

TRZY
M A T K I

Vrodzeniem, Pobożno-
ścią, Potomstwem
OZDOBIONE,

z

*Kazaniami Pogrzebnymi Koronie Polskiej, y Fami-
liom ku ozdobie, Potomnym czasom do podzi-
wienia y naśladowania wystawione y podane.*

Przez

O. Mikołaja à SPIRITU Sancto Karmelita Boszego,
Kaznodzieie Ordynariusza Katedralnego
KRAKOWSKIEGO.

Z Dozwoleniem Staršych.

W KRAKOWIE

W Drukarni KRYSZTOFA SCHEDLA. I. K. M. Typog.
Roku Pańskiego, 1644.

Docet nos Scriptura Di-
uina, non solum mores in iis
qui commendabiles sunt; sed
etiam Parentes oportere
laudari.

Ambr: lib: 1. in Luc: 11. in initio

55 (H) 56

IASNIE WIELMOZNE MV

P A N V,

Ieo Mći

P. STANISŁAWOWI

HRABI NA WISNICZV

LVBOMIRSKIEMV,

Woiewodzie, Generałowi,

Krakówskiemu, Spiskiemu, Zatorskiemu, Nie-
połomskiemu, Dobczyckiemu, &c.

STAROSCIE,

Memu Wielce M. p. y Dobrodz.

Wielki w bogiego zakonu Funda-
tor, żywy obraz Chrystusa U-
krzyżowanego: w śmiertelnym
ciele Seraphin, wzgardzonego
od światła w ostatek gorący miłośnik, y żarli-
wy obrońca Francisk z Asysu, przez Tuscyę
idąc, a Ewangelia Chrystusowa opowieda-
jąc, przed samą Senną, gdy z towarzyszem 30
rzeczach Boskich rozmawia, zastał mu trzy
Mátrony w drodze, podobne sobie w urodzi,
podobne na twarzy, nieodmienne w sáćciech,

Chron. S.
Franc. 1.
part. cap.
31.

Przemowa.

wzrostem rowne, przyszedłszy ku świętemu mi-
 lego pozdrowiły, uklon oddawszy, serce wesele
 napełniwszy, zniknęły. Trzy Mątrony wypra-
 wiły się do Ciebie *J. W.* a mnie wielce *M. P.* a-
 nie **WOIEWODO** *Krakówski* kto się im pilno
 przypatrzy, różnice żadney nie wna Podobne so-
 bie urodzeniem, podobne zacnością, cnotami
 pobożnością. Już wszystkie trzy co do ciała, w
 iednakowych ścicach śmiertelności, wszystkie
 trzy co do duszy (nadsziedzi w Bogu) w niebieskiej
 jasności: Witaj cię z tytułem Fundatora:
 Oczywiście są bogate Kościołowi, Klastorowi,
 Kaplic fundacye. Witaj u bogich Oyców, O-
 broncy, Dobrodzieci. Witaj *Seraphiną* Pol-
 skiego, **SERAPHINAMOWIE**, który miłością prze-
 ciwko Oyczyźnie i młodości jeszcze palając,
 u studzie iey, zdrowie, potomstwo, kości, ży-
 wot nakoniec swoy oddał; witaj a za miłość
 sobie oświadczoną dziękui. Tlubo wszystkie
 trzy garna się do Ciebie, chce uprzedzić pobo-
 żney pamięci niegdy jasnie Oświecona *Xiężna*
OSTROGSKA Mątrona lubo acquisite kontrakte
 Matężstwa, ale z przyrodzoną Rodzicielką
 walczaca o Ciebie miłością. Ona bo Mątrona,

kto-

Przemowa.

ktora z śmierci dwu ukochanych Synów, cie-
 bac serce swoje z *Ewą* mowila: *Posuit mihi*
Dominus semen aliud pro Abel. Ona Mą-
 trona ktora mowila z *Ioanną Gwizyą* *Kancle-*
ryzną *Francuską*: *Filios mihi Deus abstu-*
lit; Patronum prouidit, mowiac o *Zięciu*
Ludwiku *Joiozie* Ona Mątrona, ktora uściac
 miłości Tworoy za żywota, y dusze swey opiekę,
 na Twe ręce przez exequutia testametu puści-
 la: iakoż nie zbłądziła. Gdy się tobie ta klania,
 dopuść aby inne dwie, pobłogosławiwszy w
 przedinnych nawiedziły; nie wątpię że łaską
 weną karcie wznaję oko, ktore za żywota po-
 słanowania, u slug, oświadczenia miłości za-
 wsze doznawały. Ze lch oczom Twoim osiaru-
 ie? rozkazał mi sam zwiasek tak bliski dwu
 przezacnych **MATEK**, y *naymilsey* **MALZONKI**.
 Rozkazała słusność. O morzu powiedzial *Sa-*
lomon: *Ad locum unde exeunt flumina re-*
uertuntur, & iterum fluant. A poniewaz za-
 ładaniem *W. M. mego* *M. P.* Kazania te zka-
 tedry Kościelney posły do wielu uśsu, niechay
 się wracają z prasę *Drukarskiej* do swego po-
 czatku. Rozkazała y **W DZIECZNOSC**; ktora obo-

Genes. 4.

Thuan:
lib. 99.

Eccles. 4.

nia-

Przemowa.

wiazány iest szcudrobliwosci W M Pána ná-
šego M. Zakonnáš. Przyznawamy to, co wšy-
scy widza ze Prowincyey nášey Miłosciwym
Pátronem iesteš. y rožnych Klastorow Dobro-
dzieiem szc odrym y Promotorem serdecznym.
WISNICKIEGO Twego y nášego Klastoru Fúda-
torē: rzekę śmieie ręká práwie Krolewska, ser-
cē przeciwko Bogu boynym. Swiadczy to stru-
kturá Kościelna, świadcza apparaty bogáte,
świadczy ochędostwo dostátne, ktore y prze-
dnim Kościołó Polskim nie ládá iák o uštápiá.
Gdy nam wšytkim dobrze czyniš, ia iedná-
k przeciwko sobie doznavam z áwše Oycowškiey
dobroczytności. Rzeczesh mi z onym Proroká:
Siego Pater ubi est honor meus. A to ná-
znak wdzięczności, przydawno oddáných mo-
dlitwách, ošáruię y tę licha pracá moię, žy-
czac z Cassidorem Viue diu felix, fortuna, &
prole Beatus. To moie y wšytkich Bráćivotú
przyimi Wielmožny náš Fundatorze. W Krá-
kowie 1. Maj. Roku 1639.

W. M. mego M. Pána unižony Bogumodlca
y w Chryštusie slugá

Fr. Nicolaus à Spiritu Sancto
Carmelita Discalceatus.

Malach.
1.

Cassio in
Epist.

55) X (50

KAZANIE

PRZT

EXEQVIACH

Jásnie Ošwieconey Xiężny,

ANNY ZSTEMBERKV
OSTROGSKIEY,
Hrábiney ná Tarnowie, Woiewodziney
WOŁYNSKIEY.

W Fárnym Iárosláwskim Kościele,
8. Iánuárij, 1636.

Ego dixi Dijestis, & filij excelsi omnes,
vos autem sicut homines moriemini, & si-
cut vnus de principibus cadetis. Psal. 81.

Iam rzekl Bogámi iestešcie, y synowie naywyžšego
wšyscy: wy iedná-
k pomrzecie iáko ludžie, y iáko ieden
z Kšiažat vpádniecie.

Ozdobie swiátá / y wczásowi człowieká
wygadziáac Bog wšechmogacy. Ch. VI.
Wielki okrag ziemski podzielit ná cztery
czesći / Tel ná rozne Monárchie / Páns-
štwá / Kroleštwá rozmierzowyšy / iáko w
ich zasládzenu pokazal potage / tak chciál ošwiadczyé ma-
drošć z opátrznosciá w odmianách. W co obšita Azya /

glo

głodna Europa: czym gárdzi Ameryká/ Afryká tego prá-
gnie. Wiecy Hispan od Fráncuzá/ Fráncuz od Angliá/
Angliá od Holándá/ Holánd od Polaká/ Polak od wielu
narodow rożnych rzeczy zásioga. A nie dżiw.

Ouid. 1.
de Art.

Nec tellus eadem parit omnia; vitibus illa

Conuenit: hac oleis: hic bene farrá virent.

Nie rodzi wšytká ziemiá iednego. tu zbożá/ tám winá
W iednych Krolestwách hebanow áż nazbyt/ w drugich
y sosny nieznaydzieš/ w tych futrá bogaté/ á inne y w sierć
báránia vbogie.

Virg. 1.
Geor.

India mittit ebur, molles sua, thura Sabai,

At chalibes nudi ferrum, virosq; Pontus.

Castorea

To wšytko Pan Bog uczynił/ stánowiac przyiaźń y Com-
munitácya miedzy ludźmi/ przez ktora gdy sobie zobopoi-
nie dodaia Pánstwa rzeczy rożnych/ napisano dawno o
Afryce. Africa semper aliquid noui affert. *Afryká záwsze
co nowego vrodzi. W wielu rzeczách/ ále y w zwierzetách
strogich/ surowych/ y innym Prowincjom nieznáiomych.
Zienná zwierz támteczny/ y w sámych piśmie swietym
wspomniony/ groby ludzkie otwiera/ ciála vmártých wy-
kopuie/ onymi sie pásac/ sámych kóścíom niefolguie/ okru-
tny zwierz/ Lecz to okrucieństwo náydnie sie y w ludźtach
nie wiem iákim vmystem Semiramís Egypťska grob swoy
nagrobkiem kóstownym ozdobiwšy/ ná nim napis wyrze-
sować kazála: Kto z Krolow bedzie potrzebował pienie-
dzy, otworz grob, weš co potrzeba. Podobno nie tak dżi-
wy/ iáko potrzebny Dáryuš/ grob otworzy/ miásto stá-
bu kóści/ miásto pienieczy nápomnienie nálażt ná kámi-
niu wyrzete. Ni vir malus esses & auro infatiabilis, de-
functorum loculos non-moueres. *Gdybyš był czlowie-
kiem dobrym, á nápieniądze niechciwym, grobom vmártym
datbyš pokoy. Zienná okrutna/ Dáryuš ztyl/ że groby o-
twieráta. Aia co bede czynił: Oddálišny wczorá zálo-
šna postuge/ zacnemu ciálu Wielkiey Mátrony/ niegdy**

Ierem. 7,
secundū
LXX.
Interp.

Plutarch.
in Apoph

J. Oświeconey Kieźny ANNY z Stemberku OSTROG-
SKIEY Woiewodźiny WOLYNSKIEY; otwieráć grob/
byłoby okrucieństwo/ ná kárafált znorwu ciáto iey stá-
wiać/ zálu oonowie nie. Sa inše kárafálti/ sa y inše gros-
by/ tebym chciał otworzyć/ serca mowie y pámiéci wáše;
aby w nich zmarła Kieźna przedko w proch sie nierozšypá-
ła/ nie iáko ia poruše: wdzięczność imieniem Zákonu me-
go oświadcze: wam dam przestroge. To wšytko oprá-
wia stowá Dšwidowe/ z dárem Duchá s.

Oyżzał niegdy s. Krol Jerolimski ná
ludzka kónocya/ pilnie sie iey przypátrzy-
wšy/ ná trzy ia części podzielit. Wiozac
iáť sa od Boga wywyżšeni rzekł: Dij estis.
*Iesteście Bogámi Doznawšy co z nimi áš-
fekt y robia/ filij excelsi omnes; á wedle Hieronimá S.
filij affectantes omnes, Synowie chciwi wšyšcy; wważá-
iac záś iáť ich kóniec bedzie/ Sicut homines moriemi-
ni. Pomrzećcie iáko ludzie. Podšmy porządkiem.*

Dij estis.

Bogámi iesteście.

Komuž to rzezono Dij estis? Bogámi iesteście? One-
mu ktory z gliny Dámáscenſkiey vlepiony do káiu w
prowádzony/ Panem swiátá obwołany/ człowiekowi/
ktorego gooność/ gdy chce opisáć/ niewiem z kad záczac.
Dawalinnu dáwni rożne tytuły. *Nazyánzenus názwat
go Internuntium coelestem, Gońcem niebieskim Au-
gustyns. Ciuem coeli obywátelem niebieskim. Bázylí
s. Compendium Diuinitatis Skupieniem Bostwá. Chry-
zolog s. fibulam coeli & terræ. Wštega niebá y ziemie. To
tytuły. Sámá ferukturá iego iáť dżiwna.*

Nazian.
August.
Bařiti.
Chrysol.

Ouid

Pronaz, cum spectent animalia cetera terram,
Os homini sublimē dedit calumq; tueri.

Iussit.

Inne

zwierzęta je z ziemię pastwiska maia / w ziemię parrza
Człowiek do wysokich rzeczy stworzony / twarzą y oczyma
ku niebu obrocony. W tak małej świecie / tak wielkie
mnożstwo zamknął Bog / koci / żył muskulow / humo-
row / y innych drobiazkow / których jest co niemiarą.

i. Tessal.

Co w sobie zamyka człowiek opisał Apostoł : Ipse au-
tem Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integer
spiritus vester, & anima, & corpus, sine querela in ad-
uentum Domini nostri IESU CHRISTI seruetur. A sam
Bog pokoiu niech was we wszytkim poświęci : aby cały duch
wasz, y dusza y ciało bez skargi, na przysięcie Pana naszego IESU
SA CRISTUSA było zachowane. Trzy są przednieysze czę-
ści świata. Niebo : Powietrze : Ziemia. Trzy w czło-
wieku wpatrzył Apostoł. Duch z Niebem. Dusze z po-
wietrzem ; Ciało z ziemią romniaiac. Gdy iednak po-
dział dusze y ducha słyszycie / nie jest istoty / ale wrzędow :
Duchem jest / podnosiac się do wważania rzeczy wysokich /
Duszą / ciału żywota y obrotow dodaiac. Co w rzeczy
czesćciach świata Bog ku ozdobie y potrzebie ludzkiej
zamknął / to w człowieku Apostoł wpatrzył. Słyszcie
tedy ma bydź nazwany małym światem.

Sapient. 1.

Miło to na człowieka. Te jego w małe zgromadzo-
na powsechność opisuiac Mędrzec mowi : Spiritus Dñi
repleuit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia
scientiam habet vocis. Duch Pański napelnit okrag ziemię,
a to, co wszytko zamyka w sobie ; ma umietytność, głosu abo
dźwięku. W zegarze jest wiele kol / koleczek drobnych /
drobnieyszych ; sa sprejyny / minuta. Wszytkie te rzeczy
służą na to / aby po długim obrocie kol / ciągnienu sprejyn /
niepokoiu minuty / dzwon dawal znać o godzinie. Zegar-
rem jest świat / kolanu obroty niebieskie / sprejyn /
skłonności w rodzone / minuta żywoty : owo zgoła

wszyt

wszytkie stworzenia należą do tego zegaru / A człowiek.
co : Hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis
Ten który zamyka w sobie wszytko ; ten o którym powie dzia-
Apostol, iż ma ducha, dusze, y ciało ; ten który wedle Grzego-
rza s. jest z powinowacony z Aniołami rozumem : z zwierze-
czuciem : z drzewami żywotem : z kámiemi istota. O-
mnis creatura habet aliquid homo : habet namq; cō
mune esse cum lapidibus : viuere cum arboribus ; sen-
tire cum animalibus : intelligere cum Angelis. Ten
jest dzwonem wszytkiego świata, opowiadaczem chwaly Bo-
żey.

Gregor.
Homil. 29
in Euang

Alley to mało. Przyjeżdża Pan iaki wielki do swo-
jej maietności / poczuwaiac się poddani w swej powinno-
ści / w drodze zachodzą / prazent iaki niośa / mędrsego z
poyśrzedku siebie wybieraią / aby imieniem wszytkich
wiosniac szczęśliwego przyiaźdu / poddanstwo oświad-
czył. Taj Ceremonia wyrażil Duch s. w Psalmie swo-
im. Rugowaly się wszytkie stworzenia / chcąc wdziecz-
ność oddać Panu swemu / y rzecze ieden. Laudate Do-
minum de calis. Chwalcie Pana na niebie siech. Dru-
gi rzecze : Laudate eum Sol & Luna, laudate eum o-
mnes stella & lumen. Chwalcie go Słońce y miesiąc,
chwalcie go wszytkie gwiazdy y światło. Rzecze Ktos :
Laudate Dominum de terra dracones, & omnes Abyf-
si. Chwalcie Pana na ziemi Smokowie, y niskie przepaćci.
Inny zawołał na gory, pagorki drzewa owoc daiace, wyso-
kie cedry, zwierzęta czotgajace, y ptastwo skrzydlaste, aby
chwale Panu swemu dali. Montes & omnes colles, li-
gna fructifera, & omnes cedri : bestia, & vniuersa pe-
cora : serpentes, & volucres pennatae. Gdy się tak
potężnie rugnia / o prostocie y niedostarku swoim wie-
dzac / szukały aby godna Osobe przed Pana wysłać / zgo-
dnie tedy zawołały : Iuuenes & virgines, senes cum iu-
nioribus laudent nomen Domini, Młodzieńcy y Páni-
ki, Stárzy y młodzi niech imie Pańskie chwala. A tak za zgo-

Psal. 148.

da wszystkich że widzieli nieposobność swoje do oświadczenia wdzięczności Obrany jest człowiek interpres mudi tłumaczem swiatá chwalca Stworzyciela.

Chrysoft.
Homil. de
opific. ho
min.

Gdy tak wychwalam człowieka/ wymuie mu ktos sławy: jeżeli tak jest zacny/ czemuż po wszystkich stworzeniach na swiat wprowadzony: Zlotousty Doktor obrone tego przyiat. Wyjezdza Pan wielki w droge/ wprzeozaczaszć dworu/ kuchenne/ piwniczne/ kredencerskie/ potoidowe wozy wprzod iada/ aby Pan na stanowisku wpełta gotowosc znalazł. Przystworzeniu swiatá/ napelnit Bog powietrze ptastwem/ wody rybami/ ziemie zwierzem/ piwnice porobył w gronach wifacych na winnych macicach. Z lasow/ kwiecia/ ziot/ spalery stanely. Sklep zwierzchny osadzil gwiazd skutatura/ dopieroz do gorowego człowieka przywiódł/ Paremgo uczynil: rzadmu na ziemi puscił. Dominamini piscibus maris, & volatilibus celi. Jtak zostal człowiek Princeps vniuersi. Parem w slyskiego swiatá.

Genes. 1.

Postapmy wyzy. Opisowal człowieka Trismegistus. Magnum miraculum est homo, animal honorandum & adorandum, hoc enim in naturam transit Dei, quasi ipse sit Deus, Wielkie dzinowisko jest człowiek: zwierze posanowania y podziwienia godne, ktore w nature Boska tak odmienia, iż stáie sie Bogiem.

Lipfi. e.
pist. 26. ad
Belg.

Wyzy postapil Seneka/ Chrzesciánski/ Lipsyus/ ktory godnosc człowieka zalecaiac/ to o nim powiedziat: Tanta est istius animantis pulchritudo dignitas, vis, vigor, ut si Deus non esset, ipse Deus esset. Taka jest tego niednego zwierzeia godnosc, moc, y potega: iż edyby Boga nie bylo on by byl Bogiem. Dobrzeć ci o człowieku trzymali ale na rozsadmey Dawid s. Ego dixi Dij estis. Iam to zámuse mowit, że ludzie sa Bogami. Jakoz to: Odpowieda Jan swiety. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Dal im moc, aby sie stali Synami Bozymi:

Ioan. 1.

Pozwolenie to synostwa/ smakowalo Augustinowski

swiety

swietemu. Magna benevolentia, magna misericordia, vnicus natus est, & noluit manere vnus. Multi homines cum filios non habuerint per acta atate, adoptant sibi, & voluntate faciunt quod natura non poterunt. si autem aliquis habeat filium vnicum, gaudet de illo: quia solus omnia possessus est, & non habebit, qui cum eo diuidat hereditatem, ne pauperior remaneat. Non sic Deus, Wielka taksawosc, nieobiete miłsierdzie, Jednym wrodzinsy sie nie chcial byc iednym. Wiel ludzi nie mianusy potomstwa, a w lata zasiedsy, czego im przyrodzenie zabronilo, wola wypelzacia synow sobie przyposabiatac. A jeżeli kto ma w dynaka, z tego sie ciesy, iż wszystkich dobr zostanie dziedzicem, z nikim w podziat nie wchodzac Tak ludzie/ ale Bog inaczy. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Dal im moc byc synami Bozymi. Wic aby pomnieli na tak wysokie wraczenie/ y w brzegach powinnosci swoiey stali/ wotat na nich Bernat swiety. Aduerte homo, quia limus es, & non sis superbus: quia Deo coniunctus, & non sis ingratus. Patrz człowiecze, żeś z gliny wlepiony, a nie bądź pysny: pomni żeś z Bogiem spowinowacony, bądźże mu za to wdzieczny.

August.
tra. 2.
Ioan.

Bernard.
fermo. 3.
in vigil.
Nat. Dni.

Filij excelsi, filij affectantes omnes.

Synowie chwirwi w slyscy.

W Asoko P. Bog człowieka posadzil/ ale on dysposycya wiego gardzac wyzy chcial postapic. Filij excelsi omnes. Hieronim s. czyta: Ecce filij affectantes omnes. Oto synami chwirwemi w slyscy. Ta chwirwosc na coz jest: na honory/ w niebie sie zaczelá: w raju pomnozenie wzietá/ wypadly z tamtad wszystkie swiatopánowata. Czy wiele takich/ ktorzyby sie stanem swoim

Danie. 3.

Kontentowali? Cheć wyniosłości do gory zawnse idzie. Mam po sobie Piśmo s. Nabuchodonozor w mieście swym stołecznym/wystawil batwan szczyro złoty/ odlewany/ wysoki na łokci szesćdziesiąt. Z strony tego obrazu trzy qucestye klade. Pierwsza. Żyw był Krol/ czemuż nie sobie ale obrazowi część kaze oddawać? Druga. Na co tak wielki Post: czy niemogi byds obraz dety? Trzecia/ czy niedosyc było na szesć abo na szesnascie/ abo na dwadzieścia a szesć/ czemu na szesćdziesiąt łokci? Pierwsza jest dwoych/ ktorzy obrazom poklon oddaia. Wtora/ Marnotrawcow wyraża. Trzecia/ tych ktorzy niekontentuią sie mierna miara/ ale trzeba im szesćdziesiąt łokci Filij excelsi omnes, filij affectantes omnes, wyniosłość y animus dumny do tego ich wiedzie.

Ose. 5.

Alecy Prorok Pánstki Ozeasz phantazyja ich wyrażil. Facti sunt Principes Iuda velut assumentes terminum. Staly sie Xiazetá ludskie, iako przenosacy granice. Szasziedzkie to jest podobienstwo. Mieszkańca dway o granice/ ieden z nich chćiwy; ile razy orze swoje grunty/ odorac kaze w szasziedzkich/ to miedze/ to droge/ narozniká zárwie/ kopce zdeymnie/ w cudze sie wrywa grunty. Principes Iuda velut assumentes terminum. Czy to nie synowie wyniosli? ktorzy niekontentuią sie ográniczeniem Bostim wrywaia cudzych gruntow? Plebeus mieszczaninow/ Mieszczanin Szlachćicow/ Szlachćic Senatorow/ Senator Krolowi chce wyrownac/ Krolowie chce wiecey niz im dano z nieba. A do koscioła werwat sie ten affekt/ Principes Iuda assumentes terminum, filij excelsi, filij affectantes omnes, Xiazetá ludskie przesćka kua granice, synowie wyniosli, ynamie chćiwi.

D. Thom.
2.9.102.

Z Regestru ofiar Stározakonnych wymážno Orta/ czy słusnie: niewiem. Porádze sie Doktorá Anzelstiego: Vtrum fuerit rationalis causa obseruariarum coeremonialium? Czy słusna byla przyczyna obrzedow stározakonnych, ofobliwie z strony ofiar bydleczych? Odpowia-

da ná

da ná to w wtorey części swoyey Theologiey. Figuralis ratio horum est, quia per omnia huiusmodi animalia prohibita, designantur aliqua peccata, in quorum figura illa animalia prohibebantur. Brak ten uczyniony w tajemnicy: wpatrzył bowiem y w ptakách y w zwierzętach niektóre defekty, które miały relacyę do grzechow, aby te zganiono, owe od oltarzá odrzucono. O orle szcęgulinie mowi Doktor s. In aquila quae alte volat superbia prohibetur. W orle który wysoko buia, pyche potepiono. A masy co orzel z pycha: Orzel pánem miedzy ptakami/ a pycha miedzy występkami. Orzel wysoko buia/ y pycha wysoko lata. Orzel ma potężne/ y ostre pazury/ ktorými sie pástwi nád drobnieyszým prástrweni/ a o pysze powiezdział Chryzostom s. raro vidi superbum qui non sit avarus, rzadko pysny coby nie takomy.

Powiaáaia o iednym ptaku. Ephraim, quasi avis auolauit. A inni czytáa euolauit, Ephraim wybit sie do gory iako ptak. A ktorej szczydla v tego ptaka? Gloria eorum ab vtero, a partu, a conceptu. Stawáich od vrodzenia, od familiey, od herbow, od stározytności, wysokie vrodzenie, animus sumne, phantazyje dumne, do gory zawnse. Assumentes terminum, filij excelsi, filij affectantes omnes. Przechodzą granice, chćiwi, wyniesli, tak oni A Bog co?

Sicut homines moriemini.

Jako ludzie pomrzecie.

Sławny dziełność ale sławnieysz cnota Karolus V. Cesarz Chryześćianstki/ máiac oko na Pánstwo Neapolitánskie/ nád samym miastem zamek potężny pod tytułem Klastoru zasádzil/ gdy iuz był stonczony/ zawnola przednieyszých Kawálerow támtecznych. Panowie (pyta ich)

Artic. 6.
ad 1.

O sez 9.

Camer.
lib. 4.

co za herb macie: odpowiedz: Konia. Nafz munstrut: siodlo: obiezożony jest czy nie: odpowiedz: wolny sobie Kon. A on pokaze na zamek; anoz munstrut na wafiego Konia. Wotat niegdy Dawid s. Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. *Nebadz e iako kon y mul, ktorzy nie maia rozumu.* *Niesluchano go w tym.* Vir vanus in superbiam erigitur, & tanquam pullum onagri se liberum putat. *Maz Prozny, podnosi sie w pyche, a iako zrzebie ost. lezn go, mniema ze sie wrodzil wolnym.* O tym Koniu powiedzial Dawid: Filij excelsi omnes. O tym Hieronim swiety: Filij affectantes omnes. O tym Uzcasi: Principes Iuda velut asumentes terminum. *Xiazeta ludzkie przeskakuia granice. wsfyscy synami chciwymy/ wsfyscy synami wynioslymi/ zrzebcami chca byd z Nieapolitanstimi: az munstrut pokazuia/ iuz nie zamek/ ale grob/ nie fortece ale trunne: Dij estis, Filij excelsi; sicut homines moriemini. Bogami iestescie, iednak umrzecie.*

W tych slowach Krola swietego/ iest poctiecha/ iest y strach. Poctiecha/ mowi Dawid s. iako ludzie poumieracie. Coz to iest: Tym rozna smierc ludzka od smierci zwierzat: one raz zywot straciwfy/ nie maia nadzieie zyc wiecey. A czlowiek z Jobem mowi: In carne mea videbo Deum menm. *W cieie moim obaczę Boga mego.* To poctiecha. Owoz strach. Sicut homines moriemini, iako ludzie poumieracie. Inne stworzone rzeczy maia peryody zycia swego/ tak dlugo pies/ Kon/ ielen/ kruk/ zycia/ a czlowiekowi Syn Bozy powiedzial/ qua hora non putatis filius homines veniet. *O ktorey godzinie mniey sie spodziewac bedziecie Syn czlonieczy przydzie.* A pocoz przydzie: oddzielac dusie od ciata.

Wielki strach nieperwosc/ niemnieyfy predkosc. Velocius dies mei transferunt, quam a texente tela succiditur. *Predzey dni moie przminely niz tkacz plotno przecina, mowi Job s. Jak plotno z wielu nici/ tak zywot*

nafz

nafz z wielu dni stoi/ w tkacza na iednym wale plotno/ na drugim nici/ y w nafz czesc zywota na wale wiecznosci/ ostatek w ordynacyey Bostiey. Uwajay pilno co Job s. mowi: velocius predzey niz tkacz: bo tkacz odchodzac od roboty zostawie cefka na Prosnach/ cefka proznie/ cefka go az sie powroci: a nafza roboty wesznie y w proznowaniu biezy/ y spiesz sie do skonczenia roboty. Wam zostawie do wvazenia/ iak czeste bywata w tym plotnie weszki/ defekty natury/ choroby/ alteracye/ indyspozycye/ rozpusta mlodosci/ wie czesto te nici: bywata y grubsie wozly colligationes impietatis, *zwiazki niezboznosci.*

Strasna smierc y sama w sobie. Dyontizyus Carthusianus o Lazarzu pisze/ ze po wstrzeszeniu swoim nigdy nie smial: tocz podobno nie bylo prawdziwe iego zmarctwochwstanie/ nie caly czlowiek wyszedl/ ktory nie mial passionem risibilitatis? Prawdziwe bylo. Ale Iacobus de Voragine to onim swiadczy/ iz po swoim wstrzeszeniu Pana nafzego pytal/ iezeli ma znou umrzec: wsfyszy ze trzeba/ strachem tak byl przeiety po onym pierwszym smiertelnym raziu/ ze nigdy niemogl byd weso. Jak strasna iest smierc iako potezny munstrut.

Opisal iey potege nie zle Apostol/ gdy wiele postepkow Chrzescianskich y Poganstich wspomniawfy/ dykturs tak swoy zamknal: ergo mors operatur in nobis, vita in vobis, *w nas smierc, a w was zywot robi.* Chcial rzec Apostol s. obaczysz tego/ a on rozpustnie zycie/ coz to robi: vita operatur, *nadzieia dluzszego zywota.* On stromny w postepkach swoich co to sprawnie: mors operatur, *ponni o smierci.* Ten sie funduie w swiatowe rzeczy chciwo zbieral zywot to robi. Vita operatur, *ow za zywota swiata/ iakby niezazywal/ gardzi rzeczami ziemskimi/ mors operatur, oczekiuia bowiem predkiego wyscicia z pielgrzymstwa swego.*

To pewna iz kto wvaza pilnie smierc/ y obraz iey w oczach swoich no si/ y wprzadl to sobie/ ze iest bliska: zycie

C

porza

Dionis.
Carthuf.
in II. Ioa.2. Coryn.
4.

Tertul.
de Anr.

porządnie/ bogoboynie/ światobliwie. Przypada na to Tertulianus/ Który o śmierci dykturując tak mowi: Deniq; speculum eius somnus. Zwierciadło jego (to jest człowieka Chrześcijańskiego) i jest sen, ale sen śmiertelny. Dwoje dacie podobieństwa/ nazywa śmierć snem/ nazywa sen śmierci zwierciadłem: bo iako sen idzie za potrawami/ tak y śmierć za żywotem: grube potrawy/ grube sny/ rodza: gorace/ sny choleryczne mnoza: tak jezeli żywot będzie zły/ śmierć zła za sobą prowadzi/ jezeli dobry/ dobra. Nazywa sen śmierci zwierciadłem/ a to z Ktorey miary: Zwierciadło ieden nazywał correctium vultum, poprawa twarzy. A śmierć co jest correctium morum, poprawa obyczajow, straszneć to bywa zwierciadło przy śmierci/ ale y na to jest sposób Factibi mortem meditatione familiarem. częsta iey pamięć botażni zbedziemy.

Seneca.

Nie tylko poprawa obyczajow/ ale y zwycięznie występkuw pochodzi od pamięci śmierci. Izodor s. przypomina iedne sinitę Pogańska: Antheusą czynili synem ziemi/ przypisowali mu potędyntki wielkie/ nie mogli bydz zwyciężony: bo gdy go kto o ziemię vderzył/ od matki wziął siłę/ y każdego przekonął. Postrzegł tego Hercules/ podmiost Antheusą na powietrze/ y tam go zabił. Ny Antheusami iestefiny/ matka powsechna naša iest ziemią/ Kto do niey wpada/ Kto is całnie/ Kto myśli o grobie/ pomni o śmierci/ zwycięzy występki/ y Hercules piekielny/ przeciwko niemu nie przemoże. y o tym zdaniu s. Duch s. mowi. Si spiritus potestatem habentis super te ascenderit, locum tuum ne dimiseris: quia curatio maxima cessare faciet peccata, Jezeli duch mocarza nastapi na cie nie opuścay mieyscá iwego: abo iem leczenie uczyni, że przestana grzechy wielkie: to iest/ jezli poręga piekielna nastapi na cie potężnie/ pomni na mieysce odpoczynku twego/ a to będzie iedyne lekarstwo na ciężkie choroby. Lekarstwem ale oraz y munstwieciem potężnym iest pamięć śmierci/ Ktora lubo powsechna plaga iest/ wielcy

Natal.
Mythol.
lib. 7. c. 3

Eccles. 30.

iednak ludźie/ coś vsaiac swoiey potędze/ chca sie przednia vniac/ a Dawid swiety opowiada im prawo pospolitę: sicut vnus de principibus cadetis. Wiele monarchow/ Krolow/ Książat/ Panow wpadło wśak śmierci/ y Wy Naitasnieyszy/ Jásnie oświeconi/ Jásnie Wielobni/ Jásnie Wielmożni/ Wielmożni/ Przewielebni/ Wielobni/ Mościwi/ Wrodzeni/ Szlachetni/ tytuly Wasze potraciwszy

Sicut vnus de Principibus cadetis.

Jako ieden z Książat vpadniecie.

Ale trzeba wiedzieć że iest między Książety a Książety różnica/ a barzo wielka: iednego nie wielkie mamy zalecenie/ nazwany iest Książeciem swiata/ Princeps mundi, to omni przydano/ je go za swiat wypędzić niemo. Principes huius mundi, eijcietur foras. Sa in ne Książeta. Abrahamowi heterocytkowie dali taki tytuł: Princeps Dei apud nos es, Książeciem Bozym iestes ty vnas: Sa tedy Książeta v Bogá/ sa yv swiata. Niegdy Jásnie Oświecona Książna do tego wtorego Książalogu nalezy. Wpadła: Stalo sie z nia co powieźiał Dawid: Sicut vnus de principibus cadetis, ale iey vpadł iest ku dobremu zmartwychwstaniu.

Tu iestem rozzerwany. Chciałbym Zaczney Tey Osoby pobożne postęptki wychwalać/ obietnicy moiey dosć czynić/ iednak odemnie chćiano nie tak chwaty iako nauka. Oboyy wygodzić nauczył mie Izidor swiety. Vita piorum, morma aliorum, qui dum laudantur alij informantur. Zywt pobożnych wizrunkiem innych, ktorych chwata, iest innym nauka. Wrodzeniu/ Saniom/ danonosci/ Starozytnosci Domow y Herbow dam pokoj/

Ioan. 22.

Genes. 13

Isidor: lib
defum:
bono:

Bernard :
Epist. 72.

Historykom to dárnymy / iuz to bylo wczorá ná plácu. Já chce cnotę zalecáć. bo tá prawdzíwie ludzǐ podnosi im ich roicey tym lepiey. Mirum opus naturæ (mowi Bernard swiety) vnde grosselicit materia, inde sarcina leuigatur, & quantum creicit in massa, tantum decrefcit in pondere. Wzial Doktor swiety podebienstwo od ptaka / ktory im wiecy ma pierza, tym sporzy po powietrzu buia. Tak y czlowiek poboyny / cnotami / uczynkami dobrymi / y v Bogá y v ludzǐ miejsce wysokie bierze.

Claywiek faiednát stawa íest / gdy kto stanowi swemu dosć czyni / y powinności tego ze wshyklich miar wypelnia. Trzy stany zmarta Ksiezna przepedzila. Pámienski skromnoscia : Matzenski poddanstwem naboznym : wdowi wysokimi roznymi cnotami ozdobiá. Co sie rycze stanu Matzenskiego. Plutarchus wspomina iedne kontrowersya ogoná smoczego z glowá. Ktoperał sie o rzad y prowadzenie : glowie to przynalezalo wedle trybu natury / ogon sie vpominał vporczywie rzadu / pozwolono mu do czasu ná proba : wybral sie raz w droga / áz y glowe potkni / y oczu nápsowal / y inne czlonki potrzakách wloczac pomordowal. Zele prowadzili odsadzono go od rzadu / glowie rzadzić / á ogonowi w postuhsenstwie bydz kazano. W stanie Matzenskim wiecie kto

Ephes. 5.

íest glowá : Caput mulieris vir. Glowá zony íest mąż. On glowá / toć zóná ogonem : glowá ma rzadzić : bo kiedy kto innytego vzurpuie / miásto rzadu bedzie zámieszanie. Tak Augustyn s. między duszá á ciátem matzensktwo vpatrzywshy dysturowal. Vbi caro imperat & spiritus seruit, peruersa domus est. Quid peius domo, vbi foemina habet imperium super virum; recta autem domus vbi vir imperat, foemina obtemperat. Kiedy ciáto rzadzi, á duszá w nedzy, dom to íest nieporzadny. Co moze bydz gorsego ná ten dom, kiedy biataglowá ma gore nád mezem : to dom przystoyny, dom chwalebny, gdzie máz rokázue, á zóná vstugue : bo y w Káiu tak rzeczono Kwieł á przy

August.
Tracta. 2.
in loa.

niey

niey wshykim iey corkom dostalo sie: sub potestate viri eris, & ipse dominabitur tui, pod mocá bedzies me zowa, á on bedzie pánowat nád tobá. Zachowála wiernie Tá Záhona Matroná dekret Kayski / przy rojney Matronká Religiey niezgod vchodzac / poddanstwo oswiadcziac / zgotliwa íednoscia wshyklich buduiac.

Malowal Seneká Jowisá ná karkách dzwigaiacego niebo osute gwiazdami / ná ktorego wierzchu siedziála Juno tak spiewaiac :

Immota ceruix, sidera & calum tulit,

Et me prementem

Wyrá

zóna tu kondycya y powinność me zow. O niebie / gwiazdach / Junonie mieć staranie : dom / dziatki / zóna mieć w opiece / choć dokucza / choć vciśka / ciesta / wshak samá mowi & me prementem. Zwyczajnym trybem Jáśnie Oswiecone Ksiazę OSTROGSKIE, miał ten Jowisow vrsad odprawowác / lecz smierć przeniosła cię jar / y wlozyla ná ramioná Junony Polskiey. Nosila Oná niebo tak Domu Jáśnie Oswieconych Ksiazat OSTROGSKICH, iako y Jáśnie Wielmożnych Ich M. PP. KOSTKOVV, starozytnicy chwaly przestregaiac. Nosila one zacne Gwiazdy / dwu Synow / trzy Cortki / ktore iak gwiazdy niebo / tak one Domy y swoie y cudze ozdobily. Nosila y zacne Wnuczatka / ktore ná odniane Synow / z Jáśnie Wielmożnych Dzieciow dal ley Pan Bog. Nosila / piastowála z wielka swoia vciśka / Domow ozdoba / wshyklich pochwała / nosila / á Jowisow vrsad odprawowála.

Páni íedná Francuska stan wdowi chce opisac : malowála klatke otwarta / z ktorey ptaszyna wyleciála. Coby y klatka y ptaszyna znaczyła / stowkiem íednym wyrázila / nápisawshy ná powietrzu Sacrificabo. Pewnie z tego meza miála / y zá szczesliwe íego dokonczenie sluby czynila. Lecz je byla pobożna Mária Bawarká Godfryda Lotaryńskiego Ksiazęcia zóna / iako rozsádna / wdo

Genes. 3.

Seneca in
Hercul.
furent,Ferr. in
Emble,

Pfal: 115

wi stan swoy chcąc dobrze przepędzić/za przewodnika ten obrazek wzięła; a zda mi się że iako nabożna z Psalmow Dawidowych koncept sobie wstroiła/ gdyżie Król święty tak mówi: Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. *Potargateś petá moie, tobie ofiarować bede ofiare chwaly.* Wiele pećin ná świećie/ ale nie posledniey se stanu Matzeńskiego/ wiele ich doznawşy/ iako ciężkie to peto/ wołania: Wybar Pánie/ Wybar Pánie. Lecz pytałbym ia iezeli będzie sacrificabo, czy to nie dla wietşey wolności? czy nie dla rozpusty? Zle podobno tego chce/ ale dobre/ wołania z Dawidem: Dirupisti vincula mea. *Wziąłeś Pánie dobrego przyjaciela, osirocíteś mia, zostawíteś w trudnościach roznych, y kłopotách ia iednak sacrificabo; poda się okázya pomnożenia chwaly twoiey sacrificabo; będzie płac ratować bliźnich/ sacrificabo; trzeba v bogie Pánienki wspomoc/ sacrificabo.* A wierzeć wiele to iest sacrificium, znaczna y Bogu miła ofiara/ o Kroy Petrus Dami. Plurimæ mulierum affectant dissolutionem vinculi matrimonij: pleraq; suscipiunt eiusdem dissolutionem cum submissione mentis, non sine mærore cordis, at à fructibus earum cognosceris eas, quædam enim illarum sacrificant mundo, quædam cælo; aliæ immolant Deo, aliæ diabolo. *Wiele biatychglow prágna rozwiązania Matzeństvá, y wiele ich to rozwiązanie przymie pokornie, iednak nie bez żalu; Z owocow iednak ich poznaćie ie; niektore z nich ofiary oddáia Bogu y niebu, niektore czártu y świátu.* Najwietşy znał ofiar swiátowych y czártowskich vpátrzył przewielebny Káro dynat/ gdy wdowy Koşty swoje świátu a nie Bogu oddáia. W czym nie tylko żeby miała byoş wiwná zmarla Tá pobożna Matrona/ y owşem wielkiey pochwaly godna/ ze dobra swoie ná ofiare Boga y niebieska oddáta. Swiadczy to iálmuzny hojne/ fundácie nowe dobrze opátrzone/ zaczeće od innych intrata dostátnieyşa ratowane/ hojność y szczerobliwość przeciwko vbogim/ pielgrzy/

Petr. Da.
mian: lib
5. Epist. 12

mom

mom/ wieźniom/ chorym/ osierociálm/ rekeicy Ksiáze ca szczerobliwa zálecaiac/ ze dobrze ofiare w stanie swoim Wdowim odprawowála/ swiadczy.

Przyrownal ieden ludzi potężnych do pszczol/ te z kwiatow miód/ owi z poddanych pozyci sobie biora. A w tym podobienstwo/ i jako o pszczolách powiedziano:

Sic vos non vobis mellificatis apes: bo przydzie bartnik z pruchnem zápalonym/ wyturzy pszczoly/ a miód od nich weźmie: tak właśnie dziecie się przy śmierci ludzi bogatych/ chceş pruchno z dymem obaczyć? Defecerunt sicut fumus dies mei, *ustály iako dym dni moie.* Kiedy się pocznie bartnik záwiác/ wyturzy te pszczoly/ miód weźmie/ vl próżny zostáwi/ a wypelni się co powiedzial Dawid. Relinquent alienis diuitias suas. *Zostáwia obcym bogactvá swoie.* Szczęśliwy ten który umie záżyć dobr ziemskich/ y przesyła ich do stárbow niebieskich/ gdyżie ani rdza/ ani mol/ ani złośliwy bartnik záškodzie nie moze. Wiece ia sobie smákuie szczerobliwa reke/ Tey pobożney Pániey/ fundácia Pánien Zakonnych Jarosławskich; Auctia dośc hojna intrat Collegium tutecznego/ odieş co roczna wşytkich w nim mieszkaacych/ okup doroczny lat swoich w tymże Kościele Oycow Jezuitow/ w dzień Ná rodzenia swego tyle dáiac ná ofiare czerwonych złotych ile lat żywota przepędzila. Wşytko to piękne inwencye nabożney szczerobliwości; tymi nie gárdzac/ minie iedná nabárżey do smáku przypada.

Baronius w dzieiach Kościelnych okolo Roku Pániekiego 567. y Suryusz 19. dnia Szezyńia/ w żywocie Landomára swietego/ postepel iego foremny wspomina. Był ieden Pan bogaty Hermoaldus ná imie/ záchozawşy smiertelnie postat iálmuzne do Klastoru Landomára Opáta/ przynieşe páchole 40. Koronatorow Fráncuskich/ oddáie Opátowi/ chorego Pána modlitwom zakonnym zálecaiac; zátrzymá páchole Opát swiety/ liczy przy nim pieniadze/ iákiego tákiego powachawşy/ odliczy trzy

Pfal: 101.

Pfal: 48.

Barun: ad
Annum
567.
Surius 19.
Ianuarij.

Dzieś

dziesięci y dziewięć; pachołeciu oddacie/ ieden tylo zatrzy-
mawszy/ ten sie zbrania nazad brąc pieniedzy/ Opár przy-
musza/ po długiej sporce/ pachołeciu rzecze/ za iálmuzne/
Pánu swemu dsieku/ ieden przyimuiemy/ zań sie modlić
bedziemy/ inszych niehcemy: bo troca krzywda podda-
nych. Nieprzygániam hoynym y wielkim iálmuznom
ludzi bogátych/ v mnie to iednak trudno/ aby tam nie bylo
co zmázy w wcišku vbogich; nie z Pánskiej práwdziwie
intencyey/ ále z zbytniey/ á mnię potrzebney przeciw Pá-
nu y sáátule iego zyczliwosci sáróstow/ wrzednikow/
włodárzow/ pisárzow/ miernikow. Czyniá iáko pcvie-
dział wielkie iálmuzny tá pobożna Tabbithá/ iednak mnie
náybárziej smátnie iálmuzná/ ktora klastorom nášym
Lubelskiemu/ y Przemyslskiemu czyniá. Wolná bytá od
zmázy/ y owšem rumienitá siew oczách Bostich/ goyż re-
czná robote swóie/ ná te iálmuzne obracáiac/ chwate me-
żney biáleygtowoy otrzymáti/ o ktorey Salomon: Opera-
ta est consilio manuum suarum.

Arystoteles in Problematibus položyl te trudnośc.

Arif. in
Problem.

Czemu owi ktorzy tona w rzekách/ przedzey tona miz ci kto-
rzy w morzu? Która ták wlatwia. Woda mor-
ska sáma z siebie iest gesta/ gruba/ stona y gorzka/ zá tym
má resistentiam: owe záś stódkie rzeczne/ rzadkie sá/ y
ciezarowi odporu dáć nie moga/ propter subtilitatem, zá
tym iátwiey w tych cieniých y subtelnych/ miz w támych
miazszych y grubych ludzie tona. Omoy Boże iákwie-
le ludzi tonie w stódkościách swiátoowych/ iedni wedle
Thádeusá swiátego/ Abeuntes post carnem alteram
Drugie cum luxuriata fuerint in Christo vo-
lunt nubere. Ale wyraźnie tenze Apostól o tych wodách
stódkich powiedziá/ iz w nich wdowá pieszczona wtonetá.
Quæ in delicijs est viuens, mortua est, ktora w roskósách
iest, żyjac w mártá iest. Nie w mártá ani wtonetá/ pobożná
nášá K SIE ZNA: bo poczwosy od Pániénstvá áz do sá-
mey smierci/ iáko wczorá seroko slyfelisicie/ w mártwice

Ind.
Timot.
5.

nie

nie Chrystusowe roznymi sposobami ná cieie swoim nosi-
lá/ y Krzyz Chrystusow zá żywota miłuiac/ pod Krzyzem
y po smierci chcąc odpoczywac testamentem wárowáti.

Pieszczone phántázye ludzkie/ ták zwytyy sporza-
dzác rzeczy/ aby żyty w szczesciu bez kłopotu/ w pocie-
chách bez smutku/ w dostatkách bez nedze/ y gdy ták sobie
w szczesciu powodzenie pomyslné y obiecuiá y naznáczá-
iá/ dochodzi ich Dekret Bostki. Si inter sydera posueris
nidum tuum, inde detraham te. *Choćbyś między gwia-
zdami položyl gniazdo twoie, z tamtąd sćiągne cie. Quo
fugies o homo à tribulatione? coelum te deiciet, ter-
ra rejciat, mare emouet, infernus non proteget; fugi-
tius Dei cum sis, quis te abscondet? quis recipiet?
Gdzie czlowieczé wćieczesz przed utrapieniem? niebo cie
zrzuci, ziemiá odrzuci, morze wyrzuci, p'kto nie obroni;
zbiegnem Bostkim poniewaz iestes, nikt cie nie zakryie, zaden
nie obroni. Dmykáiá sie ludzie przed cierpieniem/ lecz
gdziekolwiek obroca/ Krzyz zá nimi bieży: lepiey dobro-
wolnie niz poniewolnie cierpieć. Cierpia sli; bo musza;
cierpia dobrzyz checi. Cierpienia ich roznice obacz w v-
páleniu ogniowym/ o ktorym Augustyn s. De iplo igne
mira quis explicet? quo quæq; adusta nigrescunt, cum
ipse sit lucidus, & pena omnia quæ ambit & lambit,
colore pulcherimo decolorat, atq; ex pruna fulgida,
teterrium carbonem reddit: neq; id quasi regulari
ter definitum est: nam è contrario lapides igne candé-
te percocti, & ipsi fiunt candidi. Dobre podobienstwo;
lecz y roznice nie zla w tych stow ich Bistup s. Hipponen-
ski wyraził/ zgodził sie z pismem/ je utrapienie stoi zá o-
gier/ lecz w tym ogniu/ inna kondycya drzewá inna ká-
mienia. Drzewo ogń páli y páli cokolwiek węgla zostánie:
páli y kamien ábo wytrzymá y ták zmocnieie, ábo sie skrúsy, y
w wapnie zbiecie, w sobie nieskodzić, á innym pozyteczny.
Przypadnie utrapienie ná czlowieká niezbożnego/ á on
stórzeczy/ przetlina rozpacza/ bluźni/ czy to nie wágiel?*

Abdi.

Basil. Ho-
mil. in
Mar. Iul.

Aug. 21.
de Cinit.
Dei c. 4.

D

Deni.

Chren. 4 Denigrata super carbones facies eorum. Czerniejsza niż wąż i wąż ich. W sercu płomień niecierpliwości / a na twarzy czarność melankolii. Nie tak pobożny. Visi sunt oculis insipientium mori, illi autem sunt in pace. Widać że na honor ich następuje / że majątność odbierają / że prawo nieślusnie prowadzą / wszystko to śmiertelne strachy / rany do duszy przenikające. Illi autem sunt in pace. Weszło biało. Lapidēs igne cadente percōcti, & ipsi fiunt candidi. Wyla sie bardo ludzi / gdy rozumieją że wysokie Domy są wolne od kłopotów / trudności / y utrapienia / dawno y dobrze powiedziano.

Horat.
od. 10.

*Sapius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsa grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq̄ summos
Fulmina montes.*

W wysokim stanie wrodzona / w wysokim postano-
wiona / pociechami różnymi od Boga obdarzona / miała
jednak trzyzaki swoje / acz możemy je całymi trzyzami na-
zwać ; wiódźcie co niecierpliwego ; zarówno do Boga /
do woli jego / do stryrych sądow relacya czyniac / cierpli-
wość y animus pokazają.

Ambros.
de Virg.

Powiedział Ambrożyś. Quae vicit sexum, laure-
am meretur. Ktora pleć zwyciężyła, korona zasłużyla. Za-
wczynje to zwycięstwo? Zostawia znaki affektow
swoich matki brzemiennie na dżiatkach / jedne z bólażni /
druga z radości ; inne z zbytnicy do iakiey rzeczy chuci.
Ewa w Raiu nie iako nosila w sobie wszystkie corti swo-
ie / y affekt który był w niej na ten czas / ośchł na wszystkie
kich. Któryż to affekt? Mulier corpore & oculis va-

Rupert.
libr. 3. c.
3. in Gen.

ga, dum in continenter deambulat, forte prospiciens,
qualis extra paradysum mundus haberetur, occasio
porrecta diabolo vnde tentaret. Białagłowa niepokoy-
na biegając po Raiu, przez pórchany wyglądała, chcąc wie-
dzieć co się dzieje za Raiem ; postrzegł tego czart, wziął po-
słać gądżiny, z Ewą rozmowy occasio porrecta tentan-

di,

di, ona dąta okazy pokusy : dla tego że niepokoyna była /
corpore & oculis vaga. Ten ci to jest affekt / który pra-
wem sukcesyey wzięty od Ewy iey corti / niestatek y od-
miennosc. Możem to objaśnić podobienstwem poro-
cznym. Grą śachow między grami ma to / że ostrzy do-
wóci / a przytym dąta okazy wielu moralizacyey. Tam
gdy stanie lubo kosciane lubo drzewiane / na pstrym polu
woytko / rojne struki rojne maia obroty. Krol z pola na
pole ; Rycerz na trzęcie ; Koch / lubo daleko ale prosto ;
Pop przez śachownice poboczny gościniec ma naznaczo-
ny ; Pieśy na drugie / na daley na trzęcie pole skoczy. Śa-
ma / bądź ia nazowiecie Krolowa bądź Bába / białagłowa
jest / a chce byc Pania wszystkiey śachownice. Co wie-
dźcie w śachach / obaczycie y w świecie. Wyjazd Kro-
lewski rzadki / y w Koronie głośny. Ze Koch do Grodu /
Rycerz do obozu ; Kaptan dla dusze ; Pieśy dla poziwienia
ruszy sie co za dżiw ; tego potrzebą / owego słusność wy-
wiedzie w pole. Sama tylko pleć biala chce byc Pania
śachownice ; wszady byc / wszystko wiedziec / rzadzić / prze-
wodzić / odmiana w affektach / w zamysłach. Od tych
defektow wolna była ta wielka MATRONA ; we wszyst-
kich swoich postępkach / Páni / Ksiązcy / Krolewski
prawie animus pokazają. Szateczność wielka w oby-
czaiach nosila.

Chciał Pan Bog zgotowana Korona wlożyć na głó-
we dusze Tey pobożney / wyprawił postą / choroba śmier-
telna / rozkazując aby sie stawila przed Panem swoim.
Gózieli ia iako zastal :

Przyiechali postowie z Sycylii do wielkiego Ka-
tona / zastana go w Ogrodku / a on okolo gospodarstwa
domowego chodzi : Dżiwno im że Pan tak wielki
prosta ma zabawe. Postrzegłszy zadumienia : facis est,
non inuenistis otiosum. Tym sie kontentynie jesćie
nie zastali nie w pokoju ale w ogrodku / nie między kielis-
kami ale przy gracy / nie bantietniacego lecz pracniacego.

Temp.
Specu.
boni Ma-
gistr.

Zastal Posel smiertelny Pobożna Cepania na roboćcie do
brey, w ogrodeczku nabożeństwa / w domu samym Pana
skim / okolo dobra dusze swej, w silnie pracująca satis est nō
inuenisti otiosam. Dość maś śmierci / nie wieleś wstę-
rąta / zdradaś napadła / aleś tey prosiuacey nie znalazła.

Tocar.
Nic. lib
2. c. 10.

Ferdynando Cesarz tego imienia pierwszy Pan Chrze-
ściński / tochał sie w zegarkach / każdy Pánsta phantazy-
wiedząc / co mogli przednieyszych / mnieyszych / kstałnieys-
szych dostać / Panu ofiarować. Było kilka pokojow / w
ktorych nicś nie obaczył / tylko wielki náciś drobnych
zegarkow. Wpárzył pokojowy jeden z nich / ktory mu
nád inne do smáku przypadł / porwie / schowa / ale Cesarz
postrzegł kradzieży. Chce sie dźięćiná z pokojow wymknąć /
Cesarz go bawi aż do godziny wderzenia / tam sie zegarek
ozwał / winnego wydat. Dárowanoć mu zegarek / ale
wprzod dobrze zgromiono. Trafunek tego pácholecia

Pfal. 9.

opisał dobrze Duchś przez Dawida Krola: In operi-
bus manuum suarum comprehensus est peccator. Na
roboćcie rak swoich poimano grzesznika. Na tey roboćcie za-
stoczono Adama z Ewa pod drzewem. Káimá na brá-
torozboystwie / Olbrzymow przy rozpúście / Sodomczy-
kow na cielesnościach / Izraelezykow na tancach y bieśie-
dźie / Absoloná na rebelliey / Amáná na zdradziectwie.
zastoczono y surowo pokarano / Adama rolnictwem / in

Genes. 3.

sud ore vesceris pane. Ewe boleściami w rodzeniu /
in dolore paries. Káimá tulaniem / sam bowiem dał
ná sie taki dekret / ego vagus & profugus super terram.
Olbrzymow potopem / Sodomczykow ogniem siarczy-
nym / Izraelezykow mieczem / Absoloná wlocznia / A-
máná hubienica. Biada temu ktorego zatapia ná zley
roboćcie / zle sie im to nagrodzi. Malorum operum,
pessima merces. Zley roboty, nie dobra nagroda. Szczę-
śliwa náś Káiejná je ná pobożnych zabawách znaleźio-
na. To samo czyni otuche iż ja nagrodá czeka w niebie.
ponieważ śmierć znalazła ja ná niebo robiąca.

Hieron.
ad Dem-

Przy

Przyrownal śmierćś. Kancelarz Angielski Thomas
Morus do zbierow abo strajey nocney / iako zastocza tat-
sedziemu stawia / toż czyni y śmierć. W tym iednak ro-
bnica / rych / vblagaś / vprosiś / przedárnieś / abo puszcza
wolno abo przed sedziem wymowia. Smierć zaś nie w-
zyta / ni prosby / ni corruptia. Qualem inuenit, talem
reddit. Iako naydzie czlowieka tak go odda. Zastoczył
Mátrone pobożna ná Hostiey sluzbie / przy nabożer-
stwie / przy rozmyśleniach duchownych / iad smiertel-
ná nie wywártá / Toż wygráta: Ciało zabita / duszy p-
sluzyta / goy ia z wiezienia ciała wybawiośy do nieb-
stich ia kraio w zápedzila / rada nie rada / Qualem inue-
talem reddidit, iaka znalazła taka oddata.

Tuż niegdy Jasnie Oświecona Káiejná OSTR-
SKA, Woiwodzina WOLYNSKA dopędzila kresu wieco-
ści / skonczywośy jęglowanie smiertelności / stáne w
porćie Dyczyzny / wzięła nagrodę za prace swoje / czyni
w tym otuche żywotiey pobożny / Cnoty rozliczne / woli
miłosierne. Wiece iako Przechacnym Potomkowno-
im / zostawila wizerunek cnot / pobożności y swiatobe-
go żywota / zostawila zacność wzięta od Przodkowno-
ich / zostawila dobre w rzeczach doczesnych successo-
stawie nam wszystkim iedne puścizne / y rozem-
nád wszystkie inśe y naybogátśa y nayporzebnieyszaue
memor lethi. Zyi pomniac ná śmierć. O wielkajná-
uká wszystkim / bárzo potrzebna.

Vznali to y Duchowni y Swieccy pisarze / jenás
potrzebnieyszego hámulca ná wszystkie Stany ludnád
pamięć ale prawdziwa śmierci. Epiktetus lub Gá-
nin / Chrześcińskim iednak piorem napisal. s &
exilium, & omnia quae in malis habentur, scu-
los tibi versentur quotidie: omnium verò imē
mors, sic nihil vnquam humile cogitabis, nēden-
sē cupies quidquam. Smierć y inśe nędze ś / tego
miej zámśe przed oczymá, ale ojobliwie śmierć, y pá-

Epia. in
Enchjd.

Seneca. E.
pist. 91.

mieć y odernie cie odrzeczy ziemskich, y ni zbytnich sadzach
utrzyma. Niewydat go Seneká. Aequat omnes ci-
nis, im pares nascimur pares morimur. Conditor ille
Iuris humani non natalibus nos, nec notinum clari-
tate distinxit nisi dum sumus. Vbi verò ad finem
mortalium ventum est: Discede inquit ambitio, om-
nium quæ terram præmunt, si remps lex esto. Ro-
una w sytych proch, roźnie sie rodźimy, rowno vmieramy,
wrocá w sytykiego tu ná swiecie roźne podziaty porobit, ále
ik przydzie do dotu. wstepuycie w sytykie honory. Precz Ty-
ry Papiestkie/ biryty Kardynalskie/ infuly Biskupie/
recz Korony Krolewskie/ butawy Hetmanskie/ Krzesla
senatorskie/ wrzedy Koronne precz Doktorze z nauka/
Inierzu z mestwem/ Kupcze z handlem/ rzemieślniku z
mystem/ precz z wroda/ z wymowa/ z bogactwy; porowna
chorowna tá, która miásto bertá kofe w reku trzymaiac w sy-
ty zymiacym grozi.

Máto to że przydzie czlowiekowi vmrzeć/ to ciężka
y der boleśna/ je czesto dla lichy rzeczy vmrzeć musí.
Brze to przelozył Plinius Wespazyánowi/ postrzegłszy
żen Pan počzat osobie wiele rozumieć/ innymi gardzić/
nych y wbozłych trapić/ chcąc mu poprówić mozgu táł
Diego napisat. Tu qui corporis viribus fidis, tu qui
fana munera amplexaris, tu cuius semper in victo-
rist mens, tu qui te Deum credis aliquo successu tu-
ms, tanti perire potuisti, atq; etiam hodie minoris
p's quantulo serpentis ictus dente, aut etiam ut A-
neon Poeta acino uæ passæ: ut Fabius Senator po-
colactis haustu vno pilo strangulatus. Ty Wespazy-
án, ory ciála twego sitom wfaś, ty który w szczęściu grabi,
ty y myśla w sytykiego chceś dokázac y przewieść, ty ktor-
z pilnogo powodzenia Bogiem sie byđż rozumieś, nienu
fayiu twemu. Iak wiele ich od lichych rzeczy poginelo,
ten adlá wazowgo, drugi od máluczkiey kostkiey rybicy.
Anon rozynkiem wdarwił sie, á Fabius Senator Rzymiski

Plinius
lib. 7 Na-
tur. Hist.
cap. 7.

o d w lo.

o d w lofa w mleku wypitego żywo skończył. Viue memor
lachi. Żeżyje każdey ostroźnie/ zboiáźnia; bo niewieśiáko/
gdzie/ kiedy śmierć ná ci; napádnie.

Grzegorz s. Biskup Carogrodzki/ zá wielu Doktor-
row Kościelnych niechay sam stánie/ Ktory w wazaiac dsi-
wna one robote Boska ná poczátku swiata/ gdy ná polu
Damaścenskim wlepił czlowieká z gliny/ y ożywiwszy go
rchnieniem swoim/ zedwyrzeczyiedne cudowna zlaczył/
tey robocie przypátruiać sie Doktor s. mowi. Corpori
quonam modo coniunctus sim haud equidem scio,
quoq; pacto simul & imago Dei sum & in cano volu-
ter. O miram coniunctionem. Nieniem iáko pogodzo-
ne te rzeczy. obrazem Boskim iestem ále w btoćie wmalánym.
Dziwne to ziednoczenie, oraz y podziat. Lecz ná co to Pan
te dwie rzeczy táł przeciwnie zlaczył? Czemu duśe z ciá-
tem ziednoczył. Hac nostra temperatio est, ut cum ima-
ginis dignitas animos nobis extulerit, pulvis eisdem
deprimat contrahatq; Mowi tenże: T opátrznosc y mi-
tość w tym pomieszaniu pokazána. Gdy cie czlowiecze wnośi go-
dność twoiá ześ obrazem Boskim, stworzeniem rozumnem,
sam siádem Anyelskim, ni wskromienie buty, przydanoc pro-
chu. Pulvis es in puluerem ibis

Wiac iáko záwse nośimy przysáde prochu smiertel-
ności/ táł trzeba abyśmy každođziennie pámietali/ że pret-
to ten proch rozspáć sie moze/ y nie stája v smierci one
wymowki; Jamlody/ zdrowy/ czerstwy. Jezeli tym dys-
kursem tođiesi/ stary pierwey ma vmrzeć niż mlody/ Pra-
wda je rácyo formuieś/ kto sie pierwey wrodził/ wprzod
ma vmierać. Przyimuię. Ale prosze powiedz mi/ gdy ná-
tura w żywocię mácieryńskim formuie plod/ od czego zá-
czyna musíś przyznac/ że od serca. Primum viuens ná-
zwat ie Arystoteles/ gdy vmiera czlowiek/ gdzie naprzod
possejsya śmierć bierze? rzecześ je w sercu. Uti-
mum moriens. Jezcze pytam/ w dziecieciu co ná koniec
nátura formuie? Oczy. Co naprzod vmiera? Oczy

Greg. Na-
zian. O-
rat. 16.

wstup

wstąpił iada/ blednieia/ ciemnieia/ y ztad poznawał toná-
iacego. Jeżeli tak jest/ uznay że nie zátym idzie kto się
pierwey rodzi/ pierwey ma umrzeć/ bo serce w człowieku
pierwey żyje/ niż oczy/ á oczy przedzy umieraia choc po-
żniej żyć poczynáia. Nie jest tedy práwo aby młodzi mie-
li starych przeżyć. A Hispani dobrze mówia. Mas car-
deros qua carneros. Wiecey bywa ná targu barankow
niż skopow. Wiecey rzeźnik biie kościłkow niż starych
capow. Pomniże młody o śmierci/ ále y stary niezapomi-
nayıey. Nikomu ona nie folguie. Ponieważ tak Viue
memor lechi.

Tac to puszcizne zostawie nam zmarjá w Chrystu
sie XIEZNA: Już y ona doznála iey iadu/ ystapila potw-
dze iey do czasu/ posła z ta otucha z swiata. In carne
mea videbo Deum meum. *W ciele moim (ktore teraz
jest pod ziemiá ktore w proch się rozsypie) obaczy Bogá me-
go. Nie wątpie nic o tym. Ale ia zmoiey strony/ między ta
zmarla Osoba / á zacny mi Jey tak Krwie/ iako y
dobr Successorami śtanawšy z Dawidem rzeka.*

Anima eius in bonis demorabitur,
& semen eius hæreditabit
terram.

Psal. 24.

K A Z A N I E

P R Z Y

E X E Q V I A C H

Jásnie Wielmożney Pániey,

I E Y M Ć I

P. A N N Y Z R V S C E

L V B O M I E R S K I E Y,

Hrabiney ná Wiśniczu, Káztellanki Woy-
nickiey, Sandomirskiey, Spiskiey,
Dobczyckiey, &c.

S T A R O S C I N E Y.

*W Kościele Krakowskim SS. Michála y Iosepha
Oycow Karmelitoz Bossych odprawionych.
4. Februarij, M. DC. XXXIX.*

Præmium virtutis
est immortalis no-
minis.

August. Epist. 18.

IASNIE WIELMOZNYM ICHMM.

Jego Mści

P. STANISLAWOWI
NA KONIECPOLV
KONIECPOLSKIEMV,
Kasztellanowi Krakowskiemu,
Hetmánowi Wielkiemu Koronnemu, Bu-
skiemu, Bárskiemu, Kowelskiemu, Plo-
skirzowskiemu, Bitovvskiemu, &c.

STAROSCIE.

Jey Mści

P. KRYSZYŃCIE
Z LVBOMIRZA
KONIECPOLSKIEY
Kasztellance Krakowskiey,

Hetmánowey Wielkicy Koron- ney, &c. &c.

Moim wielce **MN.** Pánom y Dobro-
dzieiom.

Dawny jest v ludzi Ducho-
wnych Aphoryzm, lubo swiá-
towym zda się bydz Par-
adoxum. **CHRYS TVSA** dla
CHRYS TVSA godzi się opuścić
Ma miejsce w piśmie S. od Doktorow po-
twierdzenie, cudami autentykowany **WE-**
w ángelicy **Chrystus** powiedział: **Quod vni**
ex minimis meis fecistis mihi fecistis Co-
ście iednemu z najmnieyszych moich uczyni-
li, mnieście uczynili. Ktore słowá Augu-
styn ś rozbierájac, taki im dáł komment
Christus est in Ecclesia, est in carcere,
Christus est in verbo; est in infirmo.
adoratur in Ecclesia; redimitur in ca-
ptiuis, visitatur in carceribus, sepelitur
in mortuis. Christus igitur quandoq; pro-

Matth. 23

Aug. de
verf. 6.
Apost.

pter

pter **Christum** relinquendus. **Lubo Chry-**
stus smáczny jest w kazániu, smáczny we
Missey sluchaniu, smáczny w kościelnych na-
bożeństwach, częstokroć iednak dla leżacego w
špitalu; siedzacego w więzieniu; umierá-
iacego w gnoiu, nie grzech y owšem załugá
Chrystusa dla **Chrystusa** opuścić. Aby to
assertum miáło wiekše vtwierdzenie, słusna
przypomnieć postępek **Chrystusa** z pobożną ie-
dną **Zakonnica**. W Bononicy w kościele Pá-
nien **Zakonných** ś. Klary z podziwieniem ná-
wiedzáiacych, siedzi ná krześle **B. Káthá-**
ryzná nazwana od **Oyczyzny Bononiensis,**
postušeństwem y po śmierci cudowna: Iák
ábowiem przyida **Siostry** odmieniáć iey śá-
ty, á wola tę bydz **Siáršey** powiedza, wstáie,
ręce podáie, vbrána w nowe śáty znowu v-
siada **Lubom** tego w **Historyey** nie czy-
tal, od **Zakonníc** iednak tamtecznych ciáło
śwérey pokázuiacych słyszał. Jest ná v-
stách iey obraczká złota z tad vformována
Chrystus w postáci **Dáieciney** náwiedził ia
w celli. **Przymiłych** zábatwách ktore miáła z

E 3

Nie

Niebieskim Gościem: dądzę dzwonkiem klasztor-
nym znak na infirmaryę (ona na ten
czas ten urząd odprawowała) niewie co
czynić: tu Dziecie opuścić miłość broni; do
chorey bieżć posłuszeństwo rozkazuje, w wiel-
kiej serca ścisłości Dziecięcia prosi aby iey po-
czekało, odchodząc mile ie pocałowała
nającychmiast obrączka złota tak iako wste-
czka Dziecinne wst iey dotknęły, została. Cho-
rey posłużywszy do celle bieży; aż On który stał
w przod pokazał w postaci Dziecinney, sta-
nał w oczach iey iakoby w lat dwunastu.
Znowu strach z miłością pomieszany. Pyta-
coby za przyczyną tak prędkię odmiany?
Pan odпові: Chrystusa dla Chrystusa opu-
ścić nieszkodą. Przez usługę Siestrze w in-
firmaryey leżacey uczynioną, z dziecinstwem
przyszedłem w sercu twoim do tej postaci. Już
tedy y Ewangelią, y wielki Doktor kościelny
Augustyn S. y widzenie cudowne B. Kather-
rynie udzielone pokazują: że CHRYSYUSA dla
CHRYSYUSA niewadzi opuścić. A to dokąd?
Z tego Duchownego Aphoryzmu uformu-

my drugi MATKĘ dla MATKINIE grzech opu-
ścić, nie tylko aby grzech miał być, jest y
chwata y zasługą. Uczynites to jasnie
Wielmożny a mnie wielce M. Panie K A-
SZTELLANIE Krakowski, Wielki Koronny
HETMANIE, ale niktci tego nie zgani, gdyś
najmilszey Mătki Twoiey J. wielmożney ley
M. Pániey ANNY z Rusce LVBOMIRSKIEY,
Kasztellanki W OYNICKIEY do grobu niezä-
prowadził. Wszyscy wyglądali, oczekiwali,
obiecowali bytność W. M. mego M. Pána do
Tego Aktu zalosnego. Jedną razę z ukrainy
głos przydzie: MATKĘ dla MATKI trzeba opu-
ścić Samą Cię Miłość do oddania ostatniey
usługi ciągnęła: Słusność zaś, do obozu, do o-
bozu trąbiła, słusność mówię: bo powiedział
wielki Historyk Rzymki: Alios ad bellum
trahit amor Patrię: imperatorem lex iu-
stitię. Janych do obozu wyprawuie Miłość
Oczyzny: Hetmaną prawo słusności. Tęc
przeszkodził J. W. KASZTELLANIE; żeś
Mătce miłuiacey Miłości ostatniey nie mógł
oswiadczyć. Lubo odlegie prowadziło iednak

Serce prowadziły Oczy łzami omoczone, do
mieszkania podziemnego Mátkę milującą.
Coż mówię mátkę? Rzekę śmieje dwa razy
Mátkę: Monika s. nazwana bis mater,
dwa razy Mátka, że urodziła Augustyną
s. raz światu, drugi raz Bogu. Ty Ciebie J.
Wielmożny HETMANIE dwa razy nie iako u-
rodziła Ta wielka Mátrońa raz, sobie, gdy
spotwinowaceniem tak bliskim Mátka Ty
została: drugi raz, gdy Cię Oyczyźnie odda-
ła. Ato iakim sposobem? Kopali niegdy gor-
nicy kruszce w gorach, nie szczęsnym trefunkiem
skala wpadła, w sytych przytlukła, ieden z
nich w kaciuku zachowany będąc od śmierci
wynieść z tamtąd niemogł. Zoná rozumie-
jąc że umarł, aby na każdy dzień Msza święta
za niego była odprawowana z Káptanem po-
stawiała, na ościarę chleb, wino, y świece kła-
dła. Znowu w tymże miejscu kruszce kopano,
ozwał się on mniemano umarły, należony ży-
wo, zdrowo wyprowadzony, powiadał
pytającym, z kadby mogł żyć cały rok o gło-
dzie? Jz na każdy dzień przynosono mu chleb,

wino,

Specul.
Exempl.
Tit. Mil-
fa.

wino, y świecę Przywalał Cię J. Wiel-
możny KASZTELLANIE machiną nieposlu-
snych y niespokojnych głow, y zatraćił z
Czecory aż do Czarny wieże. A MATKACO?
J. Wielmożna MAŁŻONKA Twoja a Cor-
ka swoja okolo wybawienia Twego goraco
chodza. Byłoż ktore nabożeństwo w Krako-
wskich kościolach, przy którym obfitych łez
nie wylewały? nie było. Opuścilyż ktory po-
trzebny klasztor, albo ubogi szpital, ktorego
i almużnami szczodrymi nie opatrzyły? nie
opuścily. Pominelyż miejsce cudami y łaská-
mi Bożymi w Krolestwie naszym obdárzone,
gdzieby słubow znakomitych, za twoy szczę-
śliwy powrot nie czynily? nie pominely. Má-
to było Sercom milującym nabożeństwem
samym okolo Twego ratunku chodzić, kostem
y zdrowiem Miłości przyplacály. Wiem iż w
Pismie s. dawšy pokoy Aphoryzmom Hypo-
kratesowym, naukom Galenowym, prześtro-
gom innych Medykow zacnych, test Aphoryzm
Ducha Świętego. Divi sum est cor eorum, Osae 10.
nunc interibunt. Rozdwoione ich serce, żyć

F

nie

nie mogą. Wierzę i niewiem iako mogła żyć
 J. W. Kąstellanka WOYNICKA Serce ro-
 zdwoione mając, gdy połowicą w Polsce
 przy najmilsey Corce a J. W. Malżonce
 Twoiey; połowicą z Tobą w więzieniu w
 wieży szałnie Czarney nazwaney, która tak
 wiele Serc Polskich żalobą przyodziała.
 Czytałem u Seneki o wielkiej Rzymskiej Sena-
 torce Rutuliey nazwaney: Dla szałnych przy-
 czyn sinaczką iey u wygnanie posłano. Mā-
 tką już prośbami, już corrupcyami pracowa-
 ła okolo powrotu iego, zawsze obiecowano, na-
 dziei karmiono, onā nie wiele myślała
 Rzym opuścić w Cudze Kraie na wygnanie
 nie z Synem poiechala. Gdy się dziwila
 Rzymianie iey phantazyey, Seneca powie-
 dział. Maluit exilium quam desiderium
 pati: Mniemam że ledziwie nie tąż chuc w o-
 dzila y Ciebie J. Wielmożna a mnie wielce
 M. Pani KASZTELLANKO Krakowska, Wielka
 Hetmanowa Koronna, gdy tak często Posła
 Turecką otuchę o powrocie J. W. Malżon-
 kę Twego nowiny przynosiła, iż prętko wy-

Senec.
 Confol.
 ad Helui.
 c. 16.

nidzie, prętko przyedzie. Tyś się sercem czę-
 sto wybierała w drogę, pragnąc więzienia po-
 moc, y owsem zastąpić miejsce już schorza-
 lego y utrapionego przyjaciela swego milego.
 W tych żalach nie było poćiechy, tylko z samey
 Rodzicielki, która y w smutkach y w affe-
 ktach kompaniey wierney pomogła cieszyć y
 chłodzić Serca Twego zbolalego nieprze-
 stając Cybellę matkę w sztykich Bogow nazwa-
 li Rzymianie Matrem bonæ spei Matka
 dobrej otuchy. Twoiść to Rodzicielka J. W.
 Pani która tak wiele Bogow, Senatorow mo-
 wię y Vrzednikow Wielkich Koronie nāssey
 Polskiej narodziwszy, TOBIE była Mater bo-
 næ spei, Matka dobrej otuchy, ciesząc, y o
 prętkim powrocie J. W. Malżonkę Twego
 zawsze dobrze tusać. Onā Matka, która
 do W. M. moiey M. P. za żywota szczególną
 miłość obrociła, która przy śmierci częstymi
 btogostawieństwuy affekt swoy oświadczyła,
 Już ziemi oddana. Wiem iż Serce Twoie J.
 W. Pani rwało się, żeś ostatniey posługi Ro-
 dzicielce oddać nie mogła. Wymowila Cię

Ref. de
 antiq.

App. a
pud Meif.
in Symb.

przed wstytkimi dawna y ciężka indysspoyczya
zdrowia Twego. To jednak trzymam iż w
dzień pogrzebu Rodzicielki uczyniś To, co
niegdy Tessalia na pogrzebie matki swoiey
Rhodope. Przybyć na pogrzeb nie mogła. Coś
uczyniła? Łzami gebkę napelni wsty, przez
Urzedniká Krolestwa swego posłała; na ciá-
to matki swoiey wyćisnąć rozkaz áła, krotki-
mi słowy legácyá zamykájac. Corde & la-
chrymis prosequor, Sercem y łzami Rodzi-
cielkę moię do grobu odprowadzam. Uczyni-
liście To Oboie J. W. á mnie wielce MM.
Pánstwo máiac słusne przeszkody od pobożne-
go Aktu pogrzebnego, żeście Mátkę Mitui-
ca ácz nie ciálem ále łzami y sercem do grobu
odprowadzili. Był Ten który w dzień po-
grzebu Znączna w Cnotę MATRONĘ sero-
kim y poważnym Pánegyrykiem wystawiał.
Mnie się dostało przy Exequiach, ktore Mi-
tość Synowska po rożnych Kościołach odpra-
wuiac od násego chciáła zázczac, podobnoć nie
tak dálece wedlug słusności, iáko wedle áffe-
ktu mego, którym z wielu miar obwiazány

bytem

bytem niegdy J. W. Kástellance WOYNIC-
KIEY y Dobrdziyce moiey Wysokie Cnoty
iey wychwalał. Jákoikotwiek, lubo licha,
ále z dobrego sercá idaca wstugá naydzie miey-
scetáskáwe v WMciow moiego MM. Pán-
stwa Ktorem zarwdzięczájac dawny áffekt y
Znákomite Dobrodziestwa, za dobre Zdro-
wie, Szczęśliwe powodzenie, y Wielkiey nádzie-
ie ledynego á WW. M. PP. milego Po-
tomká, w niegodnych moalitwach nášych P.
Bogá goraco prosić winni zostáiemy. Wiem
że áffekt mácierzynski z áwse poćiechy prá-
gnie, ktorey ia žyczac W. M. moiey W. M.
Pániey z onym v Polibiussa rzekę: Non disce-
das á terris: videas Nepotem. Nie odchodź
z światá: áż obaczyś Wnuká. Powtarzájac
žyczliwość moię z Dawidem Swiętym Vi-
deas filios filiorum tuorum. Męzkę z áś
Animusse pilne oko máia na Sławę, na kto-
raś J. Wielmożny á mnie wielce M. Pánie
KASZTELLANIE Krakowski, Wielki
HETMANIE Koronny pracowito zarabiał
Coniegdý żołnierstwo Seiánowi pod Tybery-

F 3

ussem

u~~szem~~ Cesarzem Hetmànowi dzielnemu do Obozu wiezdziacemu winsowato Domi sis Gloriosus, in castris Victoriosus. Tego y ia ze wsytkim Zakonem moim vprzeymie WM. memu W. M. Pànù zycze. W Krakowie 1. Mai. A. 1639.

WM. mego M. Pànstwa

vnizony Bogomolca

y sluga w Chrystusie

F. Nicolaus à Spiritu Sancto
Carmelita Discalceatus.

Hæc vocabitur Virago.

Te beda zwac Mezyza.

Genes 2.

Stry acz stusny/surowy sprawiodliwy ie onak wydatac dekret Bog wsechmogacy przez Proroka Izaiasa na tedne osobe wielka / obiecal tak sobie z nia postapie przy dokonczeniu zywoza iey/tak sie obcho
Dza dzieci z pila w polu. Mittet te Dñs quasi pilam in
terram latam & spatiosam, ibi morieris. Iako pite za-
rzuci cie Pan do ziemie serokiey, y przestroney, y tam vmrzysz.
Dobrec to podobienstwo / ale y roznicã stoi smierci ludzi
poboznych od niepoboznych. Graia dzieci pila / pielni-
kiem vderza / pila wysoko leci / w locie swym wyboczy / w
trawie zapadnie / zginie / y zgnie : Graia Kawalerowie
pila na sali / bicia ia rakietami / y tu y owdzie stoczy / zginac
iey truduo : bo w zamknieniu. Konczy zywoz swoy nie-
zbozny / Kedyli leci ? In terram spatiosam & latam, w pole
serokie y przestrono : Lata porta, & spatiosa via est qua
ducit ad perditionem : seroka brama, y przestrona droga
jest, koja prowadzi na zatracenie. Zapadnie tam niezbo-
zny / zginie y ciało y dusã. Stoi bowiem assercyã Apo-
stolska. Omnes resurgemus, sed non omnes immu-
tabimur. Wsycy z martwych wstaniemy, ale nie wsycy
odmienni bedziemy. Slawa ich y zginie y zgnie / Nomen
impiorum putrescet. To obrada niezboznych. Kon-
czy zywoz swoy czlowiek pobozny / Wynida dway Kas-
wales

Isai. 22.

Math. 7.

1. Corint.
15.

Proverb.

walerowie/niebo/y ziemiá/ábo rączey Bog y naturá: y ta
 pła igráa. Summe gry opisał Salomon: Reuertatur puluis in terram suam, vnde erat: & spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. Niech sie wroci proch do ziemi swey, z ktorey byl: á duch do Boga, ktory go dał. W tey grze rzucáa pła o ziemié/ stráfac ona stára grozba: In puluerem reuerteris, w proch sie obrociš. Czego Dawid boiac sie/sam z soba mowił. Nunquid in aternú proieciat Deus? Czy náwieki tá pła w kat bedzie z rzucona? Affektu rnie go Apostól y ciešy: je choé zgnie/ nie zginie. Seminatur in corruptione: surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate: surget in gloria. Seminatur in infirmitate: surget in virtute. Seminatur corpus animale: surget spirituale. Bedzie w siane w skázitelności powstanie w nieskázitelności. Bedzie w siane w sprosności: á powstanie w chwalebności. Bedzie w siane w słabości: á powstanie w potężności. Bedzie w siane ciáto cielesne: á powstanie ciáto duchowne. Dotaje śmierć/ dotaje potęgi ná ciátem. Ciáto zgnie: pamiatka zostáie. Memoria iusti in laudibus, pamiatka spráwiedliwego z chwátá. O duszy nie sie nie mowi: bo tey náznaczył Salomon mieysce. Spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum, nie po co in sęgo/ tylko po nagroda/ zá pobożne postępi/ swiatobliwie życie/ cnotliwe wieku przepedzenie/ Vt requiescat á laboribus suis. Tá tedy odpráwie sie to igrzysko pła/ ták przy dokónczeniu pobożnego/ iáko y mezbożnego. Acz wielka roznicá we grze: bo mezbożnymi rzucáa dšieci/ y rzucáa ich nie vnosiłone affekty/ w kráiny ciemności: pobożnych zá igrzysko szesliwe/ zgnac nie mogą: bo o nich powiedziáno Vnum ex his non conteretur.

Przypátrowálišmy sie temu igrzysku/ przy dokónczeniu żywota Jáśnie Wielmożny ANNY z Rusée LVBOMIRSKIEY, Hrabiney ná Wiśnicz/ Kástellanki WOYNIKIEY. Widzielišmy iáko sie tá pła odbiáta/ ziemiá od ziemié/ dla lat doyrzátých leciáta: á Duch

tu niebu wylátýwał/ przez dobra y nabożna z swiátá wypráwe. Odpráwilo sie igrzysko: Duch powrócił do swoich kráiové/ á drugiey tey cześci dnia wczoráy sęgo oddálišny oštátnia w sluge/ do grobu záprowódšili: ziemi powierzyli/ grobstynem zamkneli.

Niemasz Rodzicielki twoiey Jáśnie Wielmożny WÓIEVVODO KRAKOVVSKI, vsta one ktorec ták wiele biogosláwienstw dawály/ ztrupały. Wielmożni Wnukowie y Wnuczki/ rece one miłości mácierynskiey pełne/ ktore was wychowály/ zmartwiály. Strácielišcie potrzebni Jacni ozdoba wáše. Vbodziš zakonnicy/ potrzebne panienki/ osierociáte wdowy/ Dobrodšieyká wáša inž w ziemi/ iednym słowem Mátká nas wšytkich w grobie zamkniona.

Ale nie powinna to umárlym z grobu ozywác sie. Achácy v Klimaká spytány od pewnego pustelnika ieżeli umárt: Odpowiedziat z grobu: Verus obediens non moritur. Práwdziwy poslušny nie umiera. Irene corká s. Spiridyona spytána/ góšieby depozyt zwierzony schowála: Mieysce Cyçu oznáyniła. Á tá pobożna Mátrona/ lubo nie słowy/ ale rzeczá ozywa sie z grobu/ y z Jobem mowi: Gloria mea semper innouabitur. Stawá moia záwždy sie odnawiać bedzie. Bedzie sie odbiáta tá pítá w pamiéciách ludzkich: po roznych Kroleswá nášego Pánskwách/ bedzie latać. Oto sie odbiá y po Kosciólách/ przyleciáta y do nášego/ Wiec je sie podáta okášyš zakonowi memu ošwiadczyć chéć/ y wóšcieczność pokazác/ zá hojne doznáne/ od reki szesodrobliwey tey Wielkiey Mátrony/ dobrodšieystwá terázniejšym naboženstwem. Já Dobrodšieyce moiey szesegulny tytuł ieden dáruie/ VOCABITVR VIRAGO. W potomnych czásiech názwána bedzie Mejšta/ Debbora/ Cornelia/ Paula/ Belona/ Arthemizya.

Á gdy do rzeczy przystępuie/ iedne kondycya kláde. Niło nam bylo ná żywa parzyć/ opieki/ miłosci/ dobro

Climac:
gradu de
Obediens:

Offic: Car
mel: Disc:

Job. 29.

dziesiętwa/rady pomocy zasięgać/y zżywać przez lat wiele/ niech nie będzie teżno iedne godzine dąrować w pochwałeni Cnot Jey/ y żywora pobożnego. Co Pan Bog wdzieli.

Vocabitur Virago.

NJenawisć czartowsta / gdy człowieka o grzech przyprawiła/ zaraz go w rozne niedostępną w prawila meposlednia smiertelnosc. Wmknie sie kto z oczu ludzkich/ az y z pamięci wypada. Tenna niedostępnosci zabiegła natura poradzi y Bog. Natura w ludziach robi chce do slawy/ dla ktorey odwagi wielkie/ kofsty nieznośne/ budowania przepysne Zamkow/ Klastorow/ Kosciolow po deymnia : zdrowie na ostatek na sańc klada. Starają sie o slawe/ y kusnie/ rzecz to wielka y zagna. Wielki Káznodzieia Jerozolimski przestrzega/ Curam habebone qm mine, hoc enim tibi magis permanebit, quam mille thesauri pretiosi & magni. Staray sie o dobra slawy : bo tá dluzey trwac będzie tobie, niz tysiac skarbów drogich y wielkich. Co jest je Ecclezyastyt przeklada slawa nad bogactwa : podocno nierozsádmie/ ábo z pretka wyrzekl : Medrze bázno. Bogactwa dáta okazywa wystepkow : slawa munstrkiem ich. Gloria quem non retinet perditus est. Kugo slawa nie utrzymazgina. Bogactwa sa dobra fortuny/ á slawa dobro duchowne. Socrates pauper censu, diues virtute moritur. Socrates ubogo ale slawnie vmiera. Bogactwa vmieraiacego opuszczaja. Slawa nie vmie vmrzec. Tym sie cieszy ieden/ ktory v Poety mowil :

Nontotus moriar, multa pars mei

Vitabit Libitinam,

W tym naybázniej Ecclezyastyt zafadzil podobien

stwo

stwo : Gdy kto starbi pracowac musi/ grof do grofa/ kope do kopy przykladaiac. tak w nabyciu slawy/ dla iednego postępnu chwalebneho/ trzeba sie dobrze zapocic. A dobra tego racya dal Doktor Anyelski/ Stawa nie moze byc pomnozona tylko cnota. O cnotie zas wiemy/ ze jest in arduo, trzeba sie do niey piac/ trzeba pracowac. iasna rzecz/ ze slawy nabycie musi byc pracowite.

Powiedziano dawno/ ignoti nulla cupido. Tu trzeba wiedziec/ co to jest slawa. Az Krasomowca Rzymski Ex omnibus premijs virtutis, amplissimum est gloria, quæ vitæ breuitatem posteritatis memoria consolatur, quæ efficit vt absentes adsimus, mortui uiuamus, cuius gradibus homines in cælum videntur conscendere. Ze wshykich nagrod cnoty naywieksza jest slawa, ktora zywota krokość potomnościa pamieci cieszy, ktora czyni aby odlegli byli przytomnymi, umarli zywymi, y po iey szesblach zdadza sie ludzie do nieba nstepowac. Rzecz wielka slawa/ pracowity do niey gosciniec/ na nim iedna wiele ludzi bledzi. Pobladzil Nero/ o ktorym Swetomius. Erat illi aternitatis perpetuaq; famæ cupido, sed inconsulta. Mial chce do wieczney y potomney chwaty, ale nie rozsadna. Bledzil y Herostratus/ ktory aby w dalszych czasiach pamietny byl/ cud Azey Meczet Dyanny w Ephesie spalil/ Bledzil y Hieronimus Olgiatus/ ktory Ksiazka Medyolanski Galeacca zabiwshy/ gdy byl skazany na smierc/ á widzial miecz nad syia/ slawa smierc ciezy byl mowiac : Mors acerba fama perpetua, stabit vetus memoria facti. Smierc straszna, slawa wiekwiista, będzie dluga pamiatka imienia mego. Pragneli ci slawy y sli do niey/ ale z tym gosciniecem. Slawy cnota nabywac trzeba. Wtec ieszcze y w tym blednie maly. Ze ludzie klada da slawe nie w uczynkach ale w ięzykach. Pytal Pan nasz Deczniow swetich. Jezeli ktory z nych przemyslem swoim moze sobie przyczynic wzrostu? Cudby to byl wielki? Owoz cudoworca iezyk ludzki. Ten mu tytul dal

Cic : pro Mil.

Swet : in Ner : c. 51. Val Max. lib : 1. c. 14.

Brut : lib 9. Hist : Florent.

Eccle: 27.

Bernardus in
Nat: Ioan
Bapt: de
lucer.

Bernardus. Który polożywszy pare ludzi przeciw sobie; jednego do Słońca/ drugiego do Księżyca przyrownat. Homo sanctus in sapientia permanet sicut sol: nam stultus ut luna mutatur. Człowiek święty trwa w mądrości iak słońce: a głupi odmienny iak księżyc. Skądże w Księżycu odmiana? Mutatum lumen nunquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus non comparat: sic qui conscientias suas in alienis linguis posuerunt, modò parum modò magni sunt; secundum quod adulentium linguis, vel vituperare placuerit vel laudare. Pożyczące światło w iedney mierze stać nie może, ale rośnie, cienczeie, wstaje, niszeziei nãosłatek ginie; tak ktorzy sumnienta swoje potozyli w cudzych ięzykach, raz małymi, drugi raz wielki mi są, wedle tego, iako sie podoba ięzykowi ludzkemu, temu przyczynić ná tokieć wzrostu w chwale przez pochlebstwo, o wemu viac ná dwa tokcia, szypia: sławe iego. Oraz to iest ten cudotworca iezyczek ludzki/ ktory z Planeta niestarczym Księżycem ma wielkie powinowactwo. Który przystawki przyczynki robi lecz iakie w nich iest niebezpieczeństwo/ pokazal wshytkiemu swiatu mily Pawel V. Biskup Rzymiski/ ktory wziat za impreze orla w pázu rách zotwia trzymáisciego/ do góry lecacego z podpisem. Non mihi sed tibi. Chciat rzec. Orzel zotwia podnosi wysoko podlatnie/ staly vpátruie/ wpušcza/ rozbita/ y nim sie bankietnie. Tak iezyc ludzki przez pochlebstwo ludzi podnosi/ a o škodach przywodzi.

Eccle: 11.

Max; Ho-
mil: 59.

Tym škodom zabięgaie Duch s. daie przestroge. In fine hominis enudatio operum eius. Náshytku czlowieká obiańnienie sprawiego. Czemu aż do tego czasu? illo potissimum tempore mowi Marym s. Merita sanctitatis extollas, quando nec laudentem adulatio mouet, nec laudatum tenet elatio. Ná ten czas zastugi swiatobliwosci wychwalay, gdy y ten ktory chwali wolny od pochlebstwa, y ten ktorego chwala, bezpieczny od prozności. Cui

iust

ius otwieramí wrotá Doktor s. abym przystepowal/ do wychwalenia Wysokich Cnot/ y pobożnego żywota Tey Sacney Osoby Oná podziemia zakryta/ bezpieczna od prozney chwaly/ gdyż vcho zmartwiate nie wstysy co sie o niey powie: yia wolny bude od pochlebstwa/ nie czekaiac ná Grody od iey umartey reki: nec adulatio, nec elatio.

Lecz y tu trudność: psuie mi phantazyá Salomon/ ktory odwodzi práwie od chwaly biatych glow Virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni. Mezáicdnego z tyriacá znalazlem, z biatych glow wshytkich y iedney. Atoli iednak vdobruchal sie troche/ y iezycowi posolgował w wychwaleniu meżow. Laudemus viros gloriosos. Wystawiajmy meze chwalebne. Az czegoz bedziesz chwalił Salomonie? Dominantes in potestatibus, imperantes in populo, in peritia requirentes modos musicos, narrantes carmina scripturarum. Oni do rzadov, oni do sadov, oni w Senacie, oni w obozie, oni niebo Astronomia, morze Hydrographia, ziemie Geographia podzielili, pomierzyli, poplatali, oni rozne nauki, y rzemiesta, przemyšly, sztuki, kunšty, ktorym sie y sama natura dzinwie wynalezli. To mezczyzna. A biateglowy co? Jesliš Panna/ siedz w kacie. Jesliš zamezna/ od meża bierze swoje ozdobe Nobilis in portis vir eius, quando sederit cum senatoribus terræ. Od Woiewody Woiwodzi na. Od Kancelerza Kancelerzyna. Od Marsalka Marsalkowa. Od Starosty Staroscina. Z meżow to ozdoby. A sama z siebie co? Jezeli wysokiego domu iest. Az oniey Salomon mowi: Stragulatam vestem fecit sibi, byssus & purpura indumentum eius. Pokoy obity blawa-tem, iak robak w iedwabiu siedzi. Wshytke iey zabawy/ bryzowanie z proznowaniem. Jezeli rowney kondycyey/ ná iednym y drugim folwarku siedzac/ az ona de nocte surrexit, deditq; cibaria ancilis suis, zabawia sie gosposdarstwem/ y iako iastulka vwoia sie po domu. Jezeli zas w bogiego stanu/ zabawia iey/ kadzialka/ quasiuit lanam,

Eccle: 7

Eccle: 49.

Prover. 31

Ambr: in
Pfal: 119.Bert: de
legat: lib:
1. cap: 3.

1. Petr: 3

& linum, & digiti eius apprehenderunt fufum. Tak
Salomon białogłowski wrzedy y zabawy opisat/ktory lu-
bo ostro nastąpił na nie/obronę ich przytł Ambrozy s. Lu-
daica mulieres si in gloria, at noitra gloriofa. Białe-
głowy Zydowskie mogą mieć swoje przywary y nagany, ale na-
se Chrześcijańskie chwalebne, ktore y kościol/ y Doktoro-
wie/ y historye chwala/ iakoż jest co chwalić.

Przyjechał megoy od Solimana posel do Wenecyey:
przytety po przyjacielstwu; wielkim kostem podeymowa-
no/ rożnymi igrzyskami zabawiano/ vpominkami zatrzy-
mawano/ on iednak o odprawę predka prosił. Spytany/
czemubdy v przyjaciel testnił: Dla tego/ że w Wenecyey
sypiać nie moze. Miasło mowi piękne y bogate/ ale słaby
ma grunt. Głowi Cerwel Turecki godzien śmiechu
dzieciniego/ iednak do mey rzeczy służy. Słaba jest plec
białogłowska/ sama ich imienia etymologia nie potężnego
nie pokazuje/ Mulier wedle Jydora s. Mollis aer miek-
kiepowietrze. Kościol nazywa ich/ sexum fragilem, plec
słaba. Piotr s. darował ich tytylem słabego naczynia/
quali infirmiori vasculo muliebri inparcientes hono-
rem. Lubo słaba y licha jest plec/ tydnak na tym lichym
gruncie/ stoja budynki wielkie. Słaba była wedle plec
Jasnie wielmożna Kastełlantka WOYNIKA, ale fa-
bryka wysoka y mocna dożyższaley pobożności wystawiła.
Słusnie VOCABITVR VIRAGO, Je męstwo okazała we
wsytkim swym żywocie. Przebieżym go, ile czas znieśie/
a wy osadzićie/ teżeli nie była VIRAGO.

Tu zwykli sie niektórzy bawic/ y wiele czasu trawic o
tego wrodzenia/ starożytności Domow/ zacności herbow/
honorow wysokich/ szczęścia przychylnego. Ja sie p r e t e
to odprawnie. Czy historya, czyli bajka? nie wiem. do-
syc/ że moiey rzeczy przypada on tresunek wielom inż wia-
domy. Stomik z stomika do Krola vdal/ że sie podeymo-
wał Jedenascie tyśiac dzie wic na tednym dyamentie dośc
szcziplym odryfować. Stomika zawołano/ robota przy-

Kazano:

Kazano: wymawia sie/ gardlem pogrożono. Przydźie do
domu struchlaly/napoly vmarly/narzekaiaac na swoje nie-
szczęście a złość zawisnego sąsiada. Došla towarzyska
na warstacie robiacego nowina o wielkim vtrapieniu
mistrza/ cieşy/ chce ratować/ byle wiedział przyczyne
smutku. Odprawiony raz żalostnym/ drugi raz/ gdy bary-
sley nan nalega/ przytrzymi slowy/ twierdzac że poćiecha
nie iego głowy była/ nie przestał nalegać/ aż musiał
mistrz wyszko powiedziec. Dopiroz mu serca dodaie: ro-
boty sie podeymnie/ na dzien naznaczony gotowa skute
wystawic obiecnie/ iakoż y vczynil. Odryfował Kaste-
lit o dwubramach/ w iedney iedne panna wychodzaca/ w
drugiey druga wchodzaca: tak odrobivşy odda mistrzo-
wi/ ktory niewiedzac co z tym czynic/ y niewidzac tylko
dwie/ pyta gdsies sa drugie? Towarzys odpowie: w
zamku. Odnieşje Krolowi. A gdy cie spyta/ kedy sa
panny: Odpowieş: oto iedna wchodzi a druga wycho-
dzi z bramy/ inne teşce w zamku. MATRONA TA ZA-
cnamiech stoi iak Kástel (wşak na poczateku swiata tak
około nich Bog sie zabawial iako około budynku) adifi-
cavit Dominus Deus costam in mulierem. A iako Ka-
stel z rożnych czasci ztożony bedac/ ma y potege y ozdo-
be/ tak y TA Kástelá na swiecie z plodzona z Wielkich y
Zacnych w Koronie našey Przodkow/ z Wysokich y ro-
dowitych Domow/ o ktorych Wy sami lepiej wiecie (bo
te sa zabawy wşyich ziazdow/ seymow/ trybunalow/ sey-
nikow/wesel/ pogrzebow; na ktorych często pierwşy roz-
dzał Ewangeliey Mattheusa s. bywa na placu. Abra-
ham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob. &c. Ten
wrodzil Tego/ TA Owego/ TA Staza Tego/ Ow Te poiat.
To moy powinny: Ow moy pokrewny/ &c.) Niech mowie
Kástel stoi w swioley ozdobie/ ozdobiiony niepomalu y z
Osob stoiaacych w bramach. Maf w pierwşey bramie
J. W. WOIEVVODE Krakowşkiego SYNA. Maf
w drugiey J. W. KASZTELLANA Krakowşkiego HE-

Gen: 2.

TMA-

T MANA Wielkiego Koronnego ZIECIA. W zamku
zaws Woiewodowie/ Kancelarzowie/ Miecznikowie/ Sta-
rostowie/ y innych tak wiele Urzednikow/ ktorzy do ozdoby
by tego Kástelá honorami swymi concurruiá.

Nauczylem sie tego od rozných historykow/ iż Lu-
dziom Wielkim y samo niebo przychylné. Wrodzilo sie tego
dnego dnia troje dziatek/ ktore potym Jákón s. Dominiká
ozdobily Thomas Aquinas, Ambrosius Seneñ. Iacobus
Meuanius. Niebo raduiac sie tym przyszlym mezo-
wielkim/ trzy Ksiezyce na sobie pokazalo. Przy narod-
zeniu s. Aldegundy/ slonice nowe w wielkiej jasnosci nad
domem rodzicow stanelo. Rodzi sie w Rzymie Lucius
us Serwilius/ gwiazdy tak psczoly nad domem lataly
ktore potym rozchodzic sie ku roznym palacom/ do nich
wpadaly/ wielka ich jasnoscia napelniac. Kádzono
sie Wieszkow z strony onych gwiazd. Odpowiedzieli
ze ten synaczek nowonarodzony/ miał mieć wiele potom-
stwa/ y spowinowacic sie z wiela Domow wielkich/ z
czym ozdobic tym spowinowaceniem tak ich Samilie iak
y swoje. Potomstwo tedy wedle tych historyi jest y
Sloncem/ jest y Ksiezycem/ y gwiazdami. Alec y sam
pismo s. nazywa je gwiazdami. Obiecuie Bog Wszech-
mogacy Abrahamowi. Multiplicabo semen tuum sicut
stellas caeli, & velut arenam, quæ est in litore ma-
ris. Rozmnoze nasienie twoie iak gwiazdy niebieskie, y iak
kopisek ktory jest na brzegu morskim. Obietnica tá y blo-
gostawienstwo/ wypelnilo sie nad Ta Wielka MATRO-
NA. Jak wiele gwiazd od niej wyslo/ y weszlo do cudzych
palacow. Dwie gwiazdzie to jest/ J. W. SYN Y COR-
KA w Dom J. O. Ksiazat OSTROGSKICH, Wnuczka
w Dom J. O. Ksiazat RADZIWILOVV. Drugie
gwiazdy Corek/ Wnukow/ y Wnuczek w Domy J. W.
Jch m. pp. KONIECPOLSKICH, Olesnickich/
Zehrzydowskich/ Osolinskich/ Ligaszow/ Czarnkowskich/
Szyfłowskich/ Sulowskich/ Korowánowskich/ Stárm-
ckich/

Bfouius
Anna:
Thom: 13
ad annu
1264.
Tract.
Vita Hu-
ma: V.
Filius.

Genes: 22.

ckich/ Zieniowicow/ Gotuchowskich/ Korycińskich. Nie-
wposledziac palacow Chrystusowych/ lubo na koncu sa
polozone/ y tam wlecialy gwiazdy. Cortá do Stania-
teckiego/ Wnuczka iedná do Sedomirskiego/ druga do
Krákowskiego Grodeckiego Klastorow. Wsedy gdzies
kolwiek te gwiazdy wpady/ iasnosc y ozdoba przyniosly.

Nie dziwuje sie ze potomstwo Abrahamowe do
gwiazd jest przyrownane/ to cud/ predkie przenosiny od
gwiazd do piasku Et sicut arenam quæ est in litore ma-
ris. Czemu by przyrownane bylo potomstwo Abrahá-
mowe do piasku morskiego/ przyczyna naznacza Philo Zy-
dowin/ propter sustinentiam. Brzegi morskie dosyc sa
liche/ iako to piaszczyste/ a przecie wytrzymywala impety/
y frogie nawalnosci morskie. Jako nastepowano na po-
tomstwo Abrahamowe! a kto niewie? Co Pharaó robite?
Co Chananeyczkowie? Co Balak Krol Moabitow?
Tuz Senacheryb/ Antyoch pyshny/ y inni ktorzy na to sie
nasadzili/ aby potomstwo Abrahamowe/ a w nim Chry-
stusa zainfeczili. Wytrzymalo plemie Abrahamowe
wszystkie te fure. Stusnie propter sustinentiam, na-
zwani od samego Boga arena in litore maris. To ty-
tul dany pokoleniu Abrahamowemu; do Polski podzmy.

Wspomnicie iakie impety ono burzliwe morze Otho-
manskich surowosci/ Machometanskiego iadu/ y Osmanie-
skiego kalenstwa byly na Korone nasze/ iak czesto morze
to burzliwe smrody swoje hordy Tatarskie/ na brzegi ko-
ronne wyrzucalo. Boi sie Niemiecka ziemia/ Kurcza
sie Wlochy/ y sam Rzym wstrachu. Nie boi Polska.
Gwiazdy wiedza kiedy na niebie siedziec/ wiedza kiedy sie
do obozu ruszyc. Stella manentes in ordine, & cursu
suo aduersus Silarum pugnauerunt. Nie wstyd gwiaz-
dy y w proch sie obrocié/ y kost lozyc/ zdrowie tracic/ by-
le Oyczyzny bronie. Poblogostawit w tym Wielkiej
Tey MATRONIE P. Bog Wszechmogacy ze zacne Jey
Potomstwo bylo piastem broniacym Oyczyzny. Trzy-

Philo lib.
I. de Abr.

Judic. 5.

males potężnie impet morski od trzydziestu y osmi lat J. W. WOIEWODO Krakowski/ z mlodych zaraz lat od dawsy sie na obrone y usluge Oyczyzny. Kto wyliczy rozne/gromadne/kosztowne/odważne miłość y wierność przeciw Bogu/ Wierze/ Kościołowi/ Pánu/ Oycyzynie: Kto mowie wyliczy Inflancie/ Moskiewskie/ Wkráínskie rozne/ Orynínskie/ Dyskie/pod Borciem/ Busa/ Kamieńskie/ Pruskie expedyce y innych tak wiele/ Których ieslis bytnościá swoiá nie ozdobił/ woystámi cálemi przed znákomitymi miłość Oycyzynie oswiadczył. Wszystkie Te byly wielkie/ ále przed Choćimská zginely. Inne Koronie Polskiej. Choćimská wshykkiemu swiátu uczyniła Cie stáwnym. Zálecał Orator ieden Fráncuski Ludwiká Monmorenczego Hetmána Fráncuskiego/ je od nájazdu Hisspáńského obronił Prowence. In omnibus expeditionibus fuisti victoriosus, at in Vienenfi gloriosus: in alijs vocatus es Imperator in hac Pater & servator. Tobie tá chwala słuzy J. W. WOIEWODO Krakowski/ Któryś od Choćimá powrócił PATER ET SERVATOR. W innych Milosńkiem w tej Obróncá.

Nie godzi sie zapomniec y drugiego brzegu piaskowstego Kregogo Miłość Oycyzny á bunt nieposlušnych y niepokojnych glów z Czecory zápedził do Czárney wiezel ná ten czas Polnego/ á teraz szesalsiwego Koronnego Hetmána J. W. Kástellaná Kráľ. Trzymał ten brzeg y trzyma lubo przy stábym z wstáwiczných obozowych niewesáswow zdrowiu/ Othomáńskie wály/ Agaráńskie sumpy/grubých wkráínskich Kátilinow rospusłne ziazdy. Wshykkin tym wielkim ánimussem swoim/ á zbroyna reks rospázuie vlcq, huc venias: & non procedes amplius, & hic cõfringes tumentes fluctus tuos. O iednym vrzedniķu moroi. Apostol: Non sine causa gladiũ portat. Nie darmo miecz nosi. Prawdãwicie nie darmo go nosil/ póki zdrowie dopuściło J. W. MIECZNIK Koronny/ Expedyce rozne/ te osoba/ owe pocztámi gromádnymi y dostánnimi ozdabiało.

A poniewaz dawno powiedziano: Fortes creantur fortibus, & bonis. Nie tylko Synowie y Dzieciowie Tey Wielkiej MATRONY, ále y Wnukowie iuz w strzemie Rodzicow Zacznych wstapili/ y zarobili ná ten tytuł/ áby ták czásu pókoju w Seymach y w Trybunatach byl gwiazdami/ ták czásu nawálności nieprzyacielskich piaskiem morskim w obozách. To wshykko słuzy Tey Wielkiej MATRONIE tu chwale/ je ták wiele/ y Wielkich Bohátyrow Rzeczypospolitey wydáta. Słusnie o niey mamy mowie/ co dawno Ambrozy s. o Deborze nápisal: Domo propria filium produxit Ducem exercitus, ut possitis agnoscere quod vidua valeat instruere bellatorem, Ktorá nam Hetmánow/ Pulkownikow/ Rotmistrzow odważnych/ mejných/ y pobożnych národzila. Czy nie slusnie ma byc nazwana VIRAGO? Osadzcie.

Niewiem co wwiódlo Grzegorzá swietego/ je biátagiowe do drábinny przyrownal: Otázá zdam sié stad wsiel. Jobá spráwiedliwego chcacp. Bog zostáwié potominym czásom wizerunkiem cierpliwosci/ dopuścił czárty aby go dotknal ná máiernosci/ zdrowiu/ dziatkach. Nie zostála tylko zóná/ y to fortel czártowski. Tá to iá ábowiem zostáwil/ áby przez nie tego dokazal w gnoiu/ co zrobil przez Ewe w Káiu. Chcial icy zázyc ná zepsowanie cierpliwosci. Poyrzarowsy ná te tego robotke Grzegorz s. mowi: In alto mentem fixerat, & idcirco hanc hostiles insidiae irrumperere non valebant. Wysoke serce swoje Job zásadzil, y dla tego nieprzyacielskie zdrády doyc tam nie mogly. Quaritur ab aduersario in hanc munitissimam arcem quibus gradibus ascendatur? Przemyslawa, vsilwie, pracuie, iáki mby sposobem dostáe tego nie dobytego zamku. Zátym sam sobie rzece: Vicina est viro mulier atq; subiecta. Nie widze iá ins. go sposobu tylko przez zóna. Powiódlo mi sie to w Káiu: powiódlo y w peregrynácyey Zydowskiej ná pusczy/ wielem zrobil przez Madyániki/ y teraz dostáne Jobá przez tego zóna.

Ambros.
lib. de
Vidu.

Greg. 3.
Moral. 5.

Cor igitur mulieris tenuit, & quasi scalam, qua ad cor viro ascendere potuisset inuenit. *Serce białogłowy wchwycił, y iakoby sobie drabine z niego uczynił, po ktoreyby sie wemknął do serca Iobowego. Uczciłci Doktor s. Białogłowy/ kiedy ie nazwał drabina/ a drabina czarłowsta. Lecz iako ich ten zaśnućil/ tak Rupertus ciešy/ nazywając ich drabina niebieska.*

Pamiętna historya peregrynacyey młodzieńca s. Jakuba/ gdy za błogosławieństwem oycowstym/ a rada matkiacy matki wchodził przed braterska nienawiscia. Przysło młodzieńcowi s. pierwszy nocleg odprawować w polu/ wieczera była/ to co sie wzięło w torbeczke od matki/ nocleg; miasto materaca ziemia/ walec kamieni/ a koldra chłodna rosa nocna/ Chciał mu Pan Bog on niewczas duczkować widzeniem takim. Vidit in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens caelum, Angelosque Dei ascendentes & descendentes per eam. *Widział we śnie drabine stojaca na ziemi/ a wierzchiey tykał sie nieba. Anyotowie zaś Boży wstepowali y zstepowali po niey. Poyrzal na ten sen wspomniony Rupertus y rozmawia z Jakubem/ Quid somnias Iacob? Video scalam. Et scala quid significat? Iam tibi Rachel preparatur. Co sie tni Iakubie? Widze drabine. Coz rozumiesz o tey drabinie? Znaki to jest przysley kochanej Rachele twoiey. To wedle Ruperta drabina sa białogłowy/ a drabina niebieska. Ale skądze drabina niebieska nazwana białogłowa? S tad ze po niey Anyeli chodzili. A te pobożna MATRONE śmiele drabina nazowie. Dłaczego?*

Historyk Włosti/ Blance żenie Eustachiusa Bracie Bononńskiego/ dał to zalecenie/ Homines genit. Angelos fecit. *Dziatki rodziła, Anyoty z nich czyniła. Właścyniła naszą Blanka Polka Anyotow wiele z Wielmożnych dźiatek swoich/ gdy w boiaźni Bożey/ w Wierze swiatey/ w miłości Oyczyny/ w różlicznych cnotach/ w*

miłos

miłosiernych uczynkach zaprawowała/ y iako mieli do nieba postępować/ nauczała. Narobiła Anyotow dziełności/ godności/ pobożności. Anyelsti tytuł niech Was nie obraza/ Wszak Dawid dworski y żołnierski człowiek Anyotem nazwany/ Bonus es tu in oculis meis sicut Angelus Dei.

Jeżeli w czym zwykli rodzice bładzić/ tedy w wychowaniu dźiatek/ na ktore narzekając Bernad s. rodzice nazywa Non parentes, sed peremptores, ktorzy ciało miłuiac/ dusze/ sławy/ y nauki zapominaia. Widziałem w Imprezysty iednego obraz rodzicow tak odmalowany. Na drzewie w gniazdie sroka pierze wkładala/ podpisał: Ut molius cubent. Znowu na skale Orlica/ ta chrost zbirała/ do gniazda kładła/ z podpisem takim: Altius volabunt. W tych dwu ptakach/ podział jest rodzicow. Sa niektórzy srokami/ dźiatkom gniezdja/ piorka zbierała/ choć y drugiego sąrać/ sąsiada wtrzywdzić/ podda nego srukac/ do gniazda to: sroczeciu to/ Ut molius cubent. Ściel ty iako chcesz/ sroka sroka będzie. Orlica przeciwnie/ nie chowa pieśczone dźieci/ na skale/ w chroście: nie to. Orlik orlem będzie. A wedle wrodzenia wysoko/ y wedle dostatkow bogato rodzą dźiatki. Najna ta Orlica/ nigdy w wychowaniu ich pieśczone niepokazala. Orlica sie w tey mierze stawiła/ Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, Kosciotowi/ Oyczyźnie/ zaprawuiac Orlaka swoje/ iakoż szesliwie iey to wyszło.

Pise historya Francuska. Jedna matka miała syna/ ktorego z miłości macierzynskiej zbytniey/ z domu wypuścić niechciała. Syn dorastając na to narzekal/ przysiacioty naprawował/ matki prosil/ aby go z klarki miłosci macierzynskiej miłey porządney wypuścila. Miał dzy innymi prosbami ktore wnosil do niey/ była ta. De filio o mater non facias idolum. *Kochana matka moja z syna swego nie czyn balwana, Młoda ale rozsądna mowa.*

Genes. 28.

Rupert.
in Genes.Gnic. in
Hist. Ital.

i. Reg. 29

Deut. 32.

Ferre. de
gest. Gal.

Pfal 13.

Matki zbytnie dzieci milniace/ czynia białwány/ A białwána kondycya ktorá: Simulacra gentium, argentum & aurum. Os habent, & non loquentur: oculos habent & non videbunt: aures habent & non audient: manus habent & non palpabunt: pedes habent & non ambulabunt. *Ustroi go Páni matka w białwaty/ rysiami/ sobelanni odziewszy/ stoyje białwanie.* Przyjdzie ná Seymit/ aż niewie co mowić. Os habent & non loquentur. Przyjdzie ná Trybunat/ Aures habent & non audient, *Stucha co drudzy mowia, a nie rozumie.* Jedz z nim do obozu/ niewie iak sie sáble wiąć/ a gdy w trzbe wderza: tu już máš/ nożka Pan. Tu Pedes habent & ambulabunt. To pociecha piefczone wychowania. *Dodrze tedy prosit ten Francuzik matka swoiey/ De filio o mater non facias idolum. Nie czynila Tá Mejná MATRONA białwanow z dziatek swoich. Tá rajátá w mlodości iefcze krew swoie ná rojne práce. Zycyla aby Kościołowi y Oyczyznie służył/ iey pociecha gdy nie tylko ná ztázdy wielkie/ iako to Seymow y Trybunatow/ ale co wiekša ná kłopoty/ trudy/ y niebespieczeństwa obozowe wyiejdžali.*

Gregor.
Homil. 3.
in Euang.

Swietey Felicytacyey Grzegorz Wielki dal to zalecenie. Nunquid ergo hanc foeminam Martyrem dixirim? sed plus quam Martyrem, quae septem pignorbibus ad regnum praemisit, toties ante se mortua, ad poenam primavenit, sed peruenit octava. *Siedm synow w oczách iey dla Chrystusa mekami ciężkimi strácono. Oná ná wšytko pátržala, z kázdym z nich cierpiála, z kázdym w mirála, Náostátek y sama meczeństwo podiela.* Ad Poenam prima venit, sed peruenit octava. Co rozumiecie/ czy Tá Felicitas Polka nie miała wielkiego meczeństwa w sercu: wiedzac o tym że iest nieperwony tanc wojenny: rák Dáwid powiedžiał/ Varius est euentus belli. Przyjdzie wyiejdžac w łochanemu Synowi ná expedyca/ ad poenam prima. *Márce to meczeństwo.* Wyiejdžá Zięć iey

2. Reg. II.

den/

den/ wyiejdžá y drugi: Matka ad poenam prima. Wyiejdžá Wnułowie: Bábka ad poenam prima. Co expedyca/ to meczeństwo serca. *Owdzie miłość Oyczyzny: owdzie zás boiaźń o swánt iaki. Tu cheć do pomnożenia starwy; tu strach o żywot y zdrowie serce meczyły. Ale to zniosta animusem wielkim.* Przerój VOCABITVR VIRAGO.

Szczęściu nie dáć sie wwieść/ miał zá cudo wielkie Grzegorz A prosperitate non flecti grande miraculum. *Ma bowiem szczęście z swey natury że człowiekta wnośi/ y nie darmo malował ie z strzydomi Alcyátus. Aby nieunosilo trzba dobry grunt záložiť w Bogu/ bo ták przestřega Dáwid. Ponant in Deo spem suam. Dáwidzie s czy nie lepiej w wrodzeniu wysokim? Nie/ w Bogu/ w Bogu. Czy zle w spowinowácentu/ z rodowitymy y starożytenymi Domami? Zle/ w Bogu/ w Bogu. Czyli nie dobrze w promocyách/ faworách/ zástugách? Nie dobrze. Nie odmiennie stoi przestřoga Dáwida s Ponant in Deo spem suam.*

Gre. Nif.
in Cant.

Odmalował Ezechiel Prorok pod wizerunkiem nawy/ wprzod Tyr miasto Pomorskie/ a potym familie wysokie. *Struktura tey nawy zložona z rožnych prowincyi rzeczy rák opisúie. Finimitui, quite edificauerunt impleuerunt decorem tuum: abieribus de Sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris. Cedrum de Libano tulerunt, ut facerent tibi malum, quercus de Basan dolauerunt in remos tuos: & tanstra tua fecerunt tibi ex ebore Indico, & pratoriola de insulis Italiae. Bissus varia de Aegypto texta est tibi in velum, ut poneretur in malo. Pograniczni tui ktorzy cie zbudowali, wykonali piekność tвое. Iodłami z Sanir zbudowali cie ze wšytkim sprzetem drzewá ná morze: Cedrome drzewo z Libanu wzięli, aby tobie mást wczynili: Deby z Bazan ciešali ná wiošta tвое. Okretowych táwek ná zynili z słonowey košciel Indyjskiey, a komory z drzew wysp Włokich.*

Ezcc. 27.

Bi-

Biś ier rozmaity z Egiptu utkano tobie na zagłę, aby były na
mąście zawieszone. To sama struktura nawy. Tych zaś/
którzy należeli albo do roboty przez jeglarstwo; albo do
rządzenia przez starzeństwo; albo do kupieckich han-
dlow/ trudno wśytkich opisać/ tak iako ich wylicza Pro-
rok. Naktadł abowiem Sydonczykow, Aradczykow, Per-
son, Lidyczykow, Carthaginenzykow, Grakow, Dedanow,
Syreyczykow, Obywatelow Damasku, y Mosele, Arabiey,
Saby, Haran, Helmat, Rhema, &c. To Tyr. Czy nie do-
brze z podobieństwem Tyru Domow wielkich opisanie:
Wysokie wrodzenie/ Dom rodowity/ Starożytnosc Her-
bow/ Familij dawność/ Promocye wielkie/ Ekspetaty-
wy Dworskie/ Bogate ożemienia/ Sukcesse tuste/ Ro-
żne Domy/ rozne Woiewodztwa/ do ozdobyiedney Fami-
lię iak do nawy Tyryjskiej zbiegają sie. Ci pokrewno-
ścią/ owi powinnowactwem/ ci przyjaznia/ owi vsług-
mi/ ci faworami/ owi wspominkami. Płynie nawy/
wsyscy siedziwnia/ wsyscy samnia. Pytam czy też tak
dlugo będzie? O Tyryjski Nawie/ nądwie v Proro-
ka je sie wniewecz obroćta. Dla Boga czy ia zli rzemieślni-
cy robili? Czy nie biegłych jeglarzow miała? Co naye
przednieyszych sternikow do niey zaciagano. Przedni
Mathematyk od Kompasu nie odstapit. Żywnoscia az
názbyt opárzona byla. Coz ia przywiodlo do wpadku?
iedney iey rzeczy nie dostawalo. Szukaycie v Ezechielu
Proroka/ ktory pracowito ozdobe y wśytkie potrzebne
rzeczy do Nawy nalezajace opisawşy/ Korfice nie wspo-
mniat. Tacz byla przyczyna zepsowania Nawy/ to przy-
wiodlo Tyr o wpaadek: is w sobie nadszecie pokladajac o
Bogu zapomniat/ to mu Prorok na oczy wyrzucia mo-
wiac w tymże rozdziale: O Tyre, tu dixisti, perfecti de-
coris ego sum, nunc contrita es a mari, in profundis a-
quarum opus tuae, & omnis multitudo tua, quae erat in
medio tui ceciderunt. O Tyrze, tyś mowil: iam iest do-
skonała piekność, teraz startes z morza, w glebokosci wod

bogactwa twoie, y wśytkie dostatki ktore byly w poysrzedku
niebie wpaady. Dobrze tak na sumne fantazye/ ktore nie-
dca Dawida sluchac przestrzegajacego/ y przykladem
swoim do nadszecie w Bogu pokladania wiadacego/ na-
ktorey sam nigdy nieszkodziasc/ nas o toz assekurwie mo-
wiac: Sperate in eo omnis congregatio populi. Psal. 61.
Sluchala Dawida s. radymadra Senatora nasza/ y do-
brze vgruntowala serce swoje w Bogu/ widziata
Dom swoy w szczesciu/ w blagoslawienstwie/ w dostac-
kach/ czesto slow Prorockich zazywala Ab alitudine di-
ci timebo, ego vero in te sperabo. *Wysoko podnioslo sie
slońce szczescia w domu twym, y prawie przychodzi do iasno-
sci y ozdoby potudniowey.* Ta wysokosc trapi mie/ tak
wiele innych Familij/ Domow zacnych/ y wysokich od
swoey wysokosci poupadalo/ y na iedno dmuchnienie Pan-
skie zniszczalo: Flante Deo perijisse. W tey boiazni mo-
iemy mam iedne otuche. Korwice rzucam/ gleboko ia za-
puszczam/ Ego vero in te sperabo. Jey to byly czeste slo-
wa. Co Bog dal/ on pomnozy/ on zachowa. A kiedyby
mi przyszlo impreze Tey Wielkiej MATRONIE malowac/
nie dalbym inney/ tylko Korwice z tym napisem Sperabo.
Nusicie mi sami przyznac/ iz iezeli ktora Matka w
Koronie naszey Pan Bog szczesciem/ y pociechami wy-
niosl/ Ta iest. A ona za to vstawne dzieki Bogu odda-
wala/ wdziecznosc oswiadczała/ nic wysokiego/ nic du-
mnego Gniwala sie na owych/ ktorzy nad stan swoy wy-
soko kasa. Opisatich Dawid. Alienati sunt peccatores Psal. 57.
a vulva, errauerunt ab ytero, locuti sunt falsa. *Odstacze-
li sie grzesnicy od żywota, pobladzili, a prawnili kłamstwo.*
Nowi Krol s. Locuti sunt falsa *Jak wiele iest takich/
którzy chępliwym językiem/ to z wrodzeniem/ to z dostac-
kami/ to z powinowaceniem/ z meſtwem/ z rezolucjami
przed swaty wyjezdaja/ Locuti sunt falsa Czemu Dawi-
dzie s. Locuti sunt falsa? Czemu? Errauerunt ab ytero.
Nie pomnia na swoje kondycya/ wrodzenia zapomina.*

Vrodziwszy sie Plebeiuszem/ animus sobie słáchecki stroi/ chce expensami wydotác Pánom wielkim. Słym goścínice/ idzie/ pobládził ab vtero. Niepomni ze sie vrodził sub scorpione, á chce podle Lwa siedzieć.

Isai: 15.

Náprawdzatich ná goścínice dobry/ Izaiasz Prorok/ y nápráwiat glupia phántázya. Attendite ad petram: vnde excisi estis, & ad cauernam laci, de qua pracisi estis. Pátrzaycie ná skále, z ktorey wyé eci iesté scie, y ná táme dotu z kadesie wysli. Nápomni aby nieprzestákováć gránic Kondycyey/ y vrodzenia swego. W kámiéních cobytó zá rzad byl/ kiedyby Krzemien chéial bydz dyamentem/ á prosty glas Názwiecki Száphirem Perskim. Tak y w Kondycyách ludzkich. Vrodziles sie Nieszczáninem żyi przystoynie. Vrodziles sie Słáchéciem/ niechciey sierównác Senatorowi/ á gócie vrodzi phántázya ad cauernam laci, ad petram vnde excisi estis. Wszak y Apostol wiodt ludzi do tego/ aby

1. Corint. 14.

Káždy stanu swego przestrzegat/ Omnia honeste & secundum ordinem fiant in vobis. Jezeli w czym tó w tym animus swoy Pánstí pokazáta Tá rozsádna Pánstí. Ze stanu swego przystoynosci przestrzegat/ ni zmindáctó/ ni rozrzutno. Mogles we wšytkich porocznych stánu Jey zabáwách obaczyc to co niegdy ieden mowit: Nec volo quod cruciat, nec volo quod faciat. A dla tego

VOCABITUR VIRAGO.
Dawid s. vmawiat sie siednym/ ktorego opátrá do brey/ tak ziemskimi táko y Koronnymi/ postrzegšy nie czynit dosyc tego dyspozycyey/ wyrzucat mu ná očí niewdzieczność: Propter domum Domini Dei nostri, quasi bona tibi. Dla domu Pána Boga nášego, nášych pominášy, tobíem wiele nádat. Štim to vmawiat bylá: Poyrzemy ná litere z Duchownymi/ ktorzy bogáte funduse/ praestimonia dobre intraty tłušte bioné propter domum Dni. Chce P. Bog aby to bylo w Ezechiele/ co w morzu. Tam, omnia flumina intrant in mare.

Ecclesi. 1

mare.

mare, & reuertuntur, vt iterum fluant, wšytkie rzeki, wychodza z morza, á znowu w morze w padáia: Tak y Duchownych intraty/ y zbiory/ ze z kóscióla wychodza/ do kóscióla sie wracác máio. Nie darmo bowiem mowit Dawid/ propter domum Dni Dei nostri quasi bona tibi. Lecz nietylko to duchownym/ ále y swietckim Auzy/ ktorzym dat Pan Bog dobrá doczesne/ aby sobie niebo kupowali/ aby do nieba ciągneli. Alni co? Kupuis pieklo.

Wyrażeni są y Ezechiela Proroka. Rozkazat Bog wziác brzytwę/ Sume gladium radentem pilos, ogolic głowe y brode/ wziác sále/ y rozdzielic ie ná trzy czesé: iedne spalic ogniem w poyrzodku miásta; drugá posiekac/ á trzecia rozrzucit ná wiátr. Já zdásem

Ezech. 1.

niem Augustyna swietego/ wlosy są rzeczy doczesne. Capillis terge: si habes superflua da pauperibus, & domini pedes cersisti: capilli enim superflua corporis videntur: habes quod agas de superfluis tuis, tibi superflua sunt, sed pedibus Domini necessaria. Włosami otrzy, iedni masz zbytne, dáy w bogim, á Pánskie nogi otárlés: wlosy ábowléniem zbytne są w ciele, masz iednak okázya dobrze ich zázyć: tobie są zbytne, ále nogom Pánskim potrzebne. Tak by miáto bydz/ ále inaczey sáfuis ludzie nienuwáni tymi wlosami. Diuitiarum prima pars in ignem, secunda

August. tract. 50. in Ioan.

in ventum, tertia mittitur ad gladium. Bo iedná czesć bogactw idzie w ogień; druga ná wiátr; trzecia pod miecz.

Hu go Cardin.

Štybárzo podziat. Š ktorey miáry: Diuitias suas expendant alij in igne libidinis; alij in vento superbiae, & laudis humanae fauore; alij gladio cedunt pilos, qui diuitijs suis lites nuttunt. Bogactwá swoie niektorzy tráca w ogniu cielesności; drudzy ná wietrze pychy y prožney chwaly; inni mirczem sieka wlosy, ktorzy bogactwy swymi, kupy swowolne zwodzác reslerki množa. Ci wšyscy máiac dobrá doczesne/ miásto nieba kupuis sobie pieklo. Nie tak Chrystus rozkazat/ gdy stárbić w niebie rádži. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, czynicie sobie mieški

Luc: 12.

Chrysol
serm. 22.

które niewieśta. Obejrzał się na te słowa Biskup Kar-
wenny Chryzostom. Hoc monito Christus voluit te
ditare non perire, perpetuari non vacuari sacculos im-
peravit, iussit te transferre, non perdere. *Tę przestrożę*
Chrystus nie chce cię ubożyć ale bogactwem napętnia skatule nie-
niśczy, ty czasowi chęś powierzyć dobr swoich, a on o tym my-
śli, iakobyś ie znalazł w wieczności.

Dwie są w ciele ludzkim części/ w jednym sobie po-
dobne/ w drugim przeciwne/ żoładek/ y sledziona. Sled-
ziona ciągnie do siebie żywność/ ale z swoia škoda: abo
wiem zrad się odyma/ zatkania y obstrukcyę rodząc. Żo-
ładek zaś co weźmie/ wiernie innym członkom/ iak gospodarz
dobry wdziela. Salomon dwa różne Geniuse ludz-
kie opisując to o nich mówi: Alij diuidunt propria & dit-
ores fiunt: alij rapiunt non sua, & semper in egestate
sunt. Jedni wdzielaia swego własnego, a bywają bogatszymi
drudzy zaś rwa cudze, a zamie w niedziżyia. Tamci iak dobry
żoładek wdzielaia/ ci iak sledziona ciągną do siebie/ ale
na swoje zgube. Do pierwszych należy Ta MATRONA
Wielka/ ktora spitalę żywiał klasztor iak mużnami szes-
drymi opatrując/ ubogich po vlicach leżących ratując.
Manum suam aperuit inopi, & palmas extendit ad
pauperem. Włosow dobr ziemstich na potrzebe nog
Pánstich obracata/ a za hojne ich vyzczenie Bogu chcąc
oswiadczyć wdzięczność/ wystawila na wieczna pami-
tke Kosciol y Kláštor Grodecki w Krakowie/ ktory kro-
kolwiek nawiedzi/ vstysy kamienie wolaiace/ serce hojne
reke szodra wychwalaiace (wskaz y kamienie wedle Pro-
roka maia tezyki swoje Lapis de pariete clamabit. Vstysy-
fy mowie wolaiace. Ta ktora nas w tey fabryce Bogu
na chwale wystawila/ w potomnych czasiech dla swego
przeciw Bogu nabozeństwa. VOCABITUR VIRAGO

Prouerb:
11.Prouerb:
31.

3. Reg. 4

Animus mezki pokazala y w enotach. Salamonowe
dary/ ktorymi byl od Boga obdarzony/ wspomina pismo
s. Dedit illi Deus sapientiam, prudentiam multam

nimis

nimis & latitudine cordis. *Dał mu Pan Bog mądrość,*
rozszdek wielki, y przestronę serce. A coż to jest przestronę
serce: Pánstie serce w ktorym sie wiele zmiesci. Takt
się tam nie kurezy/ żadnemu nie ciasno/ w sztykim prze-
strono.

Peregrynacye Cudzoziemskie/ tym ktorzy ich dobrze
zajywaią/ sa okazy vciechy/ nauki y nabozeństwa. Nie-
poslednia w tey mierze Wloska/ ktora maiać wiele rzeczy
piękných/ vcieśnych/ pieśczonych: iako w nich nie da się
zwyćieżyć innym Pánstwom/ tak przechodzi te w rzeczach
do swiatobliwosci y nabozeństwa należacych/ Ozdo-
bil Pan Bog tam te kraie Macestatem stolice Apostol-
skiej. Musisz tam y Naywyższy Cesarzu Chrześcianski
Ferdynandzie III. czolem vderzyć. A ty żarliwy w Wierze
s. Kátholickiey Philippie IV. Krolu Hispánski/ lubo
niechcacy znać Pána nad soba/ wpadaś do nog Piotro-
wych. A ty pierworodny Synu z Krolow Chrześcians-
kich Ludwiku XIII. Krolu Francuski/ przyznawasz
zwierzchność Chrystusowa w Naszcepcy jego. A ty nie-
zwyćieżony VLADYSLAVIE IV. Bisurmencom stráśny/
z odszczepiencom Moskiewskich nie raz triumphuacy/ O-
bronco Wiary/ Forteco wsztykiego Chrześciansstwa/
Naiásniejszy Monárcho POLSKI, za Dycá milego znaś
Rybaká Galilejskiego/ ktoremus przez Wielkiego w
Koronie naszey Meza/ z podziwieniem wsztykiego Rzy-
mu y Chrześciansstwa wlozona na Twoie Krolewsta
Glowe Korone/ predko do nog polozył/ w Naszcepcy Je-
go VRBANIE VIII. Chrystusa y Piotra vznawaiac. Tam
nie tylko ci/ ale y inni iako członki do glowy/ iako do por-
tu nawy/ iak pśczoloczki do vlá bieża. A pełni sie co
powiedzial Prorok Coram illo procident Ethiopes, &
inimici eius terram lingent, gdy Narody Wiary nie-
znaiace do nog Piotrowych wpadaia/ a Rzym za glowe
swiatá znaia. Ozdobiona tá Kraina zwierzchnościá
Piotrowa. Ozdobiona nie mniej y onym mieszkaniem

Psal: 71.

I 3

we

we wszytkim świecie sławnym / w którym zaczęła się robotą zbawienia naszego / Domeczkiem mówie świętym Lauretańskim / Turkom y Dalmatom wydartym / a Wlochom powierzonym. Ozdobiona wiela Wielkich y Jasných Świętych Fundatorow Zakonnych / między którymi Francysek s / ledwie nie przodkowie. Poświęcił Umbrya wrodzonym / Spolet peregrynacyami Rozsiat po rożnych miastach / miasteczkach / y wsiach tamtecznych / Świętych naśladowcow w bogiego Zakonu swego obojey płci / iak gwiazdy niebieskie. Inne podobitawo / iest Wiosieczka między Spoletem a Sulinemi leżaca / nazwana montefalcone, ktora cudo iedno pieknie grzymiacym ofiarwie. Tam w kościele Pánien Zakonnych / odpoczywa ciało iestże nieślazone Błogosławionej Alary / inż na trzecie sto umarley. Na tey świętey P. Bog pokazał sieroć y przestrzeństwo serca. Gdy abo w niem umarła / a Siostry się rzuciły do obmycia ciała iey / postrzegly z strone serca nád zwyczaj podniesiona. Poterwożone Zakonnikom powiedza / ci medykow zwoławoży pierśi otworzyć kazali / Wyima serce niezwożayney wielkości / zaczęmy y serce przyšlo otwierac / ledwie co zarsnał aż instrumenta Neki Zbawiciela naszego / z ciała wformowanne pokazuia się / Krzyż / Koroná cierniowa / gwóździe / bicz / wlozma / y inne. Nayda przy tym iakoby nádnie serca / trzy galeczki / w których nie mnieysze cudo pokazane / gdyż iedna tak wiele wazy iako dwie / tak dwie iako iedna / lubo czynia rozmaite przemiany iednąż zawse wagá. Wizerunk to Trojce Przenaswietney. Serce tey świętey ma bydź słusnie nazwane przestrono / w którym się tak wiele rzeczy zmieszcilo. A naša ANNA LYBOMIRSKA, miała serce przestrono. Dedit illi Dominus latitudinem cordis. Z kądze poznamy to przestrzeństwo? Zmieszcit się tam Dominik s. zmieszcit y Francysek. Nie ciásno Bernardynowi s. Wolny przystep Ignáceemu / Romualdus z Teresa mieli miejsce swo-

iel

ie / Miłości Tej Macierzyńskiej zawse doznawaiac. Szerokie Serce / Pánstie Serce / Przestrono Serce. Niekurczyło sie iako niektore / co onich może rzec Pallium breue, vtrumq; operire non potest.

Ambroży s. pyta się co za przyczyna / że słońce y Księżyc nazwane są Luminaria magna? światła wielkie? Przyczyna te bái. Exemplum magnitudinis eorum evidens, quod omnibus hominibus orbis Lunæ idem videtur: nam etsi interdum augeatur lumen eius atq; minuatur, tamen eadem nocte qualis mihi apparet, talis & omnibus Sol similis & Indis & Britanis eodem momento videtur cum oritur: nec cum vergit in occasum minor apparet Orientalibus quam Occidentalibus. Sol à nullo distat, nulli praesentior, nulli absentior est. Dowod wielkości ich ten iest, iż w sztytkim okrag Księżycá iednakowo pokazuie się: bo chociaż czáson pewnych y przybyma y ubyma światłości iego: przecie iednak, iedneyze nocy, tak w Hispániey iako y w Polsce, abo polny abo szczypty widziany bywa. Wtoż y Słońce, y w Indyano w y w Anglii iednakowo w schodzi co do wielkości, iako y zachadzi: y niepokazuie się mnieyszym obywatelom zachodnim, ale w sztytkim iednakowo. Jezeli Ambroży s. bierze za dowod wielkości Słońcá y Księżycá / że się w sztytkim iednakowo pokazuia. Wielkie Serce przyznay każdy Tej MATRONIE, ktora ná niebie szczodroblivosti swoiey / iednakowo się pokazala w sztytkim Zakonom / w sztytkich miluiac / w sztytkim dobrze czyniac / osobami niebraćuiac / boyna reka / Sercem takawa: w sztytkim iednakowa. A z tey miary zarobita ná to / aby była nazwana VIRAGO.

Pieśczonea plec białogłowska / vchodzi w felatich okazyi smutkow / ktopotow y cierpienia: broniac się licha komplexya / serca słaboscia / przyrodzonymi defektami. O umartwieniu niewspominay przed nimi / a wie-re w sztytkim ale y białym głowom bázro potrzebne. Jáden Ociec s. dał o umartwieniu takie zdanie. Formá

křtátt/

Ambrosius
4. Exam.
Cap. 6.

kształt: y proporcya bywa dana albo rzeczom żywym albo martwym. Na przykład posąg snycerz odrobi/ malarz wyzłoci/ postawia go albo w kościele na oltarzu albo w pałacu. Uczyni ogrodnik albo zwierzą/ albo ptaka z siela. Wiecież co za różnica między nimi? Tamten nie potrzebuie poprawy/ raz odrobiony/ na miejscu postawiony/ w swej proporcyej stoi. Ten je zawsze siele rośnie/ traci swoje proporcye/ dla gałazek wyraſtających/ z którym potrzebuie pilności ogrodnika/ z nożycami trzeba często około niego chodzić/ obrzynać/ obstrzygąć/ zbytek odeymuąc. Świeci Boży są iak posągi/ iaska Boża iak swoia praca pięknie wykształtowani/ y w kościele Jeruzalem gornego postawieni/ ci już niepotrzebuia wiecey poprawy. My zaś żyjąc tu na świecie/ iestefny iakofrukci ogrodne z ziela zrobione. Wszak w ogrodzie Rayfskim zaczął takie fruki sam Bog robić/ ktore co sie ryczą reki rzemieślnika doskonałe staneły. Hoc inueni quod fecerit Deus hominem rectum & ipse se infinitis miserit quaestionibus. Kształtna y piękna to była robota ogrodna człowieka/ ale powyrastało tak wiele gałazek pojadliwości/ chuci/ affektow/ appetytow mniey porządnych/ ktore je pochodzą tak od dusze/ iako y od ciała/ nie mogą być do kształtu pierworodnego przywroczone/ tylko nożycami. Ktoreż to są? One o ktorych Apostoł Mortificate membra vestra. Vmartwiajcie członki wasze. Znów: Mortificationem Iesu in corpore vestro circumferentes. Trzymajcie Jasná Tá MATRONA nożycy vmartwienia w reku swoich/ gdy y affekty wnetrzne rozsądnym baczeniem tak w sobie iako y w innych wsmierzała. Alaty struchlałemu ciatłu niefortunowala/ trapiąc ostá (iako ona pospolicie ciatło swoje nazywala) długim w kościele trwaniem/ postami/ dyscyplinami/ nieustającym w tych ćwiczeniach krzyżowych/ y przed samá śmierć/ za Włochanego Syná zle zdrowie Pána Boga prosiąc (iako mi godne wiary Osoby powiadały) częstymi dyscy-

Ecclef. 7.

Ecclef. 26

Ecclef. 1.

Iosue 10.

plinami/ y tżami goracymi/ modlitwe swoje ozdabiála. A tey miary je Krzyż Chrystusow na swoim smiertelnym y struchlałym cieie nošila/ v ludzi pobożnych/ y Krzyż Chrystusow miluących/ będzie nazwana VIRAGO.

Philippowi Trzeciemu Monárše Hispańskiemu/ smowiono Margárete Austryáczke za žone. Miedzy wspominkami/ ktore małżonce przyszley postat ten Pan/ by to słońce dyamentowe/ litery mistrzemie wyrobione w sobie zamknone maíace. Hac quoq; ornabit. Do słońca przyrownat oblubienice swoje/ y tż był/ że lubo Hispania miała swoje ozdoby od bogactw/ Flot zamorskich/ tryumphow gestych/ żarliwego naboženstwa/ miała dopomoc do ozdobienia Krolestwa Hispańskiego y białagłowá pobożna. Jakoby chciał rzec: Zdobia różne rzeczy Hispania. Hac quoq; ornabit. T á ozdobi. T ie tylkó Krol Hispański białagłowe przyrownat do słońca/ ale y Hierozolimski: Sicut sol oriens mundo in altissimis Dei: sic species mulieris bonae in ornamento domus eius. Iako słońce idac na wysokość nie bázdobi wšytkę ziemię: tak postać białogłowy dobrej na ozdobe domu iey. Żarobila Jasná Wielmożna Kástellanka WOYNICKA, á zarobila z wielu miar tytuł Słońca. Ozdobiła kościoł/ ozdobiła Koronę/ ozdobiła Dom swoy Synem/ Cortámi/ Wnukami/ Wnuczkami/ Dziećcami/ Láty/ Cnotami/ Pobożnością/ Smiercią. Świeciła iak słońce. Ale wiecie co za kondycya słońca? Oritur sol & occidit, & ad locum suum reuertitur, ibiq; renascens, gyrat per meridiem, flectitur ad aquilonem. Wschodzi słońce y zachodzi, y wraca sie do miejsca swego, y tam znów wšedſy, krąży przez południe, y skłania sie ku pułnocy. To Słońce latami samymi bieżáło tu zachodu. Pomnie je słońce potrzebne było wielkiemu Hetmánowi ludu Bożemu Jozuemu. W nádziecie Bożey iaski krzyknie Sol contra Gabaon non mouearis. Stoytak słońce, á z miejsca nie ruszaj sie, poki bitwy nie odpráwie. A słońce stánelo iak

wr yte pokł potrzebował Jozuc. Potrzebowales y Ty Wielki Hetmánie tego słonca życia mówia ná swięcie Nymilsey Rodzicielkicy Twoicy/ á to dla opieki w kochánych Corek. Już sie to Słonice bázro náchylało ku ziemi przez starość: á Ty wolales modlitwami/ y otrzymales poty/ pokł iey było potrzebá.

Surius ad
79. May.

Dunstanus s. Arcybiskup Kántuarénski/ przyszedł do tákicy swiatobliwosci/ i z Anyotami iá z towáryzstwem milym przestawał/ ktorzy w dzień Wniebowstápienia Pánstiego przysli do niego z pociesna legácy/ ácz krotka. Dunstane veni in caelum. Dunstane podz do niebá. Á swięty: Nie poyde áz jutro: bo mam dzis Kazác. Ktoby ná taka nowine y Kazania nie odbiejal: Nie odbiejal ten/ w ktorego sercu Milosć przeciwo wiczkom Chrystusowym palála. Zápraszaly y látaly choroby/ pobożna MATRONE do niebá: Lecz je iefszé zostawaly kocháne Wnuczki/ opieki potrzebuiace. Tak sie nie iáko wymawialá z Dunstanem mówiac: Cras ibo. Jáko Wnuczki moie w ktorymkolwiek stanie postánowie/ wesolo z swiatá poyde. Jedne z nich Starba w Dom Wielki Starodatony/ zaslugami/ y odwagami przeciwo Oyczynie slawny Jch M. M. pp. CZARNEO VVSKICH, Druga Mlodsa w Dom J. O. R. RADZIWVILOVV, nie mniey Pobożnoscia iáko y Dzielnoscia wsiety/ z opieki wypuscawszy z Apostolem nie raz mówialá: cursum consummaui. Odpráwilám opieki/ ktorych mi Pan Bog powierzył. Nie po mnie wiaacy ná swięcie.

Deuter.
33.

Biogostawil niegdy pokoleniu Asser Moyzeš/ y obiecal je sie miála zgadzac smierc z żywotem w potomkach pokolenia tego. Sicut dies iuuentutis tuae, ita & senectus tua. Żywot pobożny/ postepki godne niebá/ Potawersácy od nágány wolna/ obyczáie wsiety mite wczynki Milosci y Milosierdzia pełne/ spráwily Tey MATRONE smierc pobożna. Jáko w biegu żywota postáwialá sie VIRAGO, ták y przy smierci. Sakramentami

Swie

Swietymi/ ná dáleka peregrynácy opátrzona: Modlitwami wielu Káplánow y Osob Zakonnych rozlicznych/ przytomnych wspárcz/ wstawicznie ozywáiac sie byc Coreka Koscioła swietego/ o w kochánym Klastorze swoim Grodeckim czesto wzmianke czyniac/ Jáśnie Wielmożnemu Synowi/ y wsietyemu Domowi swemu/ iáko Prorokini iáka Biogostawiac: Bogu Duchá oddawszy/ wsiety tim eno wizerunk zostawiwszy/ jálem wielu nápełnilá. Posla w káine dáleka Viam vniuersa carnis ingressa. Wysoko iáko pila záleciawszy/ nam pámiatka mite Żywota dobrego/ pobożnosci záliwey/ rozlicznych dobrodziejstw zostawila. In omni ore, eius memoria quasi mel indulcorobitur. Pámiatka iey bedzie smákowata w wielu vslách, iáko miod, &c. & slusnie.

Eccle. 49.

Powiedáta Poetowie/ że Bogowie ná iednym bání káie vradzili/ áby Boginia iedne stworzyli/ ktoreyby sie ná ozdobe Bogowiey Boginie zlozyli: Dat Jowisz z mozgu swego mądrość. Hercules mestwo. Merkurys wymowe. Mars dzielność. Pallas twarz gládka. Juno kleynoty bogate. Minerwa rostopność. Dernoce przystoynne obyczáie. Tak obdárzona/ wraczona/ vstrotona nazwáli Pandora. Ták byla w Polsce násey Pándora/ rożnymi dárami/ nie odsalszywych Bogow/ ále od Boga Żywiacych Wielmożnie obdárzona. Podobna Pandore Amáluzynta Krolowa opisat Kássyodorus/ o ktorey II. Var. 5. ták nápisat. Si prudentem quæris: hac fuit. Si fortem? nulli cessit: Consilio optima, religione nitens, prole beata, vbiq; clara. Iezeli rostopney sukasz? tá byla. Iezeli meżney? przadkowata: rada do bra nabożensstwem swietna, potomstwem szczęśliwa, á wsiety dzie chwalebna. Toż mow y o Tey násey Wielkicy y Zácnicy á nie mniey Pobożney MATRONE.

Cass. lib.
I. var. 5. I.

Umárlá w Rzymie niegdy Liwta Lutrecya. Jeden z vczonych nápisat iey to Epitaphium. Casta vivit. Lanam fecit. Domum servavit. Żyta przystoynne,

A 2

nigdy

nigdy nie proznowáta, Familia w cále zachowáta. Z wielu
 miar Chwałá Tá sluzy Inśnie Wielmożney ANNIE
 z Rusce LVBOMIRSKIEY, Kástellance WOYNIC-
 CKIEY, ná ktorey Żywot ieżeli poyrzyś jest bez nágány.
 Casta vixit. Uczynkom miłosiernym bogoboynym/
 bliżnim pomocnym/ gdy sie przypátrzyś/ vznaś je La-
 nam fecit. Ná ták wielka páientele znáczne z Wy-
 sótkini Domámi spowinowácenie/ Działek przystoynne
 wychowánie/ gdy oko obrociś przyznać musis/ Domum
 seruauit. Wyrzysyćieś ná wieczna pámiatke ná twár-
 dym mármurze To Epitáphium ANNA z Rusce
 LVBOMIRSKA Kástellanka WOYNICKA.
 Casta vixit, Lanam fecit, Domum ser-
 uauit. Przydayćieśy to/ Reque-
 scat in pace.

K A Z A N I E
 PRZY
 EXEQVIACH

Jásnie Wielmożney Pániey
 I EY MĆI

P. Z O P H I E Y
 Xiężny z Ostrogá, Hrábiney ná Wisniczu
 LVBOMIRSKIEY,
 Podczászyney Koronney,

Jásnie Wielmożnego Jego Mći
 P. S T A N I S L A W A
 HRABIE NA WISNICZU
 LVBOMIRSKIEGO,
 Woiewody y Generála Krakowskiego, Za-
 torskiego, Spiskiego, Niepołomskiego,
 Białocerkiewskiego, &c. &c. Stárosty
 Matzonki Svviatoblivvey Pámieci.

W Kościele Wisnickim, Oycow Kármelitow Bossych Od-
 práwionych. 7. Maij. A. D. 1636.

Disce utilitatis præcepta, &
exempla pietatis agnosce. Di-
sce quid parentibus tuis debe-
as. Tu matri debes, partus pe-
riculum, virginitatis dispendi-
um, Matri longa fastidia, matri
longa discrimina.

S. Ambros. in Euang. Luc. C. 3.

Wielmożnymy Jásnie Vrodzonym Ich MM
PP. à PANOM

Jego Mći

P. ALEXANDROWI
LVBOMIRSKIEMV,
STAROSCIE
Sędomirskiemu.

Jego Mći

P. IERZEMV
LVBOMIRSKIEMV,
STAROSCIE
Sądeckiemu.

Jego Mći

P. KONSTANTEMV
LVBOMIRSKIEMV,
STAROSCIE
Białocerkiewskiemu.
WOIEWODZICOM
Krakówskim.

Zacnie Vrodzonym Pániom,
JASNIE OSWIECONEY
KSIĘZNI E
KRYSTYNI E

Z LVBOMIRZA
RADZIWIŁOWEY,
 Kánclerzyney Wielkiej Litewskiej, Pin-
 skiej, Mewenskiej, Tucholskiej, &c.
 STAROSCINEY.

IASNIE VRODZONEY PANIEY,
 Jey Mći

P. KONSTANCY EY
 Z LVBOMIRZA
CZARNKOWSKIEY,

Stárościney Miedzyrzeckiej,
 WOIEWODZANKOM
 Krákovskim.

Memu Wielce Mćiwemu Pánstwu/
 y Dobrodzieiom.

Cz. różne tytuły dają śmierci,
 ten iednak który ia nazwał
 Mors inurbana, dobrze iey
 naturę potráfił. Często ábo-
 wiemy znaczne przeciwko Polityce grze-
 sy: braku żadnego między różnymi kondycy-
 ámi nie czyni, w rownym posánowcniu, v
 nieybertá & rolewskie, y plugi kmiećie, nayza-
 bawnieyszych nie opowiednie y w nayskryt-
 szych pokoiách nadchodzi, y zabawy ich, lubo
 by były naypilnieysze przerywa: náosłátek re-
 guly oney Ecclezy ástykádo obyczáiw bázro
 słuzácy, In medio sermonum ne adicias
 loqui: niez áchowue Często w pol rozmow
 przyacielskich rzecz swoię w traći, kon-
 trákty, záćiągi práwne, kontrowersse przy-
 ćina, w pósrzodku kazánia záwołaná Ká-
 znodzieię, y od prásy drukárskiej oderwie.
 Tegom teraz sam ná sobie doznał moie Wiel-
 ce Mćiwe Pánstwo, gdy wydájac do druku
 Pogrzebne te Kazánia przerwála mi w pol
 biegu práwie zabawę moię, y przy pogrze-
 bnych Kazániách, pogrzeb samemu spráwi-

Ecc. ii.

ta. Intencyey iednak moiey przeszkodzić nie mogła, aby Ta RACHEL WM. mego Wielce M. Państwa Wielkich Synowy Corek, MATKA Wielka, pod tytułem Wąsowym iakom był wymyślił nie wysła. Martwey ręce wyrozumieć będziecie raczyli, iż krotkiemi słowy Onę Wam oddaję, o ktorego przestronym za żywota affekcie nigdy w atpic nie mogliście. Nie baw się śmierć długą rzecz a będąc samą Monosyllaba. Dlategoż, yia pod prawem iey będąc, tu już kończę: na ostatnim pożegnaniu, życząc WM. mojemu M. Państwu, abyście byli długimi czasy Obroną Kościoła Świętego, Ozdobą Oyczyzny miley, podporą Familiey Zacney, Potomstwem, Cnot pobożności y Sławy Wielkich Rodziców Wąsowych; a we wsytkich sprawach swoich niech zamysły Wąsowe ku Wicczności obrocone będą.

Fr. Nicolaus à SPIRITV Sancto
Carmelita Discalceatus.

Mortua est Rachel, & sepulta in via quæ ducit Ephratam. Erexitque Iacob titulum super sepulchrum eius.

Vmarła Rachel, y pogrzebiona iest na drodze ktora wiedzic do Ephraty. Y postawił Iakub znak na grobie iey. Genes: 35.

V Kochany lud swoy z ciężkiej niewoley Egipskiej / pod szczęśliwym hetmąństwem Moysesowym / wywodząc Bog wszechmogacy w najmnieyszej rzeczy datim przestroge / sposob / y czas wyscicia nąznaczywszy / aby sie dobrze na drodze opatrzyli roztazat. Cum egrediemini non exhibitis vacui, sed postulabit mulier a vicina sua, & ab hospita sua vasa argentea & aurea, ac vestes, ponetisq; eas super filios & filias vestras, & spoliabitis Agyptum. Gdy wychodząc będziecie, niewychodźcie próżni, ale pożyczcie niewiast u sąsiady y gospodyniy swoiey naczynia złotego, y srebrnego, y sat: y wlozycie to

Exod: 3.

Exod. 13.

Ioseph.
lib. 5. au.

na syny y na corki wase z lupinysy Egypt. Gdy Izraelczy-
kowie bogato wychodza/ Moyzesz nie gardzac przykazani-
em Panskim/ ale na poprzyziaszenie Iosepha Wielko-
rzadzce Egypckiego pomniac/ kosci iego z soba bierze.
Tulit Moyles ossa Ioseph secum. *Wzial Moyzesz z soba
kosci Iosephowe. Co proste Moyzeszowi po koscicach Iose-
phowych: Wybieral sie z Egyptu fest odprawowac za
czerwonym morzem/ niechcial bydz bez Reliquiew Niez-
swietego. Miala stanać na puszcy Kaplica podrojna/
miala tam bydz Arka Panska/ trzeba aby y kosci Iose-
phowe byly. Wiec y dla processyey/ ktore wedle Iosepha
Iydowina odprawowaly sie w peregrynacyey: processye
mowie ciagnienia do ziemi obiecanej/ ktore tak ordyno-
wal Moyzesz. Raz vprzedzala Arka z Manna/ drugi raz
Arka z Kosciami Iosepha Patriarchy. Pewnych czaso-
w Arka stla za woystiem/ pewnych Kosci Iosephowe/
tak je hetman/ y ciagnienia/ y bitwy/ y festu niechcial od-
prawic bez kosci Iosephowych.*

Wielki fest dnia iutrzejshogo odprawowac mamy/ iuz
nie w Kaplicy podrojney Izraelstey/ ale w Kosciele nowo
wystawionym na chwale Tego/ ktory Tryumphami wlas-
nie/ odwdzieczaiac dobrodzieystwo uczynione/ nie tylko
Polscze ale wshytkiemu Chresciansstwu/ z poharbienia
Smoka Orientalstiego Osmana lekkomyslnego/ y Bi-
surmana porwoczego/ ktory z podziwoieniem wshytkiego
Chresciansstwa/ ze wshydem wshytkiego Poganstwa po-
shedl nazad z vrata swoich od Chocimia. Do ktorego
zwoyciastwa zes wiele kostem/ przemyslem/ odwaga/
zdrowiem nalezal/ w dzieł czynieniu/ y w wdziecznosci
oswiadczeniu/ nie tylko ze bys miał komu wstapic/ chce
przodkowac Jasnem Wielmożny W O I E V V O D O R V-
S K I; tak iednak ze Ordynacyey Moyzeszowej nie chce
psowac. Niechcesz odprawowac Wesolego Festu przez
Naymilshy Malzonki swojey; y zeby iutro Dro-
czystosci poswiaceniu y oddawaniu Kosciola Tryum-
phala

phalnego Bogu nie smiertelnemu przytomna (acz w pod-
ziemnym gmachu/ z czego iednak y tak kontenta) byla/ dzis
przenosisz z Zamkowego depozytu do Nowo wystawio-
nego Kosciola CIALO Jasnem Wielmożney J. M. Pa-
niey Z O P H I E Y K S I E Z N Y z O s t r o g á L V B O M I R-
S K I E Y P o d c z a s y n e y K O R O N N E Y. Ceremonia ta nie
moze bydz bez odnowienia zalu serdecznego. Masz
Jasnem Wielmożny MALZONKY okazya zalu. Ma y
Przesacne Potomstwo/ przypominaiac M A T K E, z kto-
ra sie iedne dlugo cieszye y pieścić nie mogly; drugie le-
dwie Jey co zaznaly. Ma y ten Klastor/ ze Dobro-
dziejka serdecznie miluiaca Zakon/ vciešyć sie nie mogła
wole swego pragnienia swoia bytnoscia iego. Tym sie
iednak cieszy/ ze ktorych milowala za zywota/ ma ich stras-
znikami swego Ciala po smierci. Widzac ia wielu do
zalu nalezacych/ chce ich po cieszye. Do czego mi pomoga
słowa przedsteroziete. *Vmarla Rachel, pogrzebiona na
gošcińcu idacym do Euphraty. A Iakub maz icy wystawil
znak nad iey grobem. Kostrzasne te słowa/ y iakby chu-
steczka Oczy Wase otaršy/ serce y vshy bede chcial vkon-
tentowac. Pana wziawšy na pomoc.*

Mortua est.

Vmarla

Czesta / każdo dzien / a wielom niesma-
czna iest nowina o smierci. Czesta / y nie sie tak
barzo niewtraca w zmysly y w pamiec nasze iako
smierc: bo gošcielolwiek obrocinym / obrazy y memoryaly
iay radzi nie radzi naydmiemy. Poyrzysz czlowieczne na
ziemia / az wola na cie Memento homo, quia pulvis es.
Pomni czlowieczne, ze prochem iestes, y w proch sie rozspiesz.

2. Reg. 14

Iob 7.

Ecclef.

Iob. 40.

Rom. 5.
cap. 12.

Poyrzyś na wodę Omnes morimur, & quasi aqua dilu-
dimur. Wszyscy umieramy, y iako wody rozptylamy się. Poy-
rzyś na Powietrze Vetus est vita mea. Coż jest żywot mo-
tylko wiatr przemijający. Obaczyś prąstwo latające po
powietrzu Omnes praterent tanquam aues, & non
relinquunt signum quo euolarunt. Wszyscy przelecieli
iako ptacy, a nieznac gościnną ktoredy tecieli. Woyrzyś na
niebo. Oritur sol & occidit, & ad locum suum reuer-
titur. Przy wschodzie rumianym narodzenie, przy zachodzie
bledniącym śmierć twoie przypominac. Stachy przy sto-
le potrawami zastawionym rzeczysz/ tu iuz śmierć nie ma-
mieysca. y tu sie wtraca na pamięć/ prąstkwa/ szwierzyn-
ryby/ umario to wszystko/ ktore ty iakoby do grobu iakoby
do żoladzka kładziesz. Zamkniesz się w pokoj dla odpo-
czynku y woliwienia od kłopotow domowych/ alicz w
serce dzwonowe/ drugi raz mlot zegarowy na szląd śmierci
ci z ostrą kosa opowiadaja. Owo zgoła wszystko świat
nie infego nie jest tylko szkła śmierci/ stworzenia w syp-
kie mistrzowie śmierci/ wstawnie na cztowiera wolają-
cy/ i nie dlugo sie ma zabawic na ziemi/ dluzey w ziemi.
Gdy Bog z miłosierdzy łaski swojej o przedkiew czło-
wieka z swiatą wyprawie napomina/ brzydki ma strasny
czare przetlewy we wszystkich rzeczach sprzeciwiający się
Bogu/ otuchy iakies plonne obietnice żywota dluzszego
czyni. Te zdradliwa oblude tego opisał sam Bog dobro-
tliwy w Joba. Sub umbra dormit in secreto calami.
in locis humentibus, protegunt umbra vmbra eius.
W cieniu sypia, w tawniku trzciny, na miejscach wilgotnych
pokrywaja cienie cień tego. Ostatnie słowa czynia tru-
dność Co tobowiem do rzeczy? Cienie cień pokrywa-
ja. Tak jest. Ale do tego cienia potrzeba pochodnie iak-
kiej/ aby rzecz była objaśniona. Powiedzial Pawel s.
Per vnū hominē peccatū introiuit in mūdū, & per pec-
catum mors. Przeziednego człowieka przyszedł grzech na
świat, a przez grzech śmierć. Cieniem cień w prowadził.

Czy

Czy nie brzydki cień grzech? Opisano dusze/ iaka jest w
sobie przez ozdoby łaski Bożey. Candidiores Nazarei
aus niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore anti-
quo, Saphiro, pulchriores. Bielszy nad suez Nazarey-
cykowicrey, iasnieyszy nad mleko, rumienyszy nizli stare kości
stoniowe, pieknieyszy nad Szaphir: Vtraci te ozdoby przez
grzech: zgasnie ona iasność o ktorey Dawid: Signatum
est super nos lumen vultus tui. Ta dusze padnie brzydka
odmiana opanuta w sypko ciemności/ przypadna cienie
pietielne. Denigrata est super carbonēs facies eorum,
non sunt cogniti in plateis: adhaesit cutis eorum ossi-
bus, aruit & facta est quasi lignum. Szerniata nad wa-
glicze ich, nie poznano ich na vlicach: przyschła skorá
do kości, wyschła y stala sie iako drewno, To cienie grzechu
wy/ ktory drugi cień wrodził Per peccatum mors, przez
grzech śmierć. Widniecie czesto/ gdy na tego klucze
śmierć zwruci/ iako cień rościaga panowanie nad nim:
ciemniecie rozum/ ciemniecie pamięć/ ciemniecie oczy/ farba
blada y strasna pada na cztowieka/ dopiro gdy go iuz we-
śnie w posse ssa/ cień pada na wszystko ciało/ cień na ma-
jonka/ cień na dziatki/ cień na potrewnych/ cień na cze-
ladz/ na sciany/ na ostatek na same skapy trupá do dolu
ciagnace. Mors cuncta denigrat. Zayrzal niegdý te-
go cienia Saul pierwszy Krol Izraelsti/ ktory widzac
Samuela od wiehczki wzbudzonego z grobu/ postaci tego
nie mogac znieśc omdlela/ na ziemi wpada/ y prawie v-
miera. Zayrzal y sam Syn Boży w Ogrodzcu/ y po-
staci iey zle sly sie mowido Uczniow: Tristis est anima
mea, iako s. Hilary mowi ob mortem. Smutna jest dusza
moja dla śmierci. Śmierć tedy ma cień swoy. A Jan
s. w objauieniu swoim malował ia y na skapie chudey/ y
w postaciey bladey. A ktorej tych ciemow narobit/ Stary
on ma acz/ ktory jednym cieniem nie kontentnie sie v-
bram eius protegunt umbra. A ktorej to sa cienie/ Owe
prater ty/ nadszie/ obietnice dalšego zycia. Vmrze mlo-

Thren. 4.

Psal. 4.

Thren. 4.

Senec.

1. Reg. 28.

Marc. 14.

Apoc. 6.

dy/ aż stárzy mówia : Owoż iego śalenstwo/ rospusta/ piątyki do czego go przywiodły. Umrze stáry/ aż młó dźi mówia : od dwudziestu lat już trupem śmierdział/ aż aż dźiwo je umarł. Umrze w chorobie długiey leżący/ aż zdrowy mówia : Bog z nim uczynił miłosierdzie/ od ląki/ ná łoju iak w grobie leżał. Umrze zdrowy/ aż chorzy mówia : z tłuczony dzbanek długiey trzyma wodę. Tych krzemyków táká kondycya : zachorowawszy umrzeć. Umrze ubogi/ aż bogáci nedzy/ głodu/ y wbośtwu śmierć iego przypisują. Umrze bogácy/ aż wbośty mówia : iedza/ piia/ nic nie robia/ z sámych pieśczoł umieraia. A ták wšyscy w preterách żyjac pántázyey czártowśtwey wygadziá/ ktory cien śmierci/ cieniami preterow/ tákoby twarz żywa máśtára pokrywa. Zártował z tych Chreściánśkich odwołek Seneká. Navigaciones longas, & pererratis littoribus alienis, seros in patriam reditus proponimus, cum interim ad latus mors est, quia quoniam non cogitatur nisi aliena, nobis sub inde ingeruntur mortalitatis exempla non diutius, quam dum miramur hæsurá. Zeglowaniu dálekie, y wtozenie po cudzych brzegách, przy nierychtym do Oyczyzny powrocie obiecuiemy sobie, á śmierć przy nas obok, o ktorey myślimy iakby do nas nie należała. T gdy iey śmiertelności przykładać widzimy, nie długo o nich pomniemy. Bog iednak nie przestáie stráśyć nas y przedkościa y nieperwnościa w kwánelgeley mówiac : Qua hora non putabis Filius hominis veniet.

Senec: E. pilt: 102.

Luca 12.

Ale coż potym Bogu náśemu/ że nas śmierca stráśy? Miłosć to spráwuię/ aby swiátá/ y obyczáiw ludzkić pámiećia iey popráwił. Cieżkimi ták iakó zástużył Pháráo wšytek Egipt trapiac Bog plagámi/ dopuścił y Száráncza ná ono Krolestwo. Cokolwiek ozdoby/ pieśkności/ wrodzáiow/ owocow/ kwiećia/ liścia mogło bydź/ pozárta wšytko gádziná. Pátrzy ná gola ziemię Pháráo/ do Moyześá o ráturneł wola/ pros Bogá aby mie wwołuit

od tey

od tey plagi. Modli sie Moyześ. Aż Pan Bog Fecit flare ventum ab occidente vehementissimum, & arreptam locustam, proiecit in mare rubrum, ut ne vna remaneret. Kazał wiatrowi z zachodu dać bárzo mocno, y porwanyszy Száráncza rzucił do morzá czerwonego, ták iż y iedná nie zeszła. Co to zá wiatr zachodni : co zá šaráncza? Száráncza ma powinowáctwo z grzechem : bo iák to šaráncza ozdobie pol/ łak/ sádown/ ogrodow škodzi : ták grzech ozdobe łásti Bożey/ ślicznosć Miłosći/ żielonosć Dárow Duchá S. pozytki zasług znośi/ psucie/ niśczy. Jest y w tym powinowáctwo. Száráncza rodzi sie z goracá. A grzech z czego? Apostol mówi Concupiscentia parit peccatum. Ię grzechow tyle šaránczy. Coby też z nia czynić : iákoby iey pozbyć? Niemaś inšego sposobu/ tylko wiatrem zachodnim ventum vehementissimum ab occidente záciagnać/ oczysćci swiát/ przepoleruię obyczáie/ cnoty w cale zostána/ w zasługách bedzie pomnozenie/ miłosć nie bedzie šwankowác. Ię dnym słowem śmierć/ iest to nápráwá swiátá. A nie dźiwo : bo iest y poteżna y stráśna/ y wielowładna ná swiećie. Potęge swoie wywiera nie tylko ná ludzie/ ále y sázym Páńśtwom y Monárchieim kosa groźi. Ante Macedonum Imperium, piše Philo/ Incluta fuit Persarum felicitas, sed vna dies tam ingenti regno finem attulit. Fuit Egyptiorum perampla & magnifica potentia, sed nubis in modum felicitas eius praterijt. Quid Æthiopes? Quid Carthago? Quid Aphrica? Quid Pontici Reges? Quid Europa Asiaq; : & ut compendio dicam totus orbis habitabilis, nonne more navis susq; deq; iactata marinis fluctibus, nunc aduersis ventis, nunc secundis vitur. Nihil igitur est in humanis rebus prater umbram, auramq; plenissimam sine mora prateruolantem. Mors etiam Imperijs & regnis formidabilis est. Krolestwa Perskie, Mácedońskie, Egiptskie, z bezesćciem swoim przeminely. Aphryká, Azya, Euro-

Exod: 10.

Iacob :

Philo lib. Quod Deus sit immutabil.

pá, częste odmiany widziaty. Chwała ich iako wiatr przeleciała, śmierć każdemu w zęby záyrzáła. Tnad Pánstwy tedy tyranstwo potęge swaie wywiera.

Tey icy potędze/ przypátrował sie Joel Prorok/ á chcacia opisać/ y do ludzkiej wiadomości podać/ czynił sobie wielka audyencya: Słuchajcie stárzy, bierzcie w úbý wáše obywatéle zemie, iesli sie to stáło zá dni wášych, ábo zá dni Oycow wášych? O tym synom wášym powiádaycie, á synowie wášy synom swoim, á synowie ich rodzátowidru giemu. Co dla Bogá zá nowiny tákie? Je wšytek swiát zwolýwa/ y audyencya sobie rák sumna czyni: Nowiny wšytkie Residuum eruca comedit bruchus, residuum bruchi, comedit rabigo. Oslátek gášenice, ziódlá sáráncza, oslátek sárán: ze, ziódlá chrzáfce, oslátek chrzáfce ziódlá rdzá. Hieronim s. przez cztery robaki/ rozumie cztery Monárchie wielkie/ Cháldeyka/ Medzka/ Grecka/ y Rzymka. Inni tłumáczá/ iż to byt postrách gloriu; ále testie bęze y co innego. Kiedy Pan Bog zá daw nych czásow trapił ludzi/ nieśal miłosierdzie zspráwies oliwością rák/ iż słusna bylo mówić z Prorokiem. In illa die erit Dominus exercituum corona gloriae, & sercum exultationis residuo populi sui Wondzień będzie Pan Zastępow korona chwaly, y wieńcem wesela oslátkowi ludu swego. Zábil Kaim Abła/ zostála pociechá: Posu- it mihi Dominus semen aliud pro Abel, quem occidit Caim. Zá Abła dano Setá. Zgládzil swiát potopem/ zostáło ósm duf w korabiu/ ná przyszle Seminarium swiátá. Sodoma spálił ogniem siárczystym; Lot sám moczwart wychodzi. Pobili Cháldeyczykwie czeladź Jobowa/ ieden sie wymknał/ áby nowina powiédziat: Ego fugi solus ut nuntiarem tibi. Bántieruiacych synow/ y corki tegoż swietego májá przytułki budynek. Wsęd ieden z nowinka. Etfugi ego solus ut nuntiarem tibi. Gdy wbođzi głodem vmieráia/ dostámi tego nie czuia gdy poddani pobory stádaia/ wolni od nich páno-

Joel. 1.

Isai. 28.

Genes. 3.

Job. 1.

wie/

wie gdy pioruny biá leka sie niezbożny człowiek/ spráwiedliwy tego nieczuie. We wšytkich plagách/ przypad- kách, niešczęściách/ tráfunkách jest iákażkolwiek ewá- zya/ iest coťkolwiek pociech; iedni cierpia/ á drudry wol- ni sa: ále tá plaga która Joel opisał powszechna iest zlych y dobrych/ bogátych y wboğich/ mlodych y stárych/ pá- now y poddáných etnie: robať to iádowity krory y same- mu Synowi Bożemu niezfolgował. Malował Joel człowieká ná kštat drzewá/ do którego zepsówania słu- za czterzey chrobacy/ Gášenica ie liście/ Száráncza sło- re/ Chrzáfce owoc/ Czerw samo drzewo. Toż śmierć czyni. Wešmie vrodę/ bogáctwá/ honory/ przyiáctele/ áto/ sam náostátek ná wšytkie rzeczy najmilšy żywot: Czy niepotężna lubo w postaci robaká śmierć zlóšliwa o- pišána: Włóšil ten chrobak przed lat czternásta Jáśnie Wielmożna PODCZASZYNA Koronna/ oddála trybut śmiertelności/ pošlá do Trzymilšego MALZONKA, v- kocháných DZIATEK miley RODZICIELKI, vrodá/ bogáctwá/ honory/ ciáto/ żywot/ wydárte sa Jey od iádo- witego chrobaká/ iednym słowem zámkne Mortua est Vmártá. Ale krój to vmárt?

Mortua est Rachel.

Vmártá Rachel.

Dawno iest swiát przyrownány od ludzi duchownych do Aptek/ ále do Aptek nieporzadnych/ w ktorých iest wiele puszek/ pudełek/ słoŹkow/ ábo próžnych ábo oblu- dných; które ieżeli nie próžne/ tytulum swoim nieodpo- wiádaia/ będą w nich Quid pro quod, co inšego w pu- Źce/ co inšego ná kárce. Wiele ludzi máia imioná Wiel- kie/ y tytuły śacne/ ále onym doś nie czynia. Záraz ná poczátku swiátá poczely byđ te omyłki w tytułách. Pierwsza Mátká nášá Ewa pierworodnego potomká

powi

Genes. 4. powita/ dala mu imie Kain. Co sie wyklada Dzierzawa. Urodzil sie drugi syn/ nazwata go Abel. Co zna czy Projność. Omylka wielka? Co innego w tytułach co innego w synach. Abel ktorego nazwala Projnością/ dobry y pocztwy. Kain ktorego mianowala Dzierzawa/ czlowiek ladaiaki/ hultay y wlozegal/ omylka w imionach. Imienia ta ma byc własność/ aby nie prozjne bylo/ ale postepkami przystoynymi ozdobione. Tak bowiem powiedziano jednemu Concordet vita cum nomine. Obligacya te vzial Alexander Cesarz Rzymski. Wiejda do Rzymu z Tryumphem wielkim/ chcec mu zawdzieczyc poddani/ dawali imie Antonina pobożnego/ on zadna miara niechze przyiac/ ci nalegala/ niewiedziakto sie juz wiecey zbromic rzecze: Ne P. C. adhanc nominis necessitate me vocetis, vt ego cogar huic nomini fatifacere. Hec nomina insignia onerosa sunt. Nie przymuszajcie me do tego imienia P. M. imiona wielkie ciezar wielki maia. Powazniec ale nie meznie/ y malo co o Cnocie swoiey y mestwie trzymatacego sa te slowa. A toli jednak dobrze powiedzial: Nomina insignia onerosa sunt: bo trzeba wyrasc postepkami/ to co nosi imieniem.

Rachel imie to jest Zebrajstie/ wedie tlumaczow znaczy owce. Sem iasnie Wielmożney Jey M. Paniey Podczaszyney Koronney, dal imie Rachel/ trzeba tego dowiesc iako byla Owieczka Chrystusowa. Jie nie darmo ten Tytul Jey sluzi/ z innych dowodow sam mi przyznacie. Pise Plinius Lib. 12. Histor. Nat. Cap. 14. J owce maia odpoczynek rojny rojnych czasow roku. Jimie y w Jesieni legala na bok lewy. Przez Wiosne y lato na bok prawy. Gospodarzow czy tak jest? pytaycie. Ja w Pismie s. ten tryb lezenia nayduie. Sam abowiem Bog Ezechielowi Prorokowi tak przykazal. Tu dormies super latus tuum sinistrum, & cum haec compleueris, dormies super latus tuum dextrum. Ty

Lapid: in Alex.

Plin. libr. 12. Hist. Nat. cap. 14.

Ez ecli. 4

bedzie

bedzie spal na bok lewy; a potym bedzie spal na bok twoy prawy. Taka jest Ordynacya Bostka od niego dla iego owieczek uczyniona. Lecz swiat y iego czeladka mecha tego zachowac; chce teraz odpoczywac na bok prawy/ ale niebozeta na innym swiecie musza na lewym czasami wiekniemy mi lezec. Nasadzie abowiem strasna teczka bedzie czynil Sedzia sprawiedliwy/ gdy tym co legali na bok lewy/ rzecze: Venite benedicti Patris mei. Podzcie blagoslanieni Oycy mego, weście krolestwo na gotowane wam od poczatku swiata. Tym zas ktorzy na bok prawy na swiecie odpoczywali rzecze. Ite maledicti in ignem eternum. Idzcie przekleci w ogien wieczny, ktory nie wam prawdzie byl gotowany/ ale diablu y towarzysom ies go/ wyscie go sobie dobrowolnie obrali/ zescie z wygnania Oyczyzne uczynili. Lezenia te/ wyrazita dobrze przy powiesc Zbawiciela naszego o Bogaczu y Lazarzu. Pan Bogacz mietko lezy/ na bok prawy/ jawse wesolo/ jawse muzyka/ gosce po gosciu/ bankiety wstawnie Epulabatur quotidie splendide. Lazarz zas vbogi pod domem iego lezac w nedzy/ w glodzie/ oczekiwat odrobiny/ ktorymi y psi gardzili/ a y tych zasyc niemogl/ na lewy bok w nedzy lezac. Przysla smierc/ czy nie bedzie iakiey odmiany/ oba dwa odmieniaia boki. Panie Bogaczu lezales na bok prawy Recepisti bona in vita tua. Niechay tez Lazarz na bok prawy odpoczywa na tonie Abrahamowym; a ty zes odpoczywal na prawym/ wiecznymi czasy w mekach bedzies; Dziwna to rzecz jest: iako ludzie nie moga zrozumiec tey Ordynacyey Bostkiej/ y z wygnania chce uczynic Oyczyzne/ w blocie port/ w wiezieniu po ciechy/ w ciemnosciach piekzoty. Narzekal na nich Job w oney swoiey zalosney lamentacyey Noctem verterunt in diem. Noc obrócili w dzien: Na ziemi niebo stanowiac.

Nie tak Krolowa Jerozolimska dusie pobożna wyrazajaca/ ktora w pieśniach Salomonowych mowila. Tenui eum, nec dimittam, uchwycitam go, nie wypuscze

Matth: 25

Luca 16.

Job : 76.

Cant: 3.

N

lada-

lądziako. Poyrzat Bernard s. ná te słowa/ y záraz przypomina on dšitwny pojedyneš Jakubá Patriárchy z An-yolem. Od pułnocy práwie zá pášy chodšili. Anyot moroi pušć mie Jakubie/ á ten non dimittam. Czego chceš o de mnie? Non dimittam te nisi benedixeris mihi. Nie pušć ze cie áz mi pobłogostawíš. Tu dopiro Bernard s. stowiac słowa Oblubienice z wczynkiem Jakubowym ták mowi: Ista non vult eum dimittere, & fortè magis quàm Patriarcha id non vult, quia nec pro benedictione quidem. Si quidem illa benedictione accepta dimisit eum, hac autem non sic. Nolo inquit benedictionem tuam, sed te. Patriarcha pušćit go, wštanšy błogostawieństwo, tá nie chce błogostawieństwa, ále samego błogostawionego. Nolo inquit. Nie chce mowi błogostawieństwa twego, wole ciebie samego. Już widze že dobrze powieštat Theodoretus. In Ibraele terrena in pretio calum in mysterio. A to iáko? Wyrášíł Jakub z Oblubienice. Ten sie kontentwie błogostawieństwem/ á ona Błogostawionym terrena in pretio v Jakubá. Calum in mysterio v Oblubienice.

Ják wiele luđš ná swiecie/ ktorzy kontenci z samego tyłko błogostawieństwa. Promptuaria eorum plena, oues eorum fetosa, non est ruina maceria, filiae eorum compositae. Spizarnie ich pełne, owce ich płodne/ niemáš pustek w budynku: corki ich przystojne. Widze to drudzy/ y záraz błogostawionych/ šczęšliwych tákich ná zywáta Beatum dixerunt populum cui hac sunt. Ale myšćie sie niebožetá: Beatus populus cuius Dominus Deus eius. To błogostawiony lud zdániem Dawidowym/ ktorego Pan Bog iego. Bo y Oblubienicá mowi Nolo benedictionem tuam, sed te. Nie chce błogostawieństwa twego, ále ciebie samego. Niewiešćie co sa te błogostawieństwa?

Sálonon Krol Madry ták ie opisał. Creaturae Dei in tentationem animae factae sunt, & in musculis Pedi-

Bernard.
ser. 26. in
Cant.

Theod.
in Genes.

Psal. 143.

Sap. 14.

pedibus insipientium. Stworzenia Buže wczynione sa ku pokušie ludziom ludzkim, y ná samotowke ludzi głupich. Tymi stowy przyrownat swiat do táptki/ w ktorey poloza troche przypalonego chleba/ przystwarzonego miesá: Przydšie myš ábo šczurek głodny, y ná zapách štwárczka/ raz záyřzy/ drugi raz sie wšknie/ to názađ/ to powroci/ á przećie powechnie/ Rzekłbys w ten czas myšce: ostrožno niebogo/ ná zórade to/ táptka to/ samotowka to/ ofušć sie. Nledbáiac nic ná przyszle niebespieczeństwo wniđzie/ štwárczka šárpmie/ w tápce zostanie: oroz maš bankiet myško. Wiele tápek ále nie mniemy myšy ná swiecie. Prágna rodzice mieć potomka/ wrođsi sie/ áz z niego šotr wierutny. Ten šuka žony/ przebirá/ brákuie/ rozumie ženalazt przyaciela/ dostal iášczurki: Tož rozumiey o bogáctwach/ o honorách/ y o innych swiatowych rzeczách. Przypátrzćie sie proše tym głupim myškom. Agryppiná prágnetá syná mieć Cesárzem: powieštatno že bedžie/ ále cie zabije. Głupia miłošć: Occidat dum modò imperet Niech zabije á kroluie. Což rozumiećie o oney ktorá ná mežá wolałá: Da mihi liberos, alioquin moriar. Niech mam potomstwo: bo ináczey umre Dano/ ále potym ráwaby sie byłá z tego wyplazáta/ gdy w bólách ciężkich wolałá. Si sic mihi futurum erat, quid necesse erat concipere. Iezeli mi dusno miáto byđz, což mi bylo potomstwo. Wiece y Adoniaš proši/ aby miat Suná/ miłke zá žone/ álic dekret bráterski: nie tyłko žeby miat mieć zá žone Suná miłke ále hodie occideretur Adonias, džiš bedžie zabity Adoniaš. Jest inszych ták wiele/ ktorzy áppetym štwárczkow swiatowych wwiđziem w táptki w padáta/ w rzeczách ziemskich serce zanurzaiac/ tu swo- te šczęšćie y błogostawieństwo zásadzaiac/ rozumieiac že wšyřćá poćiechá ležec ná práwy bok swiatowych wygod y pomyslnych poćiech.

Sam náš šbawiciel ma wielkie politowanie náđ

Genes. 30

3. Reg. 2.

Luc: 6.

nimi/ gdy mowi w Ewangeliy Væ vobis qui habetis consolationem vestram. *Biada wam ktorzy macie pociechy wasze.* Czemu to Pan nasz nie ma politowania nad vboгими/ nedznymi/ chorymi/ vtrapiionymi/ tak iak

Iob: 30.

to Job mowi: Flebam super eo qui afflictus fuerat. Czemu ma politowanie nad tymi ktorzy maia pociechy swoje? Podobno boi sie Pan aby w dostatkach/ maiestwostu jego nie obrazili: *Boi.* Consolatio nutrix peccati.

Dam. lib.

3 Epist. 4.

Mimka to grzechu wedle Damiána Kardynala pociecha swiatowa. Podobno obawia/ aby serca swego w nich nie vtopili: *Obawia.* Bo wedle Chrzyzostoma s. Consolationes mundanae, quamuis sint variae, grauat os v-

Christol.

hom. 14.

ad pop.

Anth.

su suo trahunt in tartarum. *Pociechy swiatowe lubo me w sobie czcze, iednak zazywanie ich obciaga serca, y topi w piekle.* Podobno mu idzie o ich zaladek duchowny/ aby zapchany maiać ziemskimi pociechanmi przyiac *Bo* przyiac

Iustin. de

Agō. Chri

nie mogli: *Tak jest/ y stusnie.* Nihil enim tam contrarium celo, quam consolari in hoc mundo; napisal *Iu* skymianus Patryarcha Wenecki. *Te racye Pana naszego przywiodly/ ze miał politowanie nad maiaćcami pociechy na ziemi/ ktore ze zla maia nagrode historya pokaje*

Surius ad

20. Mart.

Wolfraus s. Biskup Fryzyey/ opowiadaiac Ewangeli lia Chrystusowa Syna Ksiazeczego przywiodl do Chrystu s. *Ociec tego Radborus iuz sie byl nachytil do przyicia*

Wiary Chrystusowej. O pułnocy stanie mu w oczach czart w krolewskim apparacie/ aby od wiary dawney nie- odstepowal dodacie serca/ za wyrwanie w przedzierzienie

ciu palac szczyro zloty dostatkami wszelkimi oplywaiacy obiecuie. *Na potwierdzenie prawdy miejsce naznaczo w peronym lesie.* Juz byl dzien naznaczo Chrystu Ksiazeczego/ goscie sie ziechali/ Duchowienstwo gotowe/ Ksiazecia oczekiwai/ a ten do Biskupa s. postal/

widzenie nocne oznaymuiać. *Przestregl s. aby byl ostrojny/ a nie dbal na obietnice starego szalierza/ ktory tymi obietniczkami nietylko zeby miał co komu dac ofiar*

Ka/

ka/ wydrze/ iako y pierwszych Rodzicow naszych obietnicami wyprawil z Kaitu. *Dla wietsey iednak tego wygo-* dy/ dwu poslano do lasa na rewizya zamku/ *Biskup Dyak* koná/ *Ksiazce Dworzani.* *Ida Rewizorowie/ ledwie* co w las pastapia/ droge porphirem wsfytkie vsadzona o- bacza/ *miedzy drzewami pocnie blysczye palac zloty/* wniida wewnatrz/ *w dziedzińcu Tron wielki Postowny* mi kamieniami ozdobiony nayda/ *aglos z Tronu wycho-* dzacy: *Hæc domus est, & ista sedes, quam Radborus Deus suus, post hanc mortalitatem se daturum spon-* pondit. *Ten dom jest, y maiestat ktory Radborowi Bogiego* *po smierci darowac obiecat.* *Dyakon postrzegl ze to figiel* *ktowsti/ oczy podniosly do nieba rzecze/ Jezeli to* *jest robotá reki Pañskiey mech stoina wieki/ jezeli czart* *wstie dzilo/ mech natychmiast zgnie; reke podniesie/* *palac przejegna/ a zloty w smierdzace btozo postlo.* *Predko odprawiwszy rewizya z nowinay do Ksiazecia y* *do Biskupa gdy ida/ w drodze im powiedza/ ze Radborus* *nagle zdecht.* *To Suryus pisze w żywocie s. Wolfrana* *Biskupa.* *O moy Boze iak pelen swiat tych nieszczę-* *sných Radborow/ palaciki zloctiste czart im obiecuie/ rze-* *czy ziemskie smakue/ o niebie niedbaia/ w ziemi sie Kocha-* *ia* *Noctem verterunt in diem, in labore hominum* *non sunt; leza na bok prawy z swoia wielka szkoda/ y* *wiecznym nieszczęściem/ chca niebozeta y w niebie bydz/ y* *tu sie dobrze miec.* *Coz to pachnie Kompozycya Marci-* *na Lutra/ a leich dawno odprawil Hieronim s. Delica-* *tus es o frater, si & hic vis gaudere cum saculo, & po-* *stea regnare cum Christo.* *Pieszczony s bracie, pieszczony* *bárzo, jezeli y tu chcesz zazywac z swiatem, y po smierci krolo-* *wac z Chrystusem.*

Obroćmy mowe do Naszey RACHELE, lubo w *Ksiazecym Domu vrodzona/ w dostatkach wychowana/* *wysoko postanowiona/ w stanie Matzenstym zachowae* *ta nauke Pannom dana od Apostola s. Mulier inupta, &*

Cori: 7

virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta & corpore & spiritu. *Biata głowa nie mężata, y Panna myśli o tym co Boskiego jest: aby była świętą y cięciem y duchem.* To załecenie dał Jągnieście Cesarzowej Petrus Damiani. Non impediunt vinculum Matrimonij animi eius volatum; non emoluit lectus mollis cor cruci affectum. In matrimonio tanquam virgo, in palatio ut in caluarrio. Vixit in saeculo absq; saeculo, Patriam æternam mente voluens, cogitatione tangens. *Pełna małżeńskie nie zatrzymały dusze Bogomyślnej, woząsy nie rozpieściły sercá krzyżowi przybyłego. W małżeństwie jako Panna, w palacu jako w krzyżu. Żyła na świecie bez światła, Oyczyzna wieczna w myśli miała, sercem tam mieszkając.* Dał też tej chwale Jąśnie Wielmożney Pániey **P O D C Z A S Z Y N E Y** Koronney/ktora Ordynacya Boska zachowała jako Owieczka Chrystusowa/ na bok lewy odpoczywała/ pomniac co Apostoł rzekł: Qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur. Dał Jey Pan Bog wielkie Błogosławieństwa/ y pociechy. Wrodzenie w domu Książecym/ Matronka mieć starwego hojności/ Lepodycyami/ Miłością ludzka/ Naimiśe **P O T O M S T V O**. W Tych iednak Błogosławieństwach Serca swego nie trapiąc z Oblubienica mówiła: Nolo benedictionem tuam, sed Te. Nie włożyły Jey łapki stworzonych rzeczy/ pociechami światowymi wmiata gárdzić/ zátym mądrosza badać niż Kádboros ziemskie rzeczy pogárdziwszy/ Niebieskich dostata.

Jakoby sobie w tej mierze postąpiła/ pokazanie godna pamięci ona historya. Młodzieniaszek ieden obrat sobie za Patrona Augustyna świętego prosiąc Pana Boga przez przyczynę tego/ aby mu pokazał stan/ w którymby miał zbawieniu swemu służyć. Podługich modlitwach pokazuje się Święty w apparacie Biskupim mówiac te słowa. Transite vana, Transite vana. *Przemijajcie próżności, przemijajcie próżności, pokazując mi że wzgárdziwszy*

Alphab.
Christi.

świata

światem na służbę Bożą miał się udać. Przypatrzycie się było życiu Tej Pobożney **M A T R O N Y**, we wszystkich Jey postępkach/ obaczytes Serce vgruntowane w Bogu. Przyszły dni wesołe/ drugiey serce w nich rozplywa. *A ona co: Transite vana, mijajcie próżności.* Przyszły stroie bogate; druga oczom ludzkim w nich się prezentuje. *A ona co: Transite vana, mijajcie próżności.* Przyszły honory; inedia nich nieprzystępne. *A ona co: Transite vana, mijajcie próżności.* Przyszły różne pociechy/ktorych iesli kto/tedy biata pleć chciwo szuka/ y w nich zbytecznie kocha. *A ona co: Transite vana, transite vana, mijajcie próżności, mijajcie próżności, mnie nie smakuiać dalece błogosławieństwa/ jako Błogosławiony/ Stworzyciel/ nie stworzenia.* Odprawiła dobrze samito przyznacie Kondycya Owce Chrystusowej/ chowając appetyt na pieśczoły boku prawego/ o którym Dawid: Satiabor cum apparuerit gloria tua. *Tam się wcięse gdy szrodo błogosławieństwa w chwale wieczney obaczę.*

Kto poprzyży na przedziwne sprawy Wszechmocney ręki Boskiej/ przyzna iż dobrze powiedział Ecclezyastyk. Intuere omnia opera Altissimi duo & duo, vnum contra vnum. *Przypatrz się sprawom Najwyższego, dwoie a dwoie, iedno przeciwko iednemu.* Prawde tych słow łatwo obaczy gdy Sympatyey y Antypatyey zwierzat przypatrować się będą. Zgodzi się lew ze lwem/ tygrys z tygrysem/ lampart z lampartem. Czemu? Duo & duo. Jednego są gniazda/ iedney źniei/ łatwo między nimi o zgodę. Wilk z owca vnum contra vnum, wielka antypatyca między nimi/ nie tylko za żywota ale y po śmierci/ tak że stora owca niewinney nieaktim sposobem drży przed wilcza nieprzyjaćielską stora martwa. Do wilka przyporównał Augustyn s. grzech. Dicitur vulgo perdi vocem à visu lupi, idem facit peccatum; aspexit te lupus iam non dices confidenter Pater noster qui es in calis. *Pospolicie mówią kogo wilk ożonie głos straci; Toż grzech*

Eccles 18.

czyni, ożonaście, już nie będzieś mógł śmiało wołać, Oycze mój któryś jest w niebiosach. Do wilka przyrownał grzech/który aby Owce Chrystusowej nie ożonał i trzeba iey boiaźni/ to jest Sumnienia lekliwego. Wszyscy ludzie mają sumnienie/ ale jest różnica wielka między sumnieniem a sumnieniem. Sa dobre/ są złe/ Trąsi się iednemu człowiekowi zostać dłużnikiem w dwu osobach/ a których ieden jest bogaty drugi ubogi/ Przydzie czas oddawania długu je nie może bogatemu oddać/ prosi aby poczekano/ y wprosi. Ubogi je sam potrzebny/ ledwie przydzie dzień nāznaczonego czasu/ aż kōłace do domu/ nālega dłużnikowi aby wrocił co pożyczł. Człowiek każdy jest dłużnikiem/ dwiema Kredytorom; Jeden on wielki Bogacz o którym Apostol Deus qui diues est in misericordia. Bog który jest bogaty w miłosierdzie. O Tego wziął człowiek duszę/ ciało/ żywot/ używanie rzeczy stworzonych/ honory/ przyrodzone przynioły/ iednym słowem/ cokolwiek się przy człowieku znaydnie pożyczają na rzecz od Boga. Omne datum optimum & omne donum perfectum desursum est descendens a Patre luminum. Ten Kredytor bogaty folguie człowiekowi/ y niewyciąga długu/ chowając się do onego czasu/ o którym v Dawida powiedział Cum accepero tempus iusticias iudicabo. Czasu swego dojde ia swiego. Kredytor zaś wbozży to jest sumnienie wstawnie nālega/ zāwse kōłace/ spokojnie żyć nie da. Skadby ten niepokoy pochodził? Narodziłyć go długi/ to jest grzechy twoie/ ktore nie pokoy sumnienia przynosa. Tak Izraeicykom łacięmiacym prawo Boże Moyses opowiedział Dabit tibi Dominus cor pauidum, & deficientes oculos, & animam consumptam morore & erit vita tua quasi pendens ante te. - Dać Pan Bóg serce lekliwe, y oczy ciemne, y duszę zalem strapioną, y będzie żywot twoy iakoby wiszący przed tobą. Timebis die ac nocte & non credes vitā tuā. Mane dices quis mihi det vesperum? & vesperē, quis

Iacob 1.

Deut. 28.

mihi

mihi det mane? propter cordis tui formidinem quareberis, & propter ea quae tuis videbis oculis. Będzieś sie bał w nocy y w dzień, a nie będzieś wierzył żywotowi twemu. Porānu będzieś mówił, kto mi da wieczor? a w wieczor kto mi da zaranie? dla strwożenia serca twego, ktorym sie strachac będzieś, y dla tego co widzieć będzieś oczyma twymi.

Z tych słow Grzegorz 6. wpatrzył cieżkie vtrapienie ztego sumnienia i zāwse musi być w boiaźni/ y wstawi czynym niepokoy. Lecz w tym nabarżesz/ mówi/ wyrażił Moyses sumnienia ztego własność/ Erit vita tua pendens ante te, Pospolicie gdy kas tego ma ścinac oczyma zāwiazanie/ aby go obracaniem swoim nieprzeskrąsył. Lecz sumnienie ktore stoi zā kātā wysmienitego/ nie chce zāwiazowac tych oczu/ ale zāwse strąsy/ boiaźnia trapi/ y w pokoyu żyć nie dopuszcza.

Wymyśliłi okrutni Tyrānowie zā dawnych czasow różne meki/ ktorymi sę. Wozych y ludzi niewinnych okrutnie kātowali. Wymyślił Nero/ Mārymian/ Dyoklecyan/ Dyonisyus Syrakuzanus/ Peryllus/ wymyśliłi mowie cieżkie/ okrutne/ y niesłychane meki/ lecz wszystkie te przechodzi kātowania sumnienia/ o ktorey Seneca. Prima & maxima poena peccantium est peccasse. Najpierwsze y naywiększe grzeszących kātanie jest/ je grzeszyć. Bo jeżeli przydzie do Sadow/ Grodow/ Trybunalow/ Seymow/ Burmistrzow/ Woytow/ nā meczyć nā trąpi sumnienie twoie. Strąsna jest Inquiscyca Hispańska/ strąsne Pārlamenty Frāncuskie/ strąsne Trybunaly Polskie/ niemāś iednak porownania z strąwem sumnienia ztego.

W sprāwach gdięby wszystkie rzeczy porzadnie miastę Secundum regulas iuris, nie widze aby kto był o rās y Instygatorem y Sedzia/ y Eksekutorem y wynoszącyca. Idzie to wszystko w złym sumnieniu; samozinastyguie: ros uczynił/ ros zgrzeszył: samoz sumnienie dās

D

ie

August.
in Psal: 45

ie ná sie dekret/ sámój jest winowáycá/ iest y exequito-
rem sprawiedliwosci. Iussisti Domine & ita est, vt om-
nis inordinatus animus sit sibi ipsi poena. *Postlano-
wiles to Panie, y tak jest, iż nieporządne serce samo sobie me-
ka.* Wiele iest takich chorób/ ktore odmiana miejscá
moga bydź wzdrowione. Sumnienia chorobá/ wśady
zá czlowiekem tozcie; iáko cień zá ciátem/ rák zá grze-
chem idzie kátownie sumnienia: luboby sie chciał niebo-
rať gózcie wchronić/ iie naydziejie miejscá do počiechy. Do-
brze to wyrášíł Augustyn *Inter omnes tribulationes*
animae humanae nulla maior est, quam conscientia de-
lictorum; si enim ibi vulnus non fuerit, ubi cunq; ali-
bi passus fuerit tribulationes, illuc confugiet? &
Deum inueniet. Quod si non fuerit ibi requies pro-
pter abundantiam iniquitatis: quoniam & ibi Deus
non est, quid facturum est homo? quo confugiet? fu-
giet ab agro in ciuitatem, à publico in domum, à do-
mo in cubiculum, à cubiculo iam quo fugiet? non ha-
bet nisi interius cor suum. Quod si ibi tumultus est,
si tumultus iniquitatis, si sceleris fama, illuc confugere
non potest; à se ipso pellitur. Si autem à se ipso, quo
fugiturus est? quocunq; enim fugerit se trahit post se;
& quocunq; traxerit se, cruciat se, huiusmodi autē cru-
ciatus tantò sunt acerbiores, quantò interiores. Reo
mogli lepiej nád Doktorá s. opisać kondycya zlego su-
mnienia/ ktore sukáiac iákiegoz kolwiek wżenia/ dyce sie
z miejscá ná miejsce przenosić; y będzie czlowiek zle su-
mniente máiacy wćiekat z polá do mi- stá, z miástá do domu, z
domu do pokoju, z pokoju gdzie ma dáley wćiekat? Wiesz
stáie tylo sámó sumnienie. A iezeli tám zgieł grze-
chow/ dym niezbożności/ zniázy nieprawosci/ y tám od-
poczynku nienalazsy musi wćiekat/ ale góziej iuz poydziej
Bo góziejie sie kolwiek obroci/ siebie zá soba ciągnie/ á góziejie
kolwiek obroci/ samego siebie trapi, ktore wtrapienia tym
sa ciejsze/ im sa wnetrzniejsze. Dobrzeć ten Cćiec s. po-
wie.

wiedział. Ale y záufony w naukach wyzwolonych Li-
psys nie zle dat o sumnienu zdanie Conscientia ante
peccatum froenum post peccatum flagrum. Sumnie-
nie przed grzechem munstukiem, po grzechu korbáczem. To
zlego sumnienia przymioty.

Chcećieli záś obaczyć kondycye dobrego sumnienia.
Pierwsza iest. Wolność od boiaźni/ Panuie wielce ten
áffekt w ludziach/ y iedni sie boia ludzkich iezykow/ dru-
dzy przypadkow/ ci przesládowania/ owi wielu rzeczy
przyrodzonych/ iáko wezow/ piorunow/ y sukáia ná pio-
runy kzyzow káráwáctich: ná innych boiaźni odpędze-
nie wewnych ziół/ y kámieni záżywáia; czásem y samego
czárá przez czáry do tego záciągáia. Lecz niemáś le-
pszey obrony iáko sumnienie dobre. Pise Swetonius o
onym niewiem bázniejszy plugáwym nizeli niezbożnym ká-
ligule Cesarzu Rzymym Ad minima tonitrua & fulgu-
ra conuiere, caput obuoluere; ad maiora verò proripere se ex strato, sub lectumq; condere solebat. Gdy
poczelo tuskáć mdat, poduska mi głowe obkádáit; á gdy bázno
grzmiáto, máie kátu Cesarzkiego z pomniany, krył sie pod to-
sko. W tákiezye okázyey byl Pháráo Egypzkiej. Wiesz
dzy plagami postat Pan Bog tuskáwice/ grzmory y pioru-
ny ná nich. Pháráo do Moyzesa: Wychodź iáko chceš
z Izraelczykami/ tyłko wpros w Boga/ mehay przestána-
te stráchy niebieskie. Obiecat Moyzes. Cum egressus
fuero de vrbe, extendam palmas meas ad Dominum
& cessabunt tonitrua. Gdy wynide z miástá, podnio se re-
ce moie ku Panu, wstána pioruny. Foremna to spráwá/
Pháráo po stlepách/ lochách/ piwonicách kryie sie z swymi
dworstkami/ dla stráchow piorunow/ á Moyzes zá miá-
sto wychodź/ niedbáiac nie choć ostre grory piorunow la-
taia okoto niego. Owoć to iest sumnienia dobrego/ kto-
regó potegey sam Poeta Pogánsti wznat:

Hic murus ahaeneus esto
Nil conscire sibi, nulla pauescere culpa.

Lipsi.

suetus.

Exod: 9.

Dotego służy dawnego Philozofa odpowiedź. Spytany/ktoraby rzecz niepodlegała boiaźni? Odpowiadził: Conscientia bona. Summi: ne dubre. Boiś sie iezycow y posadzenia ludzkiego; lecz y to darmo. Miałowal Ferdynand pierwszy Książę Storeckie Książę przez niebo w nocy biezacy/ tupe psów siedzacych/ pyłki w zgore podniosły na Książę szekłacych/ dał przy tym ten podpis. Virtus ubiq; tuta. Cnota wszędzie bezpieczna. Uciechay szekłacia psi jako chca/ niech podniosły ku gorze pyłki wyia/ nic to nie zaszkodzi/ gdy sumnienie od grzechu wolne a cnot pełne.

Per mare, per silvas, per terras, curro per ignes,

Nit vis, nil hostis, nil mihi tuor obest. taktie o sumnieniu napisat. Ale y Augustyn swiety czesto zabywal onych słow godnych pamięci. Senti tu quidquid velis de Augustino, sola me in oculis Dei conscientia non accuset. *Mow co chcesz, szermz jako chcesz o Augustynie, desyć mnie na tym gdy sumnienie wolne masz w oczach Boskich.* A taktie chwala z ktora wyjeżdzał z pofstol. Gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae. *To chwala nasza największa test. swiadectwo sumnienia naszego, Boiś sie przesładowania nieprzyjacielskiego.* A na to lekarstwo przednie/ sumnienie dobre. Przyniesiono przed Tyburcego s. rozne instrumenta ktoromni go nitano karować/ gdyby ofiar bogom fałszywym nie oddawał; pokazano osęki/ grzebta/ miecze/ rosty/ y inne/ groza mełami ciężkimi. Na to wšytko wamiechaciac sie s. mowi: Omnes poena nobis sunt viles, ubi securi comes est conscientia. *Wšytkie te meki stoisz nam z żarty, gdy towarzysz dobry dom, sumnienie dobre.* Uciecedy boiaźni z kady sie kolwiek wrodziła/ sumnieniu dobremu nie zaszkodzi.

Condycya druga sumnienia dobrego. Wolne iest od kolatania. Bernard s. Lib: de inter: domo Cap: 23: *rozne tytuły dawşy sumnieniu dobremu/ to przydat: A*

ger benedictionis, hortus deliciarum, templum Salomonis. *Rola błogosławieństwa, ogrod pieścoz, kościot Salomonow.* Czemu rowna do Kościota Salomonowego sumnienie? Podobno dla wielkiej ozdoby/ ktora ma w sobie kościot. Dobrze: bo y sumnienie ma bydź cnotanu różnymi ozdobione Conscientia fulcrum virtus. Podobno dla ofiar ktore w nim odprawowano? Ucieśle. Grande sacrificium bona conscientia. Podobno dla przytomności Bożkiej ktora kościotowi swemu obieca? Ucie od rzeczy? Conscientia casta in habitator Deus. *Alc coś iest in sego.* O kościele Salomonowym czytamy 3. Reg. 6. Cum edificaretur de lapidibus domus adq; perfectis, malleus & securis, & omne ferramentum non est audita in domo Domini. *Gdy budowano kościot z kamieni ciosanych, młota, dźwiga, y żadnego żelaza nie słychać było w domu Pańskim.* To wiodło Bernarda s. że sumnienie przyrownal do kościota Salomonow/ ktore iezeli dobre iest/ niemasz tam młotow/ kłoz/ nie słychać kolatania/ niemasz coby tań duşe mogło trapić; w takich gmachach przemieszkiwa Bog: bo w takich zapisat mu gospoda Dawid/ In pace factus est locus eius, & habitatio eius in Syon.

Iestże sumnienie dobre ma to. Ze do nieba wolny ma zawsze przystęp/ a z tym swietá iakties mile wewnatrz odprawuje. O pierwszym powiedziat Chryzostom s. Nihil sic animas sustentare, erigere; ac veluti volatiles reddere consuevit, ut conscientia bona. *Nic duş ludzki/ hlepicy nie tuczy, y podnosi, y skrzydla im jakoby dzie, jako sumnienie dobre.* Matary s. przyrownal człowieka do prać/ ten iednak czyniac podziat/ iż człowiek niebożny/ lubo ma skrzydla/ ale je obciete/ latąc do gory nie moze. Człowiek zaś pobojny/ ma skrzydla zupelne sumnienia dobrego; do gory podleć/ smiele ku niebu pożyrzy/ tam sie zabawi wedle swego w podobania Plena plumis. *Co zaś do swiat sumnienia.* Wyzey wspommony Chryzostom

Bernard:
lib. de in:
dom:
Cap: 23.

3. Reg. 6.

Chryfost.
Homil: 12
ad Rom.

Chryfost

Homil. de
Festif.

strom s. patrzył na tych/ ktorzy na wielkie iakie wroczyfco-
ści ziejdzala sie. Tam widziec Pana w blawacie/ Pa-
nia stroyna/ czeladz dobrze odziana/ bankiet dostatni na
ktory wiele sasiadow zaprosi. Przydzie tez na swieto
wbogi w starey sukniey/ y o suchym chlebie odprawi ie. Ten
niemie prawie/ iezeli iest swieto abo nie Etiam si enim
mowi Doktor s. Vniuersum orbem horeas agitare vi-
deat, hac ipsa de causa magis angitur ac dolet. Diues
vero delicatus mutatorijs vestibus abundans, & in sum-
ma prosperitate viuens, etiam extra festiua tempora
festum agere sibi videtur. *V ubogiego swieto bez swietla,
v bogatego bez swietla swieto. To oprawienie dawfzy do-
piroz mowi. Ita & spiritualibus vsu venit. Qui
nim viuut in iustitia & operibus bonis, vel absq; festo
festum agit, synceram voluntatem ex bona conscien-
tia percipiens; qui vero in peccato & malitia vitam
degit, multorum malorum sibi met conscius, etiam
cum maximè festum est, festo caret quam maximè. I-
ako v ubogiego swieto bez swietla: iako v bogatego bez swietla
swieto, tak v dobrego bez swietla swieto w sumnieniu. A
kroz tych slow przyczyna? Sumnienie dobre. Maxi-
mum festum est conscientia bona. Wielka wroczyfcof-
sumnienie dobre.*

Czas obrocie dczy do Rachele naszey Owieczki Chry-
stusowey Jasnè Wielmożney PODCZASYNEY KO-
RONNEY. Tey Kapiami Zakonu naszego ktorych goy
sie podala okazyja/ iefcze dobrze przed fundacya Wisni-
cka/ do Sakramentu spowiedzi swietey zajywata/ dawala
swiadcetwo/ i; miała kondycya Owieczki Chrystusowey
w Sumnieniu czystym/ pobożnym/ ale bårzo boiafili-
wym/ tak/ ze wiele czasu trzeba bylo trawie na vspokoie-
nie Jey sumnienia lubo w rzeczach drobnych. Miałe
niektorzy boiafliwe sumnienie/ ale boiafni ich nie bårzo
chwalebna. Ogladala sie nie tak na grzech iako na kar-
nie. Przestrzegal takich Ecclezyastyk. Quasi a facie co-

Eccle. 21.

lu-

lubri fuge peccatum Iako przed glowá wiza vciekay przed
grzechem. Czemu nie rzeki Ecclezyastyk/ vciekay przed
wejem/ ale przed glowá abo jadlem wazowym. Musi na
to Theolog odpowiedziec. W grzechu dwie rzeczy sa/
iest culpa iest poena. Wina y karanie. Glowá w grzechu
wina/ ogonem karanie. Gdy tedy Ecclezyastyk kaze sie
bać glowy wazowey/ przestrzega/ aby w grzechu miec wie-
kszy respekt na obraze Bostka niz na karanie iego. Miala
ostrojne ocs nasza RACHEL, na glowe wazowa/ y oba-
wiaiac sie zlamac kiedy Przykazanie Bostie/ w boiafni
Sumnienia swego zyla.

Rzeczefi mi ze ta sama boiafni sumnienia iest vtra-
nem wielkim/ zatym niemasz czego chwalic POBO-
ZNEY PANIEY, ze miała sumnienie lekliwe/ osbbliwie ze
mowi Ambrozy s. Trepidare infirmitatis est timoris
atq; formidinis; ale ia zaraz z tymze Doktorem s. zbis-
iam cie z iednochody obronco przestronego sumnienia. Est
etiam timor Sanctorum mowi s. Timeate Dominum o-
mnes sancti eius; & beatus vir qui timet Dominum.
Qua ratione beatus? quia in mandatis eius cupit ni-
mis. Iest tez boiafni ale boiafni Swietych Boycie sie Pana
wsyfy swietci iego mowi Dawid. A znowu. Błogosla-
wiony maz który sie boi Pana. Ale iakim sposobem błogosla-
wiony? w Przykazaniu iego bedzie sie kochal wielce Tãc byta bo-
iafni ktora serce MATRONY Jacney opánowata/ z kto-
rey pobożnosć zywota/ ostrojnosć w postepkach/ obyczã-
ie bez nagany. obfite vczyni miłosierne postepowaly.

Sezeguiniey iednak ta boiafni vrodzila w Tiej ier-
one cnota godna aby Jey wsyfkie biateglowy naslãdo-
waly. Abrahám Patryarcha za rostazaniem Bostim
idacz mieysca na mieysce miefkanie przenosil/ domu star-
tecznego nie miałe/ w kotarach/ w skalafach y namiotach
przemieftiwal; gofcinnosci iednak przedstewfiety nie
nie odstepowal. Jednego dnia gdy slonce poteznie grze-
ie/ nie folguiacy látom y pracom/ vsiadl we drzwiach na-

Ambr. in
Pfal: 118.
Serm: 21.

mtoz

Genet 2. niotu / wpatrując iezeli gościncem nie idzie taki pie-
grzym. In hostio tabernaculi sui in ipso feruore diei.
Drugiby rzeki patrząc na siedziwego starca / wiere to iaki
phantastyk ten dziać / co za grzeszy na słońcu siedzieć w
takie goraco / gdzie y same bydo cienia słońca : maiać tak
wiele czeladzi / nie roztaje pilnować aby mu dano znać gdy
gość nadchodzi. Jezeli mu sło o przytecie pielgrzymow /
mogli sie przynamnieć z Sara podzielić iezeli czeladzi nie-
wierzyt / aby on raz ona drugi pilnowała / na gościa Bro-
nigo Chrzyżostom s. Tantopere curabat hospitalita-
tem, vt nollet horum venationem cuiquam familiarit-
um comittere, sed trecentos decem & octo vernaculos
habens, homo senex & decrepita aetatis apud ianuam
sedebat. Tak pomaział gościnnosc, iż oblonu pielgrzymow
niechciał powierzyć żadnemu z damownikow swoich ; y lubo
smych dworskich trzysta osmaście przy nim bylo okrom
czeladzi do gospodárstwa, sam starzec siedzi we drzwiach na-
miotu. Ale kiedy siedzi? In ipso feruore diei, w ten
czas gdy naybarzciej słońce dogrzewa. Taka robota była Ab-
rahamowa w południe. Jedo Ksiąg Krolewskich / y
wydza iż syn Saulow Isobersch o tejże godzinie przesy-
pia sie na łozku Dormiebat super stratum suum in meridi-
e. A v drzwi Kto? Ostiaria domus purgans triticum ob-
dormiuit, Odzwierna domu wyczyniając psenice zasne-
D niebezpiezny y głupi Krolewicz / iezelis sie chętał przesy-
piac / czemuż pałacu nie zamkniono? co czyni warta w
bramie? Kedy sa pokojowi? A Kto widział aby kucharky
v Krolewcow odzwiernymi byli. Z tey zley strazy to tro-
wie weszli / Krolewica zamordowali / głowa mu wzięli y z
soba wzięli. Abraham je sam pilnie / Anyotow przyiał.
Ten je kucharce odzwiernictwo puscił / żywot stracił : Ab-
raham błogosławienstwo otrzymał / ten w posoce ży-
wota dołonal. Poyrzal na obudwu Tulus s. y z ich po-
zytku dal naukę wшыtkim / ale osobliwie Białym głowom
potrzebna. Quomodo enim Rex formidam habere

Nil. in A.
ofcetrico.

ostia-

ostiarium, qui satellitum multitudinem cum omni ap-
paratu dignitatis munitus esse deberet? idcirco ma-
gnus ille Abraham non permittit vxori vt ostium ser-
uet: neq; enim ignorat quam facile sensus decipiatur.
Co za kstat krolewcowi dać v rzad Odzwierney kucharce,
ktory miał bydz Dworskimi y Zol. ier. skimi meżami obtoczony?
Medrsky Abraham ktory y zenie niedopusci stać v drzwi: wie
abowiem iż zmysly pretko bywają osukane. Tle tylko Ab-
raham ale y Wielka MATRONE nąse Wielmożna
PODCZASZYNA KORONNA, z tego słusna chwalić /
iż żyjac w boiaźni / nigdy nie kazala v drzwi Sumnienia
swego bydz odzwierna słuźebnicy / zmysly mowie w niey
zadziły / affekty nie panowały: Abraham tam rzadził /
Abraham pilnował / to iest Rozsadek / Ostroznosc / Bo-
iaźń / y Milosć Boża. Zatem o Tiej moze rzec / ze Tey
obyczaje nie od zmyslow appetytu / nie od affektow biato-
głowskich pochodziły / ale z Animusiu Meskiego / Pana
skiego Starecznego. Nihil toruum in oculis, nihil
in verbis proca, nihil in actu inuerecundum, non ge-
stus fractior, non incessus solutior, non vox petulan-
tior, w oczach, w słowach, w postępkach, skromność, przystoy-
ność, poczciwość. Czego wiecey trzeba. Ipsa species
corporis, simulachrum fuit mentis, figura probitatis,
łatwo bylo obaczyć z postaci powierschney / iako Dusza Tey
Pobożna z Bogiem swoim dobrze byla wlozona.
Wielka y wierna Gospodyni swiata tego Natury /
we wшыtkim Sprawcy stworzenia vsluguiac / idzie w rze-
czach porzadnie: czasem dla iakiego defektu poczware
wistawo / czesto Kroc cudowne rzeczy / y do potecia trudne
robi / w ktorzych liczba mozem položyc to co Alianus napi-
sal. Był na wyspie Coi Nicippus czlowiek bogaty / za-
możysty / w ktorego trzodził owca lwa wrodzila. Cudo-
to bylo wielkie v wшыtkich sasiadow / ale dom Nicypow
wшыtek w strachu / boiać sie by to nie byl prognostyk iakie-
go niebezpieścia: trybem swoim zwozaynym Poganstkim

Alianus
lib. 1. Hi-
stor: Var.

p

do

do Wieſzſzkowidzie o rade. Ktorzy domowi iego ſzczęſcie/ doſtatk/ bogactwa/ honory/ wrzedy/ meżow walecznych obiecał. Co wſzytko wedle ich obietnic na potomkach Tycyppowych ſpełniło ſię.

Tę gospodyni która w zwierzetách/ y w rzeczách nierozumnych Euda robi/ Pánu rzeczy ziemſkich człowiękowi dała chęć długiego życia który je nie może bydź na dłuſkie czasy záciognione dla przyſady ſmiertelnoſci/ ſtara ſię aby przynamniey w potomkach żyć mogli. W czym Bog wygadzaie ludzjom potomſtwa daie/ aby świat miał obywátelow.

Upárzył wyſokim ſwoim dowcipem Cárogradzki Biſkup Chryſtoſtom ſ. w potomkach po rodićach w ſwiecie zoſtáiaczych/ tájemnice wielka Wiary S. náſey/ tájemnice mowia Zmarłych wſtániá. Summa poſtequam ſubintravit mortalitas, conſolatio erat filiorum ſucceſſio. Idcirco miſericors Deus puniendi ſeveritatem diminuens, & mortis perſonam auferens, liberorum ſucceſſionem largitus eſt: & quaſi imaginem reſurrectionis per hoc ſubindicans, & diſpensans, ut pro cadentibus alij reſurgant. *Najwiekſza po ákrećie ſmiertelnoſci, póćiechá z potomſtwa, w którym Pan Bog y chrz. z martwych wſtániá pokazal, y zá umarłego aby żywy zoſtá roſkazał. Acznie wſyſcy ná to przypadaia/ kontrowersy tuiać co lepszego ieſt/ mieć potomſtwo czyli nie? Bóć tuſ dał ſwo ſentencya eſt infortunio felix qui caret liberis. Nieſz zęćie ſ. zęline żyć bez dźieci. Oſobliwie goy ſia vrodził Kaim/ Chám/ Ruben/ Abſalon/ Tero/ Callignula/ Tyberys/ ktorzy miáſto póćiechy/ trapiłi ſercá roſtácoro/ miáſto ozdoby Domy ſwoie háńba nápełnił. Sám lomon zgrozadzivſhy wielkie ſtárby/ poyzrawſhy ná nie z tedney ſtrony/ á z drugiey ná tych ktorzy mieli po nim dźiedzićy eſt táł poczał dyſturowác. Obrzydla mi wſyſka práca moia ktoram pilnie pracował pod ſtońem: gdyż mamá m-c dźiedzići po ſobie, o którym niewiem ieſli mądry abo głupi*

Chryſtoſt.
Hom. 18.
in Genef.

Ecclef. 2.

głupi będzie, y ma pánować w pracach moich, w którychem ſię pócił, y kłopotal. A ieſtże co ták márnego? Utrapienie nie mále niewiedzieć iákiego kto zoſtawi potomka/ ále nie mnieyſe/ práca y ſtáranie okolo wychowánia iego. Dobre dał o tym zdánie Tertulian. Amara eſt liberorum voluptas, gorzka okolo dźiatek wćiecha, pracowitá zá bára/ w náđziei wiſzaca póćiechá. Vznał to dobrze Coſmus Medices Kſiáże Floreckie/ ktoremu gdy małzonka ſyná powiła/ námalowác kazał oliwne drzewko mlode z podpisem Curabo. Gdy pytaia coby znaczyło drzewko oliwne? Odpowie: Znaczy ſyná mego: Wſáć y w piſmie ſ. dźiateki do oliwnych drzewek przyrownano. Filij & nouella plantationes in iuuentute ſua. A podpis co chce? Podpis nápomina mie w powinnoſci Dycowſkiey. Czynie ſobie z tego obrazka dyalog z Bogiem: Dales mi Syná žycze aby był oliwnym drzewem/ ſpokoynym/ pozytecznym/ y ia ſie do tego przytaże Curabo. Aby w mlodych lećiech nie był zepſowany zá konuerſacya Curabo, aby ze mnie pogorſzenia y zlych poſtepkow nierozbierał Curabo, aby mu nie táł máietnoſci iáko Cnote zá dźiedzićtvo zoſtáwił Curabo. Macie wizerunek ro dźice/ to czyncie/ chęćieliby wáſe prace y kłopoty ktore okolo dźiatek podeymwiećie nagrode ſwoie miáły. Lecz je tákich rodićow málo/ pókażmie Chryſtoſtom ſ. Perquam iniquum & indignum eſt, ſi filium tuum ad Regiam & ad Regem introducens, ut ipſum familiariffimum Regi chariffimumq; conſtituas, omnia & facis & pateris, cunctaq; moliris, nihil penitus dum id quarris omittens, ut lubterfugiens, non ſumptus, non petricula, non incommoda: Caeleſtis verò militiæ caelettiumque munerum optione propoſita, non doleas ſi extremum ſortiarur locum, ſicque omnium nouiffimus. Gdy ſyná wpráwuieſ do dworu, pilnie okolo tego chodźiſ, aby iák naybliżej był bokú krotewſkiego, nie zátuiać dla tego y kaſtu y niewiſzay podeymuizc: á niebieſki dwor lekce

Gal. 143.

Chryſtoſt.
lib. 3. cont.
vitup. vi.
tae Mo.
naſt.

sobie wazac, niedbaš choćiazby oštatnie miejsce miał w nim, byle guiedno niechybit: boć y strzeleć gdy do celu mierzy pospolicie wyzej bierze/ aby niechybil. Owi co za piecem w niebie chcą bydš/podobno minawšy zapiećkã w paonš do piecã w ktorym ogień wieczny zgotowany diablu y Anzotomiego. Aiezeli kto pomaga do tego/ tedy Rodzice złe wychowanie dziatkom swoim dajac/ ktorym y sami sobie y dšeciom wieczne potepienie gotuia. Z tey tedy miary moze sie slusnie rzecz Boetyssem/ est infortunio felix, qui caret liberis. Nieszczęście szczęśliwe zye bez dzieci.

Z drugiey zaś strony poyzrawšy na Pismo swiete y historye dawne/ nayduie iż iako nieplodność byla plectwem w Izraelu tak plodność byla błogostawienstwem. Ciezki on dekret y Jeremiašã Proroka Scriba virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperabitur, nec enim erit delemine eius vir qui se deat iuper soliom David, & potestatem habeat vltra in Iuda. Naznacž mežã tego nieplodnego, ktoremu sie niepošczęści zã dni iego: bonie bedzie z nasienia iego maz, ktorzyby siedziãt na stolicy Dawidowej abo miał wiecey władzã nad Iuda. Coš to pošlo na on trefunek w Rzymie. Igrzyska pewne odprawowano/ miejsca na amphiteatrum zãstapiono, vsiadł młodziã przy samym wejściu/ nãdedy dšie stary rzecze mu vstap mi miejscã/ a ten odpowie: Nievstapie boš nieplodšit tego/ ktorzyby mi tež roštarošci mogli vstapic. Potomstwu dal te tytuły Auguštinus iž sa obrazãmi rodzicow/ memoryatãmi/ kãmieniãmi: obrazãmi z tey miary Mortuus est pater eius mori & c. clezyãstyk/ & quasi non est mortuus, similem enim reliquit sibi post se. Vmãrtošiec iego a iakoby nie vmãrt: bo po sobie zostãwit podobnego sobie. Memoryatãmi: Dilcta filiorum posteritas memoriam parentis suscitacã kãmieniãmi: bo iako fabrykã z rošnych kãmieni zlozono bywa/ tak samilie successys iednych po drugich w ozdoby

Jerem: 22.

Eccles: 30. cap.

Isidor Pe-
lus Epist: 14.

y stalosci zachownie. Styl to iest Duchã s. Ktory na kilku miejscach/ gdy o potomkach mowi Metaphory bus dynku zãzywa. Deus edificavit Domos. Quæ edificaverunt Domus Israel. Qui non edificat Domus Fratris sui. Gdy tedy przez dšiatki maia Rodzice te poyztki slusna z nich/ y z ich vyzczenia/ dšieluic Bogu weselic sie. Slusnie mowie weselic sie: bonie ktorzy rodzice w padãcia w on bład Rachele na mežã volãicey/ Da mihi liberos, alioquin moriar. Niech bede matka, bo inãczy vmre. Rozsãdny maz gruba je ia tak nazowie herezya iey zbitã iac/ przyznał je to iest dšilo Bostie. Nunquid pro Deo ego sum qui priuauit te fructu ventris tui. z Bogiem mow y cie zbãwit onocu zynota twoiego. Powiãdãia Rabinowie dawni/ je Pan Bog na poczãtku swiãtã Adãmã stworzywšy/ przyšedł do niego z wielkim weztem kluczy/ dãiac mu moc/ władzã/ y pãnowãnie na te rzeczy ziemskie/ a toli iednak przy tey Ceremoniey odwiazãł pieć kluczow/ y one sobie do pãsa przywiazãł/ samemu sobie ich vzywãnie y šãfunek zostãwuiac. Wiele wymyslaia Rabinowie/ aby wywiedli do czego by to byly te klucze/ y co nimi zãmykano. Ia znãduie w Pismie s. pieć kluczow. Pierwszy od deszczã. Aperuit Dominus thesaurum suum optimum, vt tribuat pluuiam in tempore suo. Otworzył Pan skarb swoy, bãrzo dobry, aby dãł deszcz ziemi czasu swego. Drugi klucz od wiatrow. Producit ventos de thesauris suis. Ktory nymodzi wiatry z skãrbow swoich. Trzeci klucz zynwošci. Aperis tu manum tuam & imple omne animal benedictione. Otwieraš reke twoie, y nãpẽniaš wszelkie žwierze pozynwieniem. Czwarty klucz od grobow. Ecce ego aperiam tumulos vestros & educam vos de sepulchris. Oto ia otworze groby wasze y wyprowadze was z mogit waszych. Oštatni klucz iest plodnošci. O ktorym mowila Annã. Pro puero isto rogavi & dedit mihi Dominus petitionem meam. Prošila o synã Panã Bogã mego y wygodzil prãgnieniu memu. Przy

Exod: 1.
Ruth: 4.
Deut: 25

Gen: 30.

Deu: 28.

Psal: 39.

Psal: 144.

Ezech: 32.

1. Reg: 1

Senec.

tym ostatnim kluczu/ przypominam co powiedział Seneca Natura ijs quos genuit ad Regnum, miscuit aurum quos vero ad iugum ferrum. Jeden z wrodzenia azaraz ma przysade zota/ a drugi zuzelem przesadzony. Trzyt tak chcesz magnes/ postaremu rudowacina traci/ a wiazurze lubo niepolerownym zytki z tote swieca.

Chry fol. Ser: 22.

Wstela z starbnice Bostkiey Jasnje Wielmożna **PODCZASZYNA KORONNA PŁOONOŚĆ/** dat Jey Pan Bog to blagosławienstwo/ na ktorym szeszenie małżeństwa zawisło. Graue enim est & satis triste & uirginitatis carere premio, & filiorum solatia non habere: sustinere onera Matrimonij, & ad fructum Matrimonij non venire. Ciezka to w małżeństwie bydź ni panna matka, ciezary małżeństwa ponoszac, owocu małżeństwa poczciechy nie zazyć. Za blagosławienstwem Pánstkim zasyta Jasnje Wielmożna **PODCZASZYNA KORONNA** zostawiosy Kosciotowi/ Oyczynie/ Familiey/ Trzech Synow/ pare Corekna obrona/ podpore/ ozdoba. Poyrzy na nich jezeli sie niewydate zloro w mlodych iesze leciech? jezeli nie mato chaci ku chwale Bozey? jezeli nie piekne znaki dobrego Cwiczenia? jezeli odstepnia od jarliwosci y miłosci wsierey z Jasnje Wielmożnego **OYCA** na usluge Oyczyny? Dobrze nazowie Dom Twoy Jasnje Wielmożny **WOIEWODO RYSKI** Domem Nicypa: Tamiedna Owca wrodzila lwa/ a Twota Przesacna Malzonka trzech Lwow wrodzila. Niezawiedziez sie na nich. Jezeli bowiem prawda co dawni powiedzieli Ex vngue cognoscitur leo, animus se ich lubo mlode otuche wielka czynia o przyslym ich mestrwie z ktorym sie gotuia na obrone Wiary/ Kosciota/ y Oyczynie

Scherlog in Cant. flo: 18.

Ta pewney Galeryey byly rozne Mapy byly y obrazy/ na ktorych wojny odmalowane byly. Przysiedł jeden Atencyzł y przypatruiac sie pewney bitwie ktora byla miedzy Lacedemonami y Athencyzłami/ chodzace

go po

go po sali zawola Lacedemoná/ y palcem pokazuiac mu one bitwe rzecze: Fortes Athenienses, uidsis iak to mejni Athencyzłowie; Ten trotko go odprawil. Fortes led in tabula, Mejni na obr. zie. Moze to sluzye wielom Narodu naszego Synom Koronnym/ ktorzy w Domach swoich/ chowaja obrazy Pradziadow/ Dziadow/ Oycow swoich/ y powiadaja ze byl Hetmanem/ Pukotwnikiem/ Rotmistrzem/ Miezem wielkim/ byl w tey ekspedycyey/ z tey potrzeby ranny vsedł: Piekne to sa rzeczy/ ale in tabula. Drugzy cesauzy Przodkow swoich/ rynnstunty/ y inne ozdoby zolnierskiego stan pokazuiac/ y to piekne rzeczy ale in tabula. W postiedzeniu Kaza Kroymskie przynieść/ nayda zaslugi Przodkow/ odwagi wielkie/ o y to piekne rzeczy/ ale in tabula. Nie beda w tey poczcie Twoi Synowie Jasnje Wielmożny Woiewodo. Bo poyrzeli na dwu starzych rzek z onym: Tyndarida fratres, hic eques, ille pupit. Naymlodszy Bemiámin z Franciskiem Krolewiczem Francuskim mowi Nondum in Auge Doyde swego czasu.

Oruchy wielkiey o Przesacnym Poromstwie daie mi okazya Arystoteles Aquas narrant esse multis in locis, quas cum oues hiberint, nigros generent agnos, ut in terra Assiritide agri Chalciditi Traciae facit agnis, quem pra nimia frigiditate Psychron vocant: Et in Antandria duo sunt fluij, quorum alter candorem alter nigriciem pecoribus facit: Stamander etiam annis flauas reddere oues creditur. Twierdzi Naturalista ze rzeki z ktorych pija owce rozne im welle roznych rzeek farby daja. Co Arystoteles mowi o farbách/ to ia o obyczaiach. Przysla Owieczka z Domu Jasnje Oswieczonych **KSIAZA OSTROGSKICH** do Stawney Miezami Wielkimi Kada y Mestwem Rzezi Szreniawy. Czego sie z tamtad spodziewac? Jezeli sie wrodzi tagnatko: to z biata farba niewinności/ skromności/ przystoynosci/ nabozeństwa/ y innych Cnot rozlicznych/ zdoziabych

Hist. Ani. ma c. 12.

plec

pleć Siatogłowa! Którymi dość sownicie przyozdobione Wielmożne CORKI JACNEY TEY MATRONY. Wrodzili Owca lwiątko! To z żółta farbą / goracego affektu / do rzeczy wojennych / mezkich / dzielnych / Oyczyźnie potrzebnych. Takie Potomstwo zostawiła Koronie / Sámilicy / Rodzicielowi Jásnie Wielmożna PODCZASZYNA.

Sepulta in via quæ ducit Euphratam.

Coby to był zá pogrzeb ná góscińcu Euphraty; iásnie pokazanie dawne przystowie náse Bogday był ná drodze zbáwiemey. Euphratá wykláda sie Vbertas. Zá tym Euphratá á co inšego znaczy; tylko ona obfityść domu Bożego o Którym mowi Dawid Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ. Beda vpoienu obfityściá domu twego. Nieć tedy pogrzeb ná góscińcu Euphraty / nie inšego nie iest tylko zápusćić sie droga zbáwienna do onego szesliwego domu wšeláctey obfityści.

Lucæ 8.

Jeszcze Euphratá wykláda sie Frugifera. Przy pomniacie sobie co Pan w Ewángelicy powiedziat / o iednym nasieniu / Ktore Cecidit secus viam & conculcatus est, przy drodze w ziemię wrzucone podeptane bylo, y nie z niego niewyrosto. Niepópada tey škody ciálo Chreściánskie pogrzebione przy góscińcu Euphraty / przy góscińcu żyznym / góście lubo teraz według práwa vniwersálnego w proch rozsypáne / przy tym iednáć góscińcu powstańcie swego czasu Chwalebne.

Chcecie jeszcze iásniey zrozumieć co to iest náć pogrzeb ná góscińcu Euphraty / podćcie do Ewángelicy!

licy / á tam znaydziecie iż zlosliwy Judasz Pána násego przedawšy / sumnieniem rušony przyniošł pieniaǳe do Przełożonych Żydowskich mowiac: Peccavi tradens sanguinem iustum, Zgrzeszyłem wydałšy krew niewinná. Ledáiatko go tam odpráwili / iż mu przysto odeysć wrzuć ciwšy pieniaǳe do košciola. W tym oni ráde uczynili coby zá one pieniaǳe spráwić? Stánelo ná tym aby kupili zá nie rola in sepulturam peregrinorum. Czemu táć? Odpowiada Márym s. Vt quibus in mundo nulla est possessio, ijs in Christo sit sepultura. Aby ci ktorzy ná świecie nie máia żadney posessey, grób swoy w Chrystusie mieli. Mam w Bogu nádziecie iż nášá RACHEL potrzebiona ná góscińcu Euphraty / iż iest ná drodze zbáwiemey / Ktora prowadzi ad Domum Vbertatis, przy Ktorey ciáta spráwiedliwych powstańa chwalebne: Ná ostátek iż pogrzeb Jey iest w Chrystusie. Jey wzgárdá swiátowych rzeczy / życie práwie pielgrzymskie / pokazanie pogrzeb w Chrystusie. Zachowála przykazanie Apostolskie Qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur. Tak záżywáycie swiátá, iákobyście go nie záżywáli. Bylá iáko pielgrzymem / posessey ná tym świecie nie máiac. Zaczyn In mundo nulla possessio, in Christo sepultura.

Umárlá Abrahámowi Sará Mátká wielu narodow. Wielki bráć czyni Abrahám szukać gruntu ná grob: y dostal iástini dwoistej. A Ktoraz to dwoista iástiniá? Duplex sepulchrum, naturæ debetur & meritis, powiedziat ieden. Nie dość ná tym ábys miał grob według kondycyey náтуры / góściebys ciálo twoie smiertelne złożył / ále potrzebáć teź myšlic / o drugim grobie / góściebys według záslug twoich dusze złożył. Gotowy grob duszy pobożney / Ktora tu ná tym świecie nieznalá ciuitatem permanentem, Ktora bylá in via quæ ducit Euphratam. Takiey mowie duszy gotowy grob w Chrystusie. Quibus in mundo nulla possessio, ijs in Christo

Q

sepul-

sepultura. Dusza tedy naszej RACHEL odpoczywa w Panu/pogrzebiey w Chrystusie/iako tey ktora sepulta in via qua ducit Euphratam.

Umierał niegdy Philosoph/y miasto testamentu w mieraiac wolal. Nudus in hunc mundum veni, miseré vixi, dubius morior, quo venturus sum nescio. *V bogim przyszedł na ten świat, niedziem przepędził wiek moy, z wielką waplivością umierał, niewiedząc gdzie się obroce* Słusnie Pogani z taką trwoga umierał/ niewiedząc na ktorey drodze byt/y kady zmierzał po śmierci. Wolna od tey trwogi RACHEL naša W. Podczas syna ktora pogrzebiona na gościńcu prowadzającym do Euphraty. sepulta est in via qua ducit Euphratam.

Erexitq; Iacob titulum super sepulchrum eius.

Dawny zwyczaj w wszystkich narodow nąd umarłym na grobki stawiać/ tak y w piśmie s. nądniemu wiele o tym. Machabeyskom Dycu/Matce/y Bráci/ Symon wystawil piramidy/ na nich zawiesil orzeje: a na wierzechu odrysowane okrety. Nagrobie Alexandra wielkiego była z miedzi odlana Azya z Afryka związana lancuchami z tytułem: Alexandri victoria. Nagrobie Josephowym w Egypcie sropeczki kamienne. Nagrobki y affektu oświadczenie y przypominanie cnoty w sobie zamysłaty. Hieronim s. zalecaiac Pammachiusa wspomina dawny zwyczaj Rzymstí. *Ceteri mariti super tumulos coniugum spargunt rosas, violas, floresq; purpureos, & dolorem pectoris his officijs consolantur. Pammachius noster ossa veneranda, elemosynæ balsamis rigat. In sy matzkonowie nagrobki matzonek swoich zdobia y potrzebia rozmaitym slicznym y wonnym kwieciem,*

D. Hier:
ad Pam-
mach: B.
pist: 26.

ciem. *A naš Pammachius przezacne kości Matzunki swey, balsamem iatmunzn pokrapia.* Wystawil Wielmożny WOIEVODA Nagrobek wielki/ Wielmożney MALZONCE swoiey Kosciot y Klastor nakładem Pánstím. Piękny to y wielki nagrobek Titulus super sepulchrum eius.

Wielmożny WOIEVODO żegnaiac sie z Tobá powtore wtochána niegdy MALZONKA Troiá przez mie/ za wielkie checi za żywota oświadczone/ dzieknie Dzieknieć za pilne y za wielkie staranie y dobre wychowanie/wtochanych Jey Dziełek. Dzieknieć za taki wczas na oczekiwanie strasney traby Anielskiej. A poniewaz z nami przyimie samśiectwo/ odwdziecaiac dawny affekt Zatonu našego/ w niegodnych modlitwach našych bez dzień Pana Boga prosic o wieczny Jey Odpoczynek: ktorego y teraz Jey zyczac zgodnie wshyscy zawolamy:

Requiescat in pace.

